ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೂ ಒಬ್ಬರೇ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಪಿತೃ ಪಿತಾಮಹರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ವ್ರತ ಮಾಡುವವರ ಪಿತೃಗಳು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಂತೂ ಸರಿಯೇ, ಅವರ ತಂದೆಗಳೂ, ತಂದೆಗಳ ತಂದೆಗಳೂ. ಮತ್ತು ತಾಯಿಯ ತಂದೆ, ಅಜ್ಜ ಮುಂತಾದವರೂ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮುಂತಾದವರೂ ಅವರ ಪೂರ್ವಜರೂ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದೇನೋ ಸರಿ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ವ್ರತ ಮಾಡುವವರ ಪತ್ನಿಯರ ತಂದೆಗಳೂ ಪಿತೃಗಳೂ ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅಳಿಸಿ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ.

ರುಕ್ಮಾಂಗದ ರಾಜನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಮಾನವರು ಚತುರ್ಭುಜಧಾರಿಗಳಾಗಿ, ಪೀತಾಂಬರವನ್ನುಟ್ಟು ವನಮಾಲಾ ಮತ್ತು ದಿವ್ಯಗಂಧಗಳಿಂದ ಸುಶೋಭಿತರಾಗಿ, ಗರುಡನನ್ನೇರಿ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ದೇವೇಶ! ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಪ್ರಿಯಭಕ್ತನಾದ ರುಕ್ಮಾಂಗದ ರಾಜನು ಹೀಗೆಯೇ ಭೂಮಂಡದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭೂಲೋಕವಾಸಿಗಳನ್ನೇ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ತಾವು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಶಾಸನ ದಂಡ, ಮತ್ತು ಯಮಪಟ (ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಪತ್ರ) ಇವೆರಡನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಇವೆರಡನ್ನೂ ನಾನು ತಮ್ಮ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ದೇವೇಶ್ವರ, ರಾಜಾ ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ನನ್ನ ಸರಿಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದ ಯಮ ಪದವಿಯನ್ನು ಧೂಳೀಪಟ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಭಯಂಕರವಾದ ನಗಾರಿಯ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿ ಜನರನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿ, ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ನರಕದುಃಖವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ನಾರಾಯಣ ಲೋಕವನ್ನು ತಲುಪಿಸುವ ರುಕ್ಮಾಂಗದ ರಾಜನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರುವವರೆಗೆ ನಾನು ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಜೀವದಲ್ಲಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

## ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತರ ಮಹಿಮೆ ಸಾಧಾರಣವಲ್ಲ

**ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೇಳಿದರು:-** ಧರ್ಮರಾಜನೇ, ನೀನೇನು ಅದ್ಭುತವಾದ ಹೊಸ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ? ನೀನೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಖಿನ್ನನಾಗಿದ್ದೀಯೆ? ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಉತ್ತಮಗುಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡದೆ ಸಂತಾಪ ಹೊಂದುವುದು. ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ದುಃಖವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ! ಸೂರ್ಯನಂದನ! ಯಾರ ಹೆಸರಿನ ಉಚ್ಚಾರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಪರಮಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೋ, ಅವನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಮನುಷ್ಯರು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ವಿಷಯವಷ್ಟೆ!

**ಏಕೋಽಪಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಕೃತಃ ಪ್ರಣಾಮಃ ದಶಾಶ್ವಮೇಧಾವಭೃಥೇನ ತುಲ್ಯಃ ।**
**ದಶಾಶ್ವಮೇಧೀ ಪುನರೇತಿ ಜನ್ಮ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಣಾಮೀ ನ ಪುನರ್ಭವಾಯ ॥**

**ನಾ. ಉತ್ತರ ೬।೧೩**

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮಾಡಿದಂತಹ ಒಂದು ಪ್ರಣಾಮವು ಹತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳ ಅವಭೃಥ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಹತ್ತು

ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಪುಣ್ಯ ಭೋಗಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದವನು ಪುನಃ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರ ಜೊತೆಗೆ ವಿವಾದ ಉಂಟಾದಾಗ, ನಾನು ಅವರಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಾರೆನು. ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆದಿ, ಮಧ್ಯ, ಅಂತ್ಯ ಸ್ವರೂಪನು. ಅವನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವ ನೆಪದಿಂದಲಾಗಲೀ ಯಾವನು ಏಕಾದಶೀ ಸಂಯುಕ್ತವಾದ ದ್ವಾದಶಿಯ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಅವನಿಂದ ನಿನಗೆ ಅಪಮಾನವಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಯಾವ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರೆನು.

## ಮೋಹಿನಿಯ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ, ಮಂದರಾ ಚಲದಲ್ಲಿ ಸುಂದರಕಾಲ

**ಯಮರಾಜನು ಹೇಳಿದನು:-** ತಾತ! ವೇದೈಕವೇದ್ಯನಾದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿತವಿದೆಯೆಂದು ನಾನೂ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೂ, ಎಂದಿನವರೆಗೆ ರುಕ್ಮಾಂಗದ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾನೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನನಗೆ ಮನಸ್ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ದೇವ ದೇವ! ಒಬ್ಬ ರುಕ್ಮಾಂಗದ ರಾಜನನ್ನು ಏಕಾದಶಿಯ ವ್ರತದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸೇವಕನಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಆ ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ನನ್ನ ಪಟದ ಲೇಖನವನ್ನೇ ಅಳಿಸಿಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕಾರ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ಇಂದಿನಿಂದ ನಾನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಮರಣ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಏನೂ ಮಾಡಲಾರೆ.

**ಹರಿರಿತಿ ಸಹಸಾ ಯೇ ಸಂಗೃಣಂತಿ ಛಲೇನ**
**ಜನನೀ ಜಠರ ಮಾರ್ಗಾತ್ ತೇ ವಿಮುಕ್ತಾ ಹಿ ಮರ್ತ್ಯಾಃ ।**
**ಮಮ ಪಟಲಿಪಿಂ ತೇ ನೋ ವಿಶಂತಿ ಪ್ರವೀಣಾ**
**ದಿವಿಚರ ವರಸಂಘೈಸ್ತೇ ನಮಸ್ಯಾ ಭವಂತಿ ॥**

**ನಾ.ತ್ವರ ೭-೬**

ಯಾವ ನೆಪದಿಂದಲಾದರೂ ಹರಿನಾಮೋಚ್ಚಾರಣಮಾಡುವವರು ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭವಾಸದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವರು. ಆ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಮಾನವರು ನನ್ನ ಪಟದ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳ ಸಮುದಾಯವೂ ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ.

**ಸೂತಪುತ್ರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ :-** ಯಮನ ಮನಸ್ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿಯೂ ರುಕ್ಮಾಂಗದ ಮಹಾರಾಜನ ಕೀರ್ತಿ, ಗೌರವಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬ ಪರಮಸುಂದರಿಯಾದ ನಾರಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಅತಿ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಸುಂದರಿಯು ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಳು. ರೂಪವೈಭವಸಂಪನ್ನಳಾದ ಆ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೂ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ನನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ಸಜ್ಜನರೂ ಈ ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ''ತಾಯಿ, ಮಗಳು, ಸೊಸೆ, ಅತ್ತಿಗೆ, ಗುರುಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಕಾಮಪೂರ್ಣಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿದವನು

ಘೋರನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಅದುವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರಮಣಿಯರ ಸಂಗಮಾಡಿದರೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಜನ್ಮ ಪುಣ್ಯ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮಾನವನು ಬೆಟ್ಟದ ಇಲಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯು ಯುವತಿಯರ ಕಡೆಗೆ ರಾಗಭರಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಕೂಡದು.

ಧರ್ಮರಾಜ ಕೇಳು, ಸೊಸೆಯು ಮಾವನ ಎದುರು ತನ್ನ ಅಂಗಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಹಾವಭಾವ ತೋರಿಸಿದರೆ ಅವಳ ಕೈಕಾಲುಗಳು ಕರಗಿಹೋಗುತ್ತವೆ, ಅವಳು 'ಕೃಮಿಭಕ್ಷ' ಎಂಬ ನರಕಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಾಳೆ. ಸೊಸೆಯಿಂದ ಕಾಲು ತೊಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಾಪಿಯೂ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಒಂದು ಕಲ್ಪದವರೆಗೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪಾದ ಮುಖವುಳ್ಳ ಸೂಚೀಮುಖ ಎಂಬ ಕೀಟಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಗಳು ಅಥವಾ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕಾಮಯುಕ್ತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದ ಪಾಪಿಯು ಪತಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ.'' ಆಗ ಆ ನಾರಿಯು ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಇಂತೆಂದಳು ''ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಯೋಗಿಗಳೂ ಮೋಹಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಆತ್ಮಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಆದರೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಸುಂದರರೂಪ ಉನ್ಮಾದಕ. ಮೋಹಕ. ನೀವು ಯಾವನನ್ನು ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳಿಸಲು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದೀರೋ ಅವನು ಯಾರೆಂದು ಹೇಳಿರಿ. ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸುವೆನು. ಬೆಟ್ಟಗಳೂ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವ ಇತರರ ಮಾತೇನು ?'' ಆದುದರಿಂದಲೇ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರ ಕಡೆ ನೋಡುವುದು, ಅವರ ಸೌಂದರ್ಯದ ಚರ್ಚೆಮಾಡುವದು ಉನ್ಮಾದಕಾರಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಮನುಷ್ಯನು ಮೋಹಕವಾದ ಕಪ್ಪುರೆಪ್ಪೆಯ, ಸುಂದರಕಣ್ಣಿನ ಕಟಾಕ್ಷಬಾಣದ ಆಘಾತವಾಗದಿರುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಾಮಿ, ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹವುಳ್ಳವನು, ಲಜ್ಜೆವಿನಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಟಾಕ್ಷ ಬಾಣ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಮಾನವನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ.

**ಪೀತಂ ಹಿ ಮದ್ಯಂ ಮನುಜೇನ ನಾಥ ಕರೋತಿ ಮೋಹಂ ಸುವಿಚಕ್ಷಣಸ್ಯ।**
**ಸ್ಮೃತಾ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯುವತೀ ನರೇಣ ವಿಮೋಹಯೇದೇವ ಸುರಾಧಿಕಾ ಹಿ॥**
**ನಾರ. ಉತ್ತರ ೭-೪೦**

ದೇವ, ಹೆಂಡವು ಕುಡಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮತ್ತು ಬರಿಸುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಯುವತಿಯಾದ ನಾರಿಯು ದೂರದಿಂದ ನೋಡಿದರೂ, ನೆನಸಿದರೂ ಮೋಹವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಮದ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸುವವಳು.

**ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೇಳಿದರು:-** ದೇವಿ, ನೀನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಮಹಾಮೋಹಿನಿ ಶಕ್ತಿಯುತಳಾದ ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸಬಲ್ಲೆ. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಪಡಿಸಿದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಕೇಳು. ಮಂಗಳ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯೇ, ವಿದಿಶಾ ನಗರದಲ್ಲಿ

ರುಕ್ಮಾಂಗದನೆಂಬ ರಾಜನಿದ್ದಾನೆ, ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಮಾನಳಾದ ಸಂಧ್ಯಾವಳಿ ಎಂಬುವವಳು ಅವನ ರಾಣಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ತಂದೆಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಧರ್ಮಾಂಗದನೆಂಬುವವನು ಅವನ ಪುತ್ರನು, ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಆನೆಗಳ ಬಲವುಳ್ಳ ಅವನು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಗನು ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ತಂದೆತಾಯಿಯರ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದ ಅವನು ಇದುವರೆಗೂ ಮದುವೆಯಾಗಿಲ್ಲ, ಸಾವಿರಾರು ರಾಜಕುಮಾರಿಯರು ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾಗಲು ಬಯಸಿದರೂ ಅವನು ಯಾರನ್ನೂ ವರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮೀರುವವನಲ್ಲ. ಸುವರ್ಣ ಪ್ರಾಸಾದಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಮುನ್ನೂರು ಮಂದಿ ಮಾತೆಯರಿಗೂ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ವಿಧೇಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ರಾಜಾರುಕ್ಮಾಂಗದನಿಗೂ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ರಾಜನನ್ನು ಮೋಹಕ್ಕೊಳಗಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ಮಂದರಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಂಗೀತದಿಂದ ಮರುಳಗೊಳಿಸು. ನಿನ್ನ ಗುಣಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಮೋಹಿನಿಯೆಂದೇ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಡೆ.'' ಮೋಹಿನಿಯು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಮೊದಲನೆಯ ಮೂಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಮಂದರಾಚಲದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಶಿಖರವನ್ನು ತಲುಪಿದಳು, ದೇವ ದಾನವರು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರಮಥನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ, ನಾರಾಯಣನು ಕೂರ್ಮರೂಪದಿಂದ ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಪರ್ವತವದು. ಕೂರ್ಮನ ಬೆನ್ನು ಉಜ್ಜಿದರೂ ಬೀಳದ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಪರ್ವತವದು. ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ಆಳವನ್ನು ತಿಳಿದ ಆ ಪರ್ವತವು ನಾನಾವಿಧ ರತ್ನ ಮತ್ತು ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿದೆ. ದೇವತೆಗಳ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ, ಋಷಿಗಳ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹಿತವಾದ ಸ್ಥಳವದು. ಅದರ ಬುಡ ಹನ್ನೊಂದು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ಕೆಳಗಿಳಿದಿದೆ. ಅದರ ವಿಸ್ತಾರ ಮತ್ತು ಎತ್ತರಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ ಇವೆ. ಸುವರ್ಣರತ್ನ ಶಿಖರಗಳಿಂದ ಆಕಾಶವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಂದರಪರ್ವತದ ಶಿಖರದ ಬಳಿ ಮೋಹಿನಿ ಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿಯ ಏಳು ಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಶಿಲಾಫಲಕದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಳು. ಕಪ್ಪಾದ ಆ ಕಲ್ಲು ಹಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ವಜ್ರಮಯವಾದ ಏಳುಮೊಳದ ಒಂದು ಶಿವಲಿಂಗವಿತ್ತು. ಅದರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ತನ್ನ ಮೈಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪರ್ವತವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬೆಳಗುತ್ತಾ ಮಹಡಿಯ ಸುವರ್ಣಕಲಶದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಶಿವಲಿಂಗದ ಬಳಿ ಕುಳಿತು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು, ವೀಣೆಯ ಝುಂಕಾರ, ಶ್ರುತಿಸ್ವರಗಳಿಗನು ಗುಣವಾದ ತಾಳ, ಮಧುರಗಾನ, ಗಾಂಧಾರ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಗೀತಾಲಾಪ. ಗೀತದಲ್ಲಿ ವಿರಹವೇದನೆಯ ದಿವ್ಯಧ್ವನಿ. ದೇವಾಸುರ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ದಿವ್ಯ ಸಂಗೀತವು ಎಂದೂ ಕೇಳಿಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಸಂಗೀತತರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಅದ್ಭುತಮೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

## ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು

**ಸೂತ ಪುತ್ರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:-** ರುಕ್ಮಾಂಗದ ಮಹಾರಾಜನು ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಜೋಚಿತ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸರ್ವದಾ ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳಿಂದ ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು, ಅವನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಸಿದ್ದು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ. ವೈವಸ್ವತಯಮನನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ

ಯಮಲೋಕವನ್ನು ಖಾಲಿಮಾಡಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಿಂದ ತುಂಬಿಸಿದನು, ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಧರ್ಮಾಂಗದನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದನು - ''ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀನೇ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ನಾನು ಭಗವಂತನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿ ಅವನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

'ಬಾಲಕರು, ಬಾಲಿಕೆಯರು, ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ರೋಗಪೀಡಿತರು. ಕಷ್ಟಪೀಡಿತರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಯುವಕರಿಗೂ ವೃದ್ಧರಿಗೂ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.' ಎಂದು ಅನೇಕರು ಪ್ರತಿವಾದವನ್ನೊಡ್ಡಿದರು. ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಪುರಾಣದ ಹಿತಕರವಾದ ಮಾತುಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದೆನು. ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದೆನು. ಮೂರ್ಖರಿಗೆ ದಂಡಭೀತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆನು. ಅಂತೂ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಎಲ್ಲರನ್ನು ನಿರಾಹಾರರನ್ನಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ನೀನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು.

**ಧರ್ಮಾಂಗದನೆಂದನು:-** ಅಪ್ಪಾ, ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಾನು ಇಂದಿನಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞಾಪಾಲನೆಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಧರ್ಮವು ನನಗೆ ಮತ್ತಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಧರ್ಮಾಂಗದನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಇತ್ತ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ಹೇಳಿದನು - ''ಪ್ರಜೆಗಳಿರಾ, ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಇಂದಿನಿಂದ ನಾನು ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಶಾಸನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಗರುಡಧ್ವಜನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಭಗವದರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಕರ್ತವ್ಯ - ಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಇರಬೇಕು. ಸಾಂಸಾರಿಕ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಜಾತಿಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇರಬೇಕು. 'ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡಬಾರದು' ಎಂಬ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ನಾನು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಹೊಸ ವಿಷಯವನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನ ಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಷ್ಠರಾಗಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮರಹಿತವಾದ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.''

ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹಿತಬೋಧನ ಮಾಡಿ. ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಪ್ರಜಾಪಾಲನನಿರತನಾದನು. ಅವನು ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡದೆ ಭೂಮಂಡಲ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಶೌರ್ಯಬಲದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಷ್ಕಂಟಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ನಗಾರಿಯನ್ನೇರಿಸಿ ಹೀಗೆ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು - ''ಜನರೇ, ದಶಮೀವೇಧವಿಲ್ಲದೆ ಏಕಾದಶೀ ಸಂಯುಕ್ತ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿರಿ. ಮಮತೆಯನ್ನು ಬಿಡಿರಿ. ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರಸನ್ನತೆಗಾಗಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಗೇ ಅರ್ಪಿಸಿರಿ'' ನಗಾರಿ ಹೊಡೆದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ

ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಈ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗನು ತನಗಿಂತಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವನು ರಾಣಿ ಸಂಧ್ಯಾವಳಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ 'ದೇವಿ, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಈಗ ಕೃತಕೃತ್ಯರು. ನಾನಂತೂ ಇನ್ನು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮೃಗಗಳ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಕ್ರೂರ ಮೃಗಗಳಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತ ತಿರುಗಾಡುತ್ತ ಇರುತ್ತೇನೆ''

## ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ಬೇಟೆಯಾಡದಂತೆ ರಾಜನನ್ನು ತಡೆದಳು

**ವಸಿಷ್ಠರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:-** ಗಂಡನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ಕೇಳಿದಳು - ರಾಜನ್, ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾ ವಸುಂಧರೆಯ ಪಾಲನೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಮಗನಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ, ಈಗ ಮೃಗಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿರಾ? ಅಹಿಂಸಾಮಯ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಜನಾರ್ದನನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿರಿ. ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವಗಂಗೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ಮೃಗಗಳ ಹಿಂಸೆಯು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಲ್ಲ. 'ಅಹಿಂಸಾ ಪರಮೋ ಧರ್ಮಃ' ಎಂಬ ಪುರಾಣಗಳ ಆದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿಲ್ಲವೇ? ಹಿಂಸಕನ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮವೂ ವ್ಯರ್ಥ. ಜೀವ ಹಿಂಸೆಯು ಆರು ವಿಧವೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ - ೧) ಹಿಂಸೆಯ ಅನುಮೋದನ ಮಾಡುವವನು ೨) ಹಿಂಸಕ ೩) ಹಿಂಸೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಂಬಿಸಿ ಮೋಸ ಮಾಡುವವನು ೪) ಕೊಂದ ಪ್ರಾಣಿಯ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವವನು ೫) ಪ್ರಾಣಿಯ ಮಾಂಸ ಪಾಕ ಮಾಡುವವನು ೬) ಮಾಂಸವನ್ನು ಹಂಚುವವನು. ಈ ಆರು ಮಂದಿಯೂ ಹಿಂಸಕರು. ಹಿಂಸೆಯು ರಾಜರಿಗೂ ಅಧರ್ಮ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸೆ ಮಾಡದಂತೆ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

**ರಾಣಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನೆಂದನು:-** 'ದೇವಿ, ನಾನು ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ, ನನ್ನ ಮಗನು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ನಾನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.''

## ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ವಾಮದೇವ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು

ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಉತ್ತಮವಾದ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ವೇಗವಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ, ಆನೆ, ರಥ, ಕುದುರೆಗಳು ಹಿಂದೆಯೇ ಉಳಿದುವು. ರಾಜನು ವೇಗದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಸ್ಸನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಚಂದ್ರಧವಲವಾದ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಂಡು ೧೦೮ ಯೋಜನದೂರವನ್ನೂ ಕ್ರಮಿಸಿ ಋಷಿಗಳ ಉತ್ತಮವಾದ ಒಂದು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಇಳಿದು ಬಾಳೆಯ ತೋಟಗಳನ್ನೂ, ಅಶೋಕ, ಬಕುಲ, ಪುನ್ನಾಗಾದಿ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತ ಪರಮಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪರಮ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಸುತ್ತಲೂ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಆವೃತರಾದ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜನು ಆದರದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು, ವಾಮದೇವರು ರಾಜನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಉಚಿತವಾದ ಆಸನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಕುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ.

**ರಾಜನು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಹೇಳಿದನು:-** ಮಹರ್ಷಿವರ್ಯರೇ! ತಮ್ಮ ಪಾದಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನಗೆ ಬಯಸಿದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುವೂ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆ ಮಾಡಿರುವ ಒಂದು ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. 'ನನ್ನನ್ನು ಕಾಮನಿಗಿಂತಲೂ ಅತಿ ಸುಂದರನೆಂದು ತಿಳಿದು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಅತಿ ಸುಂದರಿಯಾದ ಪತ್ನಿಯು ಯಾವ ಪುಣ್ಯಫಲದಿಂದ ದೊರಕಿದ್ದಾಳೆ? ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಪತ್ನಿ ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ಕಾಲಿಟ್ಟಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅಡಗಿದ್ದ ನಿಧಿಯು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ, ಅವಳ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಮುಖಕಾಂತಿಯೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಶರತ್ಕಾಲದ ಚಂದ್ರನಂತಿರುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಅನಲ ಇಲ್ಲದೆ ನಲನಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಷಡ್ರಸಭರಿತವಾದ ಪಾಕವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಪವಿತ್ರೆ, ದಾನಶೀಲೆ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ವತ್ಸಲೆಯೂ ಆದ ಅವಳು ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಅವಳ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವ ನನ್ನ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರನು ಸರ್ವದಾ ನನ್ನ ಅಜ್ಞಾಧಾರಕನಾಗಿದ್ದು, ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಪುತ್ರವಂತನೋ, ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಷ್ಟು ಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಒಂದು ದ್ವೀಪದ ಅಧಿಪತಿ, ಗುಣಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತ ಅವನು ಬಹಳ ಮುಂದೆಯಿದ್ದಾನೆ. ತಾನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿದ ವಿದ್ಯುಲ್ಲೇಖಾ ಎಂಬ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅತ್ಯಂತಸುಂದರ, ಹಾಗೆಯೇ ಅತಿಶೂರ, ನನ್ನ ಕುಮಾರ. ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅನೇಕ ರಾಜರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ನಿಶ್ಶಸ್ತ್ರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಸ್ತ್ರೀ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ (ಕೇರಳ) ಹೋಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿ, ಎಂಟು ಮಂದಿ ಅತಿಸುಂದರಿಯರನ್ನು ತಂದು ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ನಾರಿಯರಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾತೃಭಾವವನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ದಿವ್ಯ ವಸ್ತ್ರ, ರತ್ನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನನಗೇ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಅನೇಕ ಯೋಜನ ದೂರದವರೆಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುವನು, ಅವನು ನನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕವಚಧಾರಿಯಾಗಿ, ಖಡ್ಗಪಾಣಿಯಾಗಿ ರಾತ್ರಿಕಾಲದ ರಕ್ಷಕರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಹೇಳುತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಸುಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದ ನಾನೂ ನೀರೋಗನಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಿಯಪತ್ನಿ, ಸುಪುತ್ರ. ಭಕ್ತರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳು, ನೀರೋಗ ಧೃಢಶರೀರ. ಎಲ್ಲಾ ಸುಖಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಯಾವ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ತಾವು ತಿಳಿಸಬೇಕು, ಅನಂತ ನನಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವಿದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಅತುಲಭಕ್ತಿಯಿದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಧರ್ಮಮಾಡಿ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ, ಇನ್ನೂ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವವಿರಬೇಕು. ಅದು ಯಾವುದು? ಹೇಳಿರಿ.

## ಅಶೂನ್ಯಶಯನ ವ್ರತದ ಪುಣ್ಯ ರಸಾಯನ

**ವಾಮದೇವ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:-** ರಾಜನೇ, ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು

ಶೂದ್ರನಾಗಿದ್ದೆ. ಬಡತನ ಮತ್ತು ದುಷ್ಟ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ನೊಂದ ನೀನು ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಡನೆ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಮಥುರಾನಗರವನ್ನು ತಲುಪಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಮಘಟ್ಟವೆಂಬಲ್ಲಿ ವರಾಹ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ 'ಅಶೂನ್ಯಶಯನ ವ್ರತ'ದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ''ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ ಪಾರಣೆಮಾಡಿದರೆ ಸಿದ್ಧಿ ಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಘಶ್ಯಾಮ, ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಿವಾಸ, ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪ್ರಸನ್ನ ನಾಗುತ್ತಾನೆ.'' ಎಂದು ಈ ವ್ರತದ ವಿಚಾರ ಕೇಳಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಆ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಿದೆ. ಜನ್ಮಮೃತ್ಯು ಜರಾವಸ್ಥಾನಾಶಕವಾದ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ದ್ವಿತೀಯಾದಿನ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಈ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಫಲಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ರಕ್ತಚಂದನಗಳಿಂದ ದೇವದೇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ವಸ್ತ್ರದಾನ ಶಯ್ಯಾದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ದ್ವಿಜರ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಈ ದುಷ್ಕರ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನೀನು ಪೂರೈಸಿದೆ. ಅದರ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಯಾರಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥನಾದ ವೈಕುಂಠನ ಅಕುಂಠಿತಾನುಗ್ರಹವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರಿಗೆ ಇಂತಹ ಸುಖವು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ದುರ್ಲಭವು. ರಾಜೇಂದ್ರ, ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಏಕಾದಶೀ ದ್ವಾದಶಿಗಳ ನಿಯಮ ವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತ ಪಜೆಗಳಿಂದಲೂ ಮಾಡಿಸುತ್ತ ಶ್ರೀಹರಿಪೂಜೆಯನ್ನು ನೀನು ಸ್ವಂತ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಿನಗೆ ಭಗವಂತನ ಸಾಯುಜ್ಯವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು.

## ಮಂದರಧರನ ಭಕ್ತನು ಮಂದಾರಚಲದ ಕಡೆಗೆ

**ರಾಜನೆಂದನು:-** ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ತಮ್ಮ ಮಾತಿನಿಂದ ನನ್ನ ಸಂದೇಹ ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು. ತಮಗೆ ಅನಂತ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ನಾನೀಗ ಮಂದರಾಚಲದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ಸ್ವಸ್ಥ್ಯ ಗಿರುವೆ. ಈಗ ವನಪರ್ವತಗಳ ಅಟನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

**ವಾಮದೇವಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿದರು :-**

**ಏತದ್ಧಿ ಪರಮಂ ಕೃತ್ಯಂ ಪುತ್ರಸ್ಯ ನೃಪಪುಂಗವ ।**
**ಯತ್ ಕ್ಲೇಶಾತ್ ಪಿತರಂ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ವಿಮೋಚಯತಿ ಸರ್ವದಾ ॥**

**ಪಿತುರ್ವಚನಕಾರೀ ಚ ಮನೋ ವಾಕ್ಕಾಯ ಶಕ್ತಿತಃ ।**
**ತಸ್ಯ ಭಾಗೀರಥೀಸ್ನಾನಂ ಅಹನ್ಯಹನಿ ಜಾಯತೇ ॥**

**ನಿರಸ್ಯ ಪಿತೃವಾಕ್ಯಂ ತು ವ್ರಜೇತ್ ಸ್ನಾತುಂ ಸುರಾಪಗಾಂ ।**
**ನೋ ಶುದ್ಧಿಸ್ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಇತೀತ್ಥಂ ವೈದಿಕೀ ಶ್ರುತಿಃ ॥**

**ನಾ. ಉತ್ತರ ॥೨೧-೨೩॥**

ತಂದೆಯನ್ನು ಸಮಸ್ತ ಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಇಡುವುದೇ ಪುತ್ರನ ಪರಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕರ್ತವ್ಯ. ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಮಗನಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಗಂಗಾಸ್ಥಾನ ಫಲವು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಮೀರುವ ಮಗನಿಗೆ ಗಂಗಾಸ್ನಾನದಿಂದಲೂ ಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ. ಇದು ವೇದವಚನ, ರಾಜನೇ, ಸರಿ ನೀನಿನ್ನು

ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸು. ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ನೀನು ಇನ್ನು ಬೇಕಾದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಋಷಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜಾರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ವೇಗವಾಗಿ ಹೊರಟನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಪರ್ವತ ವನಗಳನ್ನು ಸರೋವರಗಳನ್ನು ಮತ್ತಿತರ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ವೇತಗಿರಿ, ಗಂಧಮಾದನ, ಮಹಾಮೇರುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಉತ್ತರ ಕುರುವರ್ಷವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಮಂದರ ಪರ್ವತವನ್ನು ತಲುಪಿದನು. ಮಂದರವು ಸರ್ವತಃ ಸುವರ್ಣಾಚ್ಛಾದಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಝರಿಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಜುಳು, ಜುಳು ಎಂದು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು, ಅನೇಕ ಗುಹೆಗಳು ಆ ಪರ್ವತದ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದವು. ಸಾವಿರಾರು ನದಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾಗಿ ಆ ಪರ್ವತವು ಗಂಗೆಯ ಪವಿತ್ರಜಲದಿಂದ ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಾ ನೋಡುತ್ತಾ ರುಕ್ಮಾಂಗದರಾಜನು ಮಂದರಪರ್ವತದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದನು.

## ಮೋಹಿನಿಯ ಮೋಹಕ ಗೀತದಿಂದ ರಾಜನ ಮೂರ್ಛೆ

ಅಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ರುಕ್ಮಾಂಗದ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಅದ್ಭುತವಾದ - ಸಂಗೀತವು ಕೇಳಿಸಿತು. ಎಲ್ಲ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳು ಸಂಗೀತಧ್ವನಿ ಬಂದ ಕಡೆಗೇ ಓಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದು ಮೋಹಿನಿಯ ದಿವ್ಯ ಅದ್ಭುತ ಸಂಗೀತಧ್ವನಿಯಾಗಿತ್ತು. ರುಕ್ಮಾಂಗದರಾಜನು ಸಂಗೀತಧ್ವನಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ತಾನೂ ವೇಗವಾಗಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ದೌಡಾಯಿಸಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆ ಸಂಗೀತವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಆಗ ರುಕ್ಮಾಂಗದ ಮಹಾರಾಜನು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಇಳಿದು ಪರ್ವತ ಕಡಿದಾದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಹಿನಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದನು. ಪುಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಚಿನ್ನದ ಮೈಬಣ್ಣದ ದಿವ್ಯನಾರಿಯು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಸ್ವಯಂ ಗಿರಿನಂದಿನಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ರೂಪವೇ ಅವಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜನು ಮೋಹಿನಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೆಟ್ಟದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತನು. ಆದರೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಮೂರ್ಛೆಹೊಂದಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು. ಕೂಡಲೇ ಮೋಹಿನಿಯು ಆ ಸದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ವೀಣೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟಳು. ಸಂಗೀತವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ರಾಜನ ಹತ್ತಿರ ತ್ವರೆಯಿಂದ ಬಂದು ಮಧುರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಅವನನ್ನು ಮೂರ್ಛೆಬಿಟ್ಟೇಳುವಂತೆ ಸಂತೈಸಿದಳು. ''ಮಹಾರಾಜರೇ, ಏಳಿರಿ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಅಧೀನಳು. ಮೂರ್ಛೆ ಹೊಂದಿ ಏಕೆ ಸಂತಾಪಪಡುವಿರಿ? ಈ ಭೂಮಂಡಲ ಭಾರವನ್ನು ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಧರಿಸಿದ ನೀವು ಈ ರೀತಿ ಮೋಹಿತರಾಗಬಹುದೇ? ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರಿ, ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ವಿಹರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷಿಯಿದ್ದರೆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ದಾಸಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ' ಎಂದಳು.

## ಮೋಹಿನೀ ವಿಲಾಸ - ವಿವಾಹ

ರಾಜನು ಮೋಹಿನಿಯ ಮೋಹಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ಗದ್ಗದಕಂಠದಿಂದ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು - ''ಪರಾಂಗನೇ! ನಾನು

ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಮುಖಿಯರನ್ನು ಅನೇಕರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ, ಆದರೆ ಇಂತಹ ವಿಶ್ವಮೋಹನ ರೂಪವನ್ನು ಎಲ್ಲೂ ನೋಡಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಆಡಲೂ ಅವಕಾಶವಾಗದಷ್ಟು ಮೋಹವು ನನ್ನನ್ನು ಕವಿಯಿತು. ನಾನು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಪರ್ವತ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆನು. ದೇವಿ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೃಪೆ ತೋರು, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿದ್ದರೂ ಹೇಳು. ಅದನ್ನು ಪೂರೈಸುವೆನು. ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭೂಮಂಡಲವು ನಿನ್ನ ಅಧೀನವೆಂದು ತಿಳಿ, ಜೊತೆಗೆ ಖಜಾನೆ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಮಂತ್ರಿ, ಸೇನಾಪತಿ, ನಗರ ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನವು. ನನ್ನನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಹಣ, ರತ್ನಗಳ ಮಾತೇನು! ಮೋಹಿನಿ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗು.'' ರಾಜನ ಪ್ರಣಯ ಭಿಕ್ಷೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೋಹಿನಿಯು ಮಂದಹಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ರಾಜನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆಬ್ಬಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು. 'ಭೂಮೀರಮಣ! ನನಗೆ ಈ ಭೂಮಂಡಲ ಅಥವಾ ಮತ್ತಾವುದೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಆಯಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನೇನು ಹೇಳುವೆನೋ ಅದನ್ನು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು. ಈ ನಿಯಮವು ನಿಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದರೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದೇನೆ.

**ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು:-** ನಿನಗೆ ಯಾವ ನಿಯಮ, ಶಪಥ ಇಷ್ಟವೋ ಅದರಂತೆ ಆಗಲಿ, ನನಗೂ ಅದು ಸಮ್ಮತ.

**ಮೋಹಿನಿಯು ಹೇಳಿದಳು:-** ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಕಲಾಪೂರ್ಣವಾದ ಬಲಗೈಯನ್ನು ನನ್ನ ಬಲಗೈಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಶಪಥ ಮಾಡಿರಿ, ನನ್ನ ಕೈಮೇಲೆ ನೀವು ಕೈಯಿಟ್ಟು ಆಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ನನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ತಾವು ಪರಮ ಧಾರ್ಮಿಕರು, ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಎಂದೂ ಅಸತ್ಯವಾಕ್ಯವು ಬರಲಾರದು.' ಮೋಹಿನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು. ''ಸುಂದರಿ! ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ನಾನೆಂದೂ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಸುಳ್ಳಾಡಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪವಿತ್ರ ಮಂಗಳ ಚಿಹ್ನಾಲಂಕೃತವಾದ ಈ ಬಲಗೈಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೋ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿದರೆ ಜನ್ಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಇದು ವರೆಗೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನದಾಗಲಿ, ಇಗೋ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ, ನೀನು ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾಗು. ನಾನು ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶೋದ್ಭವನಾದ ಮಹಾರಾಜ ಋತಧ್ವಜನ ಮಗ ರುಕ್ಮಾಂಗದನು, ಧರ್ಮಾಂಗದನು ನನ್ನ ಪುತ್ರನು. ನೀನು ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡು.'' ರಾಜನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೋಹಿನಿಯು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಳು. ''ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರ ಮಗಳಾದ ಮೋಹಿನಿಯು. ನಿಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿಮಗಾಗಿಯೇ ಈ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಮಂದರ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ಈ ಮಂದರಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತ ಸಂಗೀತದ ಮೂಲಕ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆರಾಧನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸಂಗೀತದ ಆರಾಧನೆಯು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅತಿಶಯ ಪ್ರಿಯವಾದುದರಿಂದ, ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಬೇಗನೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ಯಾರಿಗಾಗಿ ನಾನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಆ ಪ್ರಿಯತಮನನ್ನು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬೇಗನೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು, ನಿಮಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿದೆ, ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ'' ರಾಜನೊಡನೆ ಇಷ್ಟನ್ನು ಹೇಳಿ ಮೋಹಿನಿಯು ತನ್ನ ಬಲಗೈಯಿಂದ ರಾಜನ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ರಾಜನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಳು.

ಅದುವರೆಗೂ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ರಾಜನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು - 'ಮಹಾರಾಜ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂಶಯಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಪಾಪರಹಿತಳಾದ ಅವಿವಾಹಿತ ಕನ್ಯೆಯು. ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಬಹುದು. ನನ್ನನ್ನು ನೀವು ಗಾಂಧರ್ವ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿವಾಹವಾಗಿರಿ'

ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಚಂಚಲನಯನೆಯಾದ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಅನಂತರ ಹೇಳಿದನು:- ''ಚಂದ್ರಮುಖಿ! ಮಂದರಾಚಲದ ಈ ವಾಸವು ಸ್ವರ್ಗದ ನಂದವನ ವಿಹಾರಕ್ಕಿಂತಲು ನನಗೆ ಆನಂದದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಬಾಲೇ! ನೀನೀಗ ನನ್ನೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲು ಬಯಸುತ್ತೀಯೋ ಅಥವಾ ರಾಜಭವನಕ್ಕೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಬರುವೆಯಾ?'' ರಾಜನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೋಹಿನಿಯು ಅನುರಾಗ ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತಿರುವ ಮಧುರವಾಣಿಯಿಂದ ನುಡಿದಳು - 'ಮಹಾರಾಜ! ತಮಗೆಲ್ಲಿ ಆನಂದವೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಇರುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಾಮಿಯ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವು ಧನವೈಭವರಹಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಪತ್ನಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು, ನಾರಿಗೆ ಪತಿಸಾಮೀಪ್ಯವೇ ಸುವರ್ಣಮಯ ಮೇರು ಪರ್ವತದ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ.

**ಭರ್ತೃಸ್ಥಾನಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಸ್ವಪಿತುರ್ವಾಪಿ ವರ್ಜಿತಂ ।**
**ಪಿತೃಸ್ಥಾನಾಶ್ರಯರತಾ ನಾರೀ ತಮಸಿ ಮಜ್ಜತಿ ॥**
**ಸರ್ವಧರ್ಮ ವಿಹೀನಾಪಿ ನಾರೀ ಭವತಿ ಸೂಕರೀ ॥**

ಗಂಡನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗುವ ತರುಣಿಯು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಸರ್ವಧರ್ಮರಹಿತಳಾಗಿ ಹಂದಿಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಸುಖ ದುಃಖಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ತಾವೇ ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕರು. ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಇರುವುದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ, ಹಿತವಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹೋಗುವುದಾದರೆ ನಾನೂ ಬರುತ್ತೇನೆ'' ಮೋಹಿನಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರಾಜನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ರಾಜನು ಒಂದು ಬಾರಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ''ಪ್ರಿಯಳೆ, ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ ನಿನಗೆ. ನನ್ನ ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯಳಾಗಿ ನೀನು ವಾಸಿಸುವೆ. ಬಾ, ರಾಜಧಾನಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗೋಣ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಾಜನು ಮೋಹಿನಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಂದರದಿಂದ ಇಳಿದನು. ಮೋಹಿನಿಯು ಆ ಪರ್ವತದ ಸಮಸ್ತಸೌಂದರ್ಯ ಶೋಭೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟಳು.

## ಹಲ್ಲಿಯ ಉದ್ಧಾರ

**ವಸಿಷ್ಠರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:-** 'ಪರ್ವತದ ಮನೋಹರ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮತಲ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಕುದುರೆಯು ತನ್ನ ಗೊರಸುಗಳಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತ ಕೆನೆಯುತ್ತ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಭೂಮಿಯ ಒಳಗಡೆ ಅಡಗಿದ್ದ ಒಂದು ಹಲ್ಲಿಯು ಒಳಗಿನಿಂದ ಹೊರಟು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕುದುರೆಯ ವಜ್ರಸಮಾನವಾದ ಖುರದ (ಗೊರಸಿನ) ಆಘಾತದಿಂದ ದೇಹವು ಜರ್ಜರಿತವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರ್ಛಿತವಾಗಿ ಬಿತ್ತು.

ರಾಜನು ಕೂಡಲೇ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಇಳಿದು ಚಿಗುರೆಲೆಗಳಿಂದ ಆ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಸಿರಾದ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆದಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಇಟ್ಟನು. ರಾಜನ ಮಾತಿನಂತೆ ಮೋಹಿನಿಯು ಕೂಡಲೇ ನೀರನ್ನು ತಂದಳು, ನೀರು ಚಿಮುಕಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಹಲ್ಲಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಯಾವ ಗಾಯವೇ ಆಗಲಿ, ತಣ್ಣೀರು ಚಿಮುಕಿಸಿ ಗಾಯಕ್ಕೆ ತಣ್ಣೀರು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು, ಮೊದಲನೆಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ. ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಹಿತಕರ. ಹಲ್ಲಿಯು ಎಚ್ಚತ್ತು ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ಮನುಷ್ಯರ ಮಾತಿನಿಂದ ಹೀಗೆಂದಿತು. ''ರಾಜನೇ, ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಶಾಕಲನಗರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪತ್ನಿಯಾಗಿದ್ದೆನು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ತಾರುಣ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಇದ್ದರೂ ಪತಿಯ ಪ್ರೇಮವು ನನಗೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತ ಕಠೋರ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವ ಪತಿಯನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಾನು ದುಷ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು. ಅವರು ತಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದ ಒಬ್ಬಳು ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ನನಗೆ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಅದರಂತೆ ನಾನು ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳು ಕೊಟ್ಟ ಒಂದು ಚೂರ್ಣ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಾ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಮನೆಗೆ ತಂದೆನು. ಅನಂತರ ರಾತ್ರಿ ಆ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಕುಡಿಸಿ, ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ದೆ ಬಂದಾಗ ಆ ರಕ್ಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಗಂಡನ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದೆನು. ಆ ದಿನದಿಂದ ನನ್ನ ಗಂಡನು ಕ್ಷಯ ರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಅವನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಗಾಯಗಳಾಗಿ ಆ ನೋವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದನು. 'ಸುಂದರಿ! ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾಸನು, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು' ಎಂಬ ಅವನ ಆರ್ತನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ತಿರುಗಿ ಆ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ಅವಳು ಬೇರೊಂದು ಔಷಧವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಆ ಔಷಧ ಕುಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಪತಿಯು ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅನಂತರ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ಅನಂತರ ನಾನು ಸತ್ತು ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತಾಮ್ರದ ಬಾಣಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುರಿಯುವ ಯಮದೂತರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಹನ್ನೆರಡು ಯುಗಗಳವರೆಗಿದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ ಪಾಪ ಉಳಿದಿದ್ದಾಗ ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಹಲ್ಲಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದಿದ್ದೇನೆ. ರಾಜನೇ, ಪತಿ ವಶೀಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಯ ಗತಿಯು ಹೀಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆಯೆಂಬ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಮಹಾರಾಜ, ನಾನೀಗ ನಿನ್ನ ಮರೆ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಗಂಗಾ ಸರಯೂ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಾ ಎಂಬ ಶ್ರವಣ ದ್ವಾದಶೀ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ತ್ರಯೋದಶೀ ಪಾರಣ ಮಾಡಿ ಯಾವ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಿಯೋ ಅದನ್ನು ನನಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಜನ್ಮವು ಕಳೆದು ವೈಕುಂಠಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ದುಃಖಿತಳ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡು.''

**ಹಲ್ಲಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೋಹಿನಿಯು:-** ''ಪ್ರಭುವೇ, ಅವರವರು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಅವರವರೇ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಪತಿವಶೀಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಈ ಪಾಪಿ ಹೆಂಗಸಿನ ವಿಚಾರ ಬಿಡಿರಿ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೈ ಹಾಕುವದು ಬೇಡ, ರಾಜಧಾನಿಗೆ ನಡೆಯಿರಿ'' ಎಂದಳು.

**ರಾಜನೆಂದನು:-** ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಿ! ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಇದು ಸಜ್ಜನರ ದಾರಿಯಲ್ಲ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಮೇಘ, ಭೂಮಿ, ಅಗ್ನಿ, ಜಲ, ಗಂಧದ ಮರ, ಇತರ ಫಲವೃಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಸಜ್ಜನರೂ ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬದುಕಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಾಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ಸತ್ಯರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟನು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ, ಒಂದರ ಆನಂತರ ಮತ್ತೊಂದು ದುಃಖ ಬಂದರೂ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಸಹಿಸಿದ ಅವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದಾಗ ಅವನು ಕೇಳಿದ ವರವನ್ನು ಬಲ್ಲೆಯಾ? ''ನನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಾಲ, ವೃದ್ಧ, ತರುಣ, ಸ್ತ್ರೀ, ಪಶು, ವೃಕ್ಷ, ಕೀಟಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ. ಅವರೆಲ್ಲರ ಪಾಪ ಫಲವನ್ನು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದೇ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರ ಎಂದನು. ಅವನ ದಯಾಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಮನೋದಾರ್ಢ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ದೇವತೆಗಳು ಅವನ ನಗರದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಮಹರ್ಷಿ ದಧೀಚಿಯು ದೇವತೆಗಳ ಉಪಕಾರಕೋಸ್ಕರ ತನ್ನ ಎಲುಬುಗಳನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟನು. ಶಿಬಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಪಾರಿವಾಳದ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಗಿಡುಗಕ್ಕೆ ತನ್ನ ದೇಹದ ಮಾಂಸವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟನು, ಜೀಮೂತ ವಾಹನನೆಂಬ ರಾಜನು ಒಂದು ಸರ್ಪವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗರುಡನಿಗೆ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೇ ಅರ್ಪಿಸಿದನು. ರಾಜನು ದಯಾಳುವಾಗಿರಬೇಕು. ಯಯಾತಿಯನ್ನು ಅವನು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಉದ್ಧರಿಸಿದಂತೆ ನಾನು ಈ ಹಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ'' ರಾಜನು ಈ ರೀತಿ ಮೋಹಿನಿಯ ಮಾತನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ವಿಜಯಾ ಏಕಾದಶಿಯ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಹಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೂಡಲೇ ಅದು ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸುಂದರ ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ರಾಜನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿತು.

## ವೈದಿಶನಗರ ಪ್ರವೇಶ - ಧರ್ಮಾಂಗದ ಸಂವಾದ

**ವಸಿಷ್ಠರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:-** ಹಲ್ಲಿಯನ್ನು ಪಾಪಮುಕ್ತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದ ರಾಜನು ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಗೊಂಡು ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅನೇಕ ಪರ್ವತ, ನದಿ, ವನಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ವೈದಿಶವೆಂಬ ನಗರಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದನು. ಗುಪ್ತಚಾರರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ತಂದೆಯು ವೈದಿಶನಗರದ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ವೈದಿಶ ನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಲೇ ಬಂದಿದ್ದನು, ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲಿನ ರಾಜರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಲು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಗರದಿಂದ ಒಂದು ಹರದಾರಿಯವರೆಗೆ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಿಂದಲೇ ನಡೆದು ಹೋದನು. ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ನಡೆದು ಹೋದ ಮೇಲೆ ರುಕ್ಮಾಂಗಧ ರಾಜನು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕಂಡರು. ಧರ್ಮಾಂಗದನು ತನ್ನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ರಾಜರ ಜೊತೆಗೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ತಲೆಯನ್ನು ಸೋಕಿಸಿ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ತಂದೆಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಪ್ರಿಯ ಪುತ್ರನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಅವನು ಕುದುರೆಯಿಂದ ಇಳಿದು ತನ್ನ ದೀರ್ಘ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಮಗನನ್ನು ಎತ್ತಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಎದೆಯಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆಂದನು -

ಮಗನೇ ನೀನು ನನ್ನ ಉಪದೇಶದಂತೆ ಸರಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯಷ್ಟೇ? ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿಸಿ, ಬೊಕ್ಕಸವನ್ನು ನ್ಯಾಯಾರ್ಜಿತ ಧನದಿಂದ ತುಂಬಿಸಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಿರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿರುವಿಯಷ್ಟೇ? ಹೆಚ್ಚು ಕಂದಾಯವನ್ನು ಹೇರಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಕಷ್ಟಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ? ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಮದ್ಯಪಾನ ಮತ್ತು ಜೂಜು ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ? ನಿನ್ನ ತಾಯಂದಿರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೀಯಷ್ಟೇ ? ಜನರೆಲ್ಲರು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರಷ್ಟೇ?'' ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಪುನಃ ತಂದೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದನು - ''ಅಪ್ಪಾ! ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮುಂದೆಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ''ಅಪ್ಪಾ! ಸಮಸ್ತ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ನನಗೊಪ್ಪಿಸಿ ನೀವು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದಿರಿ? ಈ ಕಾಂತಿಮಯಳಾದ ದೇವತೆಯು ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದಳು? ಮಹಾರಾಜ! ಇವಳು ಈ ಸುವರ್ಣ ಗೌರಿಯಂತಹ ದೇವತೆಯು ನಮ್ಮ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುದಾದರೆ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನು. ಇಂತಹ ಸುಂದರ ರೂಪಿನ ತಾಯಿಯೊಬ್ಬಳು ನನಗೆ ದೊರಕಿದಂತಾಗಿ ನಾನು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾಗುವೆನು, ಧನ್ಯನಾಗುವೆನು''

## ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದನು

**ವಸಿಷ್ಠರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:-** ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದ ಮಹಾರಾಜನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಹೀಗೆಂದನು-''ಮಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಿಯಾದ ಈ ಮೋಹಿನಿಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಇವಳು ನನ್ನನ್ನೇ ಮದುವೆ ಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಮಂದರಾಚಲದಲ್ಲಿ ಕಠೋರ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು. ಇಂದಿನಿಂದ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೇರಿ ಸುಂದರ ಧಾತು ರಂಜಿತವಾದ ಮಂದರಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಸಂತೋಷ ಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇವಳು ಸಂಗೀತದಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಇವಳನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಇವಳು ನನ್ನನ್ನೇ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ನಾನೂ ಕೂಡ ಇವಳು ಕೇಳಿದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಅವಳ ಕೈಮೇಲಿಟ್ಟು ಶಪಥ ಮಾಡಿ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮದುವೆಯ ಅನಂತರ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದು ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ನೀನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದ್ದೇನೆ.''

ತಂದೆಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶತ್ರುದಮನ, ಮಹಾಪ್ರತಾಪಿ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಸೋಕಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು - ''ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯೇ, ನೀನು ನನ್ನ ತಾಯಿ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಗ ಮತ್ತು ದಾಸ. ಈ ಅನೇಕ ರಾಜಾಧಿ ರಾಜನೊಡನೆ ನಾನು, ನಿನಗೆ ನಮಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.'' ಹೀಗೆ ಭೂಮಿಗೆ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಧರ್ಮಾಂಗದನನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿನಿಯು ಕೂಡಲೇ ಕುದುರೆಯಿಂದಿಳಿದು ಧರ್ಮಾಂಗದನನ್ನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಅಭಿನಂದಿಸಿದಳು. ಅನಂತರ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ತಾನು ಕುದುರೆಯಂತೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಗ್ಗುತ್ತೇನೆ. ತನ್ನ ಬೆನ್ನಿನ

ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಮೋಹಿನಿಯು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಮೋಹಿನಿಯು ಅಂತೆಯೇ ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರಿದಳು. ಅವಳು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ಅದೇ ರೀತಿ ಧರ್ಮಾಂಗದನುನು ತಂದೆಯನ್ನು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೇರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಇತರ ರಾಜರು ಹಿಂದೆಯೇ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಿಂದಲೇ ನಡೆದನು. ಹೋಗುತ್ತ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂತೋಷಾತಿಶಯದಿಂದ ರೋಮಾಂಚಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮೇಘ ಗಂಭೀರವಾಣಿಯಿಂದ ಹೀಗೆಂದನು. 'ಒಬ್ಬಳು ತಾಯಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮಗನಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಬರುವುದಂತೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣೆಯುಂಟೇ ? ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಧರ್ಮಾಂಗದನು ವೈದಿಶನಗರಕ್ಕೆ ತಲುಪುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದ ಮಹಾರಾಜನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಶೋಭೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮೋಹಿನಿಯ ಜತೆಗೆ ನಗರವನ್ನು ತಲುಪಿದನು. ಅರಮನೆ ಬಳಿ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಪರಿಚಾರಕರು ಓಡಿ ಬಂದು ರಾಜನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದರು. ರಾಜನು ಮೋಹಿನಿಯೊಡನೆ ಕುದುರೆಯಿಂದಿಳಿದು - 'ಸುಂದರಿ! ನೋಡಿಲ್ಲಿ, ಅದು ನನ್ನ ಪುತ್ರ ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಅರಮನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಅವನು ಬಹಳ ಗೌರವದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ನೀನೀಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆ' ಎಂದನು.

ಪತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಮೋಹಿನಿಯು ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಅರಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದಳು. ಮೋಹಿನಿಯು ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಇದ್ದ ರಾಜರಿಗೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತೆರಳಿರಿ - 'ನಾನು ತಾಯಿಯ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಹದಿನೈದು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೋದ ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಕುಳ್ಳರಿಸಿದನು. ಅದು ಚಿನ್ನದ ಮಂಚ. ಅದರಲ್ಲಿ ರೇಶ್ಮೆಯ ಮಿದುವಾದ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಸಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರತ್ನಮಂಡಿತವಾದ ಇಂತಹ ಕೋಮಲಶಯನದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಧರ್ಮಾಂಗದನು ನೀರುತರಿಸಿ ಅವಳ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದನು. ತನ್ನ ತಾಯಿ ಸಂಧ್ಯಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವಷ್ಟೇ ಗೌರವವನ್ನು ಮೋಹಿನಿಗೂ ತೋರಿಸಿದನು. ಅವನಿನ್ನೂ ಸುಕುಮಾರ ತರುಣ, ಅವಿವಾಹಿತ, ಮೋಹಿನಿ ತರುಣಿ, ಸುಕುಮಾರಿ ಆದರೂ ಧರ್ಮಾಂಗದನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಕಾರ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಕಾಲು ತೊಳೆದು ನೀರನ್ನು ಶಿರಸಾ ಧರಿಸಿ ಧರ್ಮಾಂಗದನು - ''ಅಮ್ಮಾ ಇಂದು ನಾನು ಧನ್ಯ''. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೋಹಿನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದನು. ಅನಂತರ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಎರಡು ಅಮೃತ ಸುರಿಸುವ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಮೋಹಿನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದನು. ಅವು ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಮಥನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವುಗಳು. ದಾನವರ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವುಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಪಾತಾಳ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ದಾನವರನ್ನು ಜಯಿಸಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದನು. ಅಂತಹ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಮೋಹಿನಿಯ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ತೊಡಿಸಿದನು.

ಅನಂತರ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಗಾತ್ರದ ೧೦೦೮ (ಒಂದು ಸಾವಿರದ ಎಂಟು) ಮುತ್ತುಗಳ ಸರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಧಾರಣ ಮಾಡಿಸಿದನು. ನೂರು ಭಾರ ಸುವರ್ಣದ ಒಂದು ಪದಕವನ್ನೂ ಸಾವಿರ ವಜ್ರಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾದ ಒಂದು ಭಾರೀ

ಹಾರವನ್ನು ಮೋಹಿನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದನು. ಒಂದು ಕೋಟಿ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯದ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ೩೨ (ಮೂವತ್ತೆರಡು) ಬಳೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕೈಗೆ ಹದಿನಾರರಂತೆ ತೊಡಿಸಿದನು. ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ವಂಕಿ ಮತ್ತು ಕಾಲ್ಗೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಚ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂದೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಕಯಾಧುವು ಪತಿಯೊಡನೆ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವಾಗ ತನ್ನ ಎರಡು ಶಿರೋರತ್ನಗಳನ್ನು ದುಃಖದಿಂದ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಎಸೆದಿದ್ದಳು. ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಅವೆರಡನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದನು.

ಈಗ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಆ ಎರಡು ಸೀಮಂತರತ್ನಗಳನ್ನು ಮೋಹಿನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾದ ಎರಡು ಸೀರೆಗಳು, ಎರಡು ಕುಪ್ಪಸಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ಮೋಹಿನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದರ ಬೆಲೆ ಒಂದು ಕೋಟಿ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ತಾನು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ತಂದಿದ್ದ ದಿವ್ಯ ಅನುಲೇಪನವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ದೇವತಾ ಗುರುಗಳಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಷಡ್ರಸಭರಿತವಾದ ಭೋಜನವನ್ನು ತರಿಸಿ, ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಮೋಹಿನಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿದನು.

## ಧರ್ಮಾಂಗದನು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಪತಿವ್ರತೆಯ ಕಥೆ

ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಧರ್ಮಾಂಗದನು ತನ್ನ ತಾಯಿ ಸಂಧ್ಯಾವಳಿಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದನು. ನಮ್ಮ ರಾಜನಿಗೆ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿ ಪಾತ್ರರೋ ಅವರಲ್ಲಿ ನಾವು ಮತ್ಸರಿಸಬಾರದು. ಸವತಿಮಾತ್ಸರ್ಯ ತೋರಿಸುವ ನಾರಿಯು ಯಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹುರಿಯಲ್ಪಡುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಯಾವುದರಿಂದ ಸಂತೋಷ ವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ನಡೆಸಿ ಕೊಡುವುದು ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪತಿಯ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರಳಾದ ಸವತಿಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ನಾರಿಗೆ ಅಕ್ಷಯ ಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದ ಕಥೆಯೊಂದಿದೆ. ಅಮ್ಮ ! ಒಬ್ಬ ದುಷ್ಟಶೂದ್ರನು ಸದಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾದ ಸುಂದರ ಪತ್ನಿಯಿದ್ದರೂ, ವೇಶ್ಯೆಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಪತ್ನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದರೋ ವೇಶ್ಯೆಯನ್ನೂ ಪತಿಯನ್ನೂ, ಸೇವಿಸುತ್ತ ಅವರ ಹಿತವನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವರಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ವೇಶ್ಯೆಯು ಬೇಡವೆಂದರೂ ಬಿಡದೆ ಅವಳ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅನೇಕ ವರ್ಷ ಕಳೆದಳು. ಒಂದು ದಿನ ನೀಚ ಬುದ್ಧಿಯ ಅವಳ ಪತಿಯು ಮೂಲಂಗಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಎಮ್ಮೆ ಹಾಲಿನ ಮೊಸರನ್ನ, ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಹುರಿದ ಅವರೆ ಕಾಳನ್ನು ತಿಂದನು. ಈ ಅಪಥ್ಯ ಭಕ್ಷಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಭಗಂದರರೋಗ ವುಂಟಾಯಿತು. ವೇಶ್ಯೆಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ದೋಚಿ ಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋದಳು. ಆಗ ಅಪಮಾನ ನಾಚಿಕೆಗಳಿಂದ ನೀರಾದ ಆ ಶೂದ್ರನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನೇ ಮರೆಹೊಕ್ಕು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿದನು. ವಿನೀತಳಾದ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದವನಿಗೆ ಹದಿನೈದು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪಾಪದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಗಂಡನನ್ನು ಆ ಪತಿವ್ರತೆಯು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನ

ತಂದೆ ಸಹೋದರರಿಂದ ಹಣವನ್ನು ತಂದು ಅವನಿಗೆ ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅವಳ ಗಂಡನಿಗೆ ತ್ರಿದೋಷಜ್ವರ ಉಂಟಾದಾಗ ಆ ಪತಿವ್ರತೆಯು ಶುಂಠಿ, ಮೆಣಸು, ಹಿಪ್ಪಲಿಕಷಾಯ ಮಾಡಿ ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಛಳಿ ಮತ್ತು ರೋಗದಿಂದ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಪತಿಯು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಬೆರಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಸತ್ತು ಹೋದನು. ತುಂಡಾದ ಬೆರಳು ಅವನ ಬಾಯಿಯೊಳಗೇ ಉಳಿಯಿತು. ಆಗಲೂ ಪತಿವ್ರತೆಯು ಪತಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ, ತನ್ನ ಬಳೆಯನ್ನೇ ಮಾರಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ತರಿಸಿ ಚಿತೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದಳು. ಗಂಡನ ಹೆಣವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಚಿತೆಗೆ ತುಪ್ಪ ಸುರಿದು ಅಗ್ನಿಯನ್ನುಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ತಾನೂ ಚಿತಾರೋಹಣ ಮಾಡಿ ಭಸ್ಮವಾದಳು. ಕೂಡಲೇ ದಿವ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಗಂಡನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಹೀಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದ ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಿ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಆದರ್ಶ ಪತಿವ್ರತೆಯೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಹೊಂದಿದಳು.

## ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ಮೋಹಿನಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿದಳು

**ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:-** ಅಮ್ಮಾ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಮೋಹಿನಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿಸು. ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುವುದು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪಾಪನಾಶವಾಗಿ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯ ಸುಖ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಧರ್ಮವು ಪರಮ ದುರ್ಲಭ.''

ಮಗನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಅವಳು ಧರ್ಮಾಂಗದನನ್ನು ಬರಸೆಳೆದು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಅಘ್ರಾಣಿಸಿ ''ಮಗೂ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಧರ್ಮ ಸಂಮತ. ನಾನು ಅಸೂಯೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಬಡಿಸಿ ಊಟ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತನಾದ ನಿನ್ನಂತಹ ಒಬ್ಬ ಮಗನಿದ್ದರೂ ಸಾಕು.

**ಕಿಂಜಾತೈಃ ಬಹುಭಿಃ ಪುತ್ರೈಃ ಶೋಕಸಂತಾಪಕಾರಕೈಃ ।**
**ವರಮೇಕಃ ಕುಲಾಲಂಬೀ ಯತ್ರ ವಿಶ್ರೂಯತೇ ಕುಲಂ ॥**
**ನಾ. ಉತ್ತರ ೧೭-೧೦**

ಶೋಕ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಏನು ಉಪಯೋಗ? ವಂಶಕ್ಕೆ ಆಧಾರನಾದ, ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನಿದ್ದರೂ ಸಾಕು. ಧರ್ಮಾಂಗದ, ನಿನ್ನನ್ನು ಹೆತ್ತ ನಾನು ಧನ್ಯಳು.'' ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಷಡ್ರಸ ಪೂರ್ಣವಾದ ಭೋಜನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಆಯಾ ಪಾತ್ರೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದಳು. ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದಿತು. ಅವಳ ನೋಟವು ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದವು. ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಜಲವೂ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಚಿನ್ನದ ಚಮಚವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಗುನಗುತ್ತಾ ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ಮೋಹಿನಿಗೆ ಬಡಿಸಿದಳು, ಬಂಗಾರದ

ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬಡಿಸಿರುವ ಸಿದ್ಧವಾದ ಮೃಧುಮಧುರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮೋಹಿನಿಯು ತನ್ನ ರುಚಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು. ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಆಗ ಬೀಸಣಿಗೆಯಿಂದ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದನು.

## ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಮಾತೃ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ಣ ವಚನಗಳು

ಮೋಹಿನಿಯ ಭೋಜನವಾದ ಮೇಲೆ ರಾಜಕುಮಾರನು ಅವಳನ್ನು ನಮಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ''ಅಮ್ಮ ಈ ಸಂಧ್ಯಾವಲೀ ದೇವಿಯು ಮೂರು ವರ್ಷ ನನ್ನನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ನಿಮ್ಮ ಪತಿ (ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ರುಕ್ಮಾಂಗದನಿಂದ) ಯಿಂದ ಪೋಷಿತನಾದ ನಾನು ಇಷ್ಟು ಬೆಳೆದಿದ್ದೇನೆ. ಅಮ್ಮ, ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಏನೂ ಕೊಟ್ಟರೂ ತಾಯಿಯ ಉಪಕಾರವನ್ನು ತೀರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.'' ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೋಹಿನಿಯು ಆಲೋಚಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ''ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾವಪೂರ್ಣನಾದ ಪುತ್ರನಿಗಿಂತ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ದೊಡ್ಡವರಿಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತ ಗುಣಭರಿತನಾದ, ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಧರ್ಮಾಂಗದನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಅವನು ಅಮ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ನಾನು ಹೇಗೆ ಕೆಟ್ಟ ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ?

## ಮೋಹಿನಿಯ ಮೋಡಿ

ಮೋಹಿನಿಯು ಹೀಗೆ ನಾನಾ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಹತ್ತಿರ ಹೀಗೆಂದಳು - ''ಧರ್ಮಾಂಗದ, ನೀನೀಗಲೇ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಬಾ. ನಾನು ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎರಡು ಮುಹೂರ್ತವೂ ಇರಲಾರೆ.'' ಕೂಡಲೇ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಮೋಹಿನಿಯು ತಾನಾಗಿ ಕರೆದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಮಂದಹಾಸವು ಮಿಂಚಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಚಿನ್ನದ ಕಾಂತಿಯು ಸುತ್ತಲೂ ಅವಳ ಮೈಯಿಂದ ಹರಡುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ಬೀಸಣಿಕೆಯಿಂದ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾಜನು ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿನಿಯು ಮಲಗಿದ್ದಲಿಂದಲೇ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಗುವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು ''ಪ್ರಾಣನಾಥ! ಕೋಮಲವಾದ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಸಿರುವ ಈ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ಯಾವಾಗಲೂ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾದ ಮನುಷ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯು ಹೇಗೆ ಸುಖವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ? ದಾನ ಮಾಡದ ಹಣ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ರಕ್ಷಿಸದ ರಾಜ್ಯ ಬಹುಕಾಲ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡದ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ಞಾನ ಸ್ಥಿರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸೋಮಾರಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ವ್ರತ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಪ್ರೀತಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಒಲಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ದೇವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕೀರ್ತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಪತ್ನಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಅಪವಿತ್ರನಿಗೆ ಧರ್ಮಲಾಭವಿಲ್ಲ. ಅಪ್ರಿಯ ಮಾತಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೀ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ.

ನಡೆಯದವನು ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಿಗೂ ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಎಚ್ಚತ್ತಿರುವವನಿಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಗಂಡನು ದೂರವೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಜ! ಸಮರ್ಥ ಪುತ್ರನಿರುವಾಗ ನೀವು ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಸುಂದರ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಒಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ರಾಜ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಬಹುದೇ?'' ರುಕ್ಮಾಂಗದ ರಾಜನು ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುತ್ತ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

## ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಎಲ್ಲ ತಾಯಂದಿರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದನು

**ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು:-** ಭಯಶೀಲೆಯೇ ನಾನೆಂದಿಗೂ ಪುನಃ ರಾಜ್ಯಭಾರಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನೇ ಧರ್ಮಾಂಗದನಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಅವನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ವಾಸಮಾಡಿಸಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದೆನು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನ ಅರಮನೆಯು ಒಳ್ಳೆಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿದ್ದು ಚಳಿಗಾಲ ಮುಂತಾದವುಗಳ ತೊಂದರೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಸರ್ವ ಋತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾನು ಶ್ರಮ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತಕೂಡಲೇ ನನ್ನನ್ನು ನಿದ್ರೆಯು ಆವರಿಸಿತು. ನಿದ್ದೆಯಿಂದ ಎದ್ದಕೂಡಲೇ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.'' ಮೋಹಿನಿ ಹೇಳಿದಳು - ''ರಾಜೇಂದ್ರ! ನನ್ನನ್ನು ತಾವು ವಿವಾಹ ವಾದುದರಿಂದ ಈ ನಿಮ್ಮ ರಾಣಿಯರಿಗೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖವಾಗಿದೆ. ಇವರು ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆಯರು. ಇವರ ಕಣ್ಣೀರು ಎಂತೆಂತಹವರನ್ನೂ ಭಸ್ಮ ಮಾಡೀತು. ಮಹಾರಾಣಿ ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಗೆ ಸಮಾನಳಾದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗಲಾರಳು. ಇವಳ ಒಂದೊಂದು ಅಂಗವೂ ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹ ಪಾಶದಿಂದ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇವಳು ನನಗೆ ಷಡ್ರಸಯುಕ್ತವಾದ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇದೇ ಸ್ವಭಾವದ ನೂರಾರು ರಾಣಿಯರು ನಿಮ್ಮ ಭವನದ ಸೌಂದರ್ಯ ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಇವರ ಪಾದಧೂಳಿಗೂ ಸಮಾನಳಲ್ಲ.'' ಮಗನ ಜತೆಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಹಿರಿಯ ರಾಣಿಯ ಎದುರು ಮೋಹಿನಿಯು ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟನು. ಅವನಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಲೂ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸ್ವತಃ ಧರ್ಮಾಂಗದನೇ ಹೇಳಿದನು. ''ತಾಯಂದಿರೇ, ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮೋಹಿನೀ ದೇವಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿ ಪಾತ್ರಳು. ಅವರು ಮಂದರ ಪರ್ವತದಿಂದ ತಮ್ಮ ಆನಂದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಮಾತ್ಸರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲರಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.'' ಮಗನ ಮಾತನ್ನು ಎಲ್ಲ ತಾಯಂದಿರೂ ಕೇಳಿ ಹೇಳಿದರು-''ಮಗೂ! ನಿನ್ನ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧವಾದ ಮಾತನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ.''

ಧರ್ಮಾಂಗದನಿಗೆ ಅಮಿತಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ತಾಯಿಗೂ ಒಂದು ಕೋಟಿ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯ, ಸಾವಿರ ನಗರ, ಸಾವಿರ ಗ್ರಾಮ, ಎಂಟೆಂಟು ಸುವರ್ಣ ಕಂಠಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯದ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಪೀತಾಂಬರಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಖನಿಯಿಂದ ತೆಗೆದಿರುವ ಚಿನ್ನದಿಂದ ಎರಕಹೊಯ್ದು ಒಂದು ಲಕ್ಷಚಿನ್ನದ

ನಾಣ್ಯಗಳು, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ನೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ದಾಸದಾಸಿಯರು. ಕೊಡದಂತಹ ಕೆಚ್ಚಲಿನ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಕರೆಯುವ ಹಸುಗಳು. ಒಂದುಸಾವಿರ ಎತ್ತುಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅನಂತರ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ತಾಯಿಗೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಜ್ರಖಚಿತವಾದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣಗಳು. ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಯ ಪರಿಮಾಣದ ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳ ರಾಶಿಗಳು, ಎಡಗೈಗೆ ೫, ಬಲಗೈಗೆ ೭ ರಂತೆ ಒಬ್ಬೊರಿಗೂ ೧೨ ಚಿನ್ನದ ಬಳೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಚಂದ್ರಾವಳಿಯ ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಪ್ರಕಾಶದ ಎರಡೂವರೆಸಾವಿರ ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ತಾಯಿಗೆ ಎರಡೆರಡು ಸರಗಳಂತೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಚಿನ್ನದ ತಪ್ಪೆಲೆ, ಅಷ್ಟೇ ಚಿನ್ನದ ಕೊಡಗಳು. ಸುಂದರವಾದ ನೂರು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳು. ಅದನ್ನು ಹೊರುವ ಆಳುಗಳು ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಕುಬೇರನನ್ನು ಮೀರಿಸಿ ಈ ರೀತಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹಂಚಿ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು ಕೈಮುಗಿದು ಹೇಳಿದನು - ''ತಾಯಂದಿರೇ, ತಮ್ಮ ಪಾದಗಳಿಗೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಪುತ್ರ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ಪತಿಯ ಆನಂದಕ್ಕಾಗಿ, ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿಹೋಗಿ ಹೇಳಬೇಕು.

''ಮಹಾರಾಜರೇ, ಈ ಬ್ರಹ್ಮಕುಮಾರಿ ಮೋಹಿನಿಯು ಸುಶೀಲಳೂ, ಸುಗುಣೆಯೂ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ನೀವು ಇವಳ ಜತೆಗೆ ನೂರಾರುವರ್ಷ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಿರಿ.'' ಮಗನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲಾ ರಾಣಿಯರಿಗೂ ಮೈಯಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಚನ ವುಂಟಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ''ಆರ್ಯಪುತ್ರ! ತಾವು ಬ್ರಹ್ಮಕುಮಾರಿ ಮೋಹಿನಿಯೊಂದಿಗೆ ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮಗನ ಶುದ್ಧಹೃದಯ, ತೇಜಸ್ಸು, ಪಿತೃಭಕ್ತಿ, ಮಾತೃಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಹೃದಯವು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಬೇಕು.'' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

## ಧರ್ಮಾಂಗದನ ರಾಜ್ಯಭಾರ

**ವಸಿಷ್ಠರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:-** ರಾಜನೇ, ತನ್ನ ಪತಿಯರು ಈ ರೀತಿ ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟಾಗ ರುಕ್ಮಾಂಗದನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಎಣೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಪುತ್ರ ಧರ್ಮಾಂಗದನೊಡನೆ ಹೀಗೆಂದನು. ''ಮಗೂ, ನೀನು ಸಪ್ತದ್ವೀಪಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಉದ್ಯಮಶೀಲನಾಗಿ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಪಾಲಿಸು. ಸದಾಚಾರವನ್ನು ಪಾಲಿಸು. ಪ್ರಜೆಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರು. ಯಾವಾಗಲೂ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ ಇರು. ಕೌಟಿಲ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರು, ರಾಜರು ಅಪರಿಚಿತರ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಿಡದೆ ಇರುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು, ಕೋಶಾಗಾರದ ಕಡೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗಮನವಿಡು.'' ಧರ್ಮಾಂಗದನು ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತಾಯಂದಿರೊಡನೆ ತಂದೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ರುಕ್ಮಾಂಗದನಿಗೆ ಅಸಂಖ್ಯವಾದ ಧನ - ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅವನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಸುವರ್ಣಹಾರಧಾರಿಗಳಾದ ಅನೇಕಾನೇಕ ದಾಸ ದಾಸಿಯರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಈ ರೀತಿ ತಂದೆಯ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲದ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ತಾನೇ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು, ಅವನು ಅನೇಕ

ರಾಜರಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತ ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ನೀರೋಗನಾಗಿ ದಾನಧರ್ಮಮಾಡುತ್ತ ಮೋಹಿನಿಯ ವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಸುಖಿಯಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

## ಧರ್ಮಾಂಗದನ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮತ್ತು ವಿವಾಹ

**ವಸಿಷ್ಠರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:-** ರಾಜನ್, ಹೀಗೆ ಮೋಹಿನಿಯ ವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು. ಒಂಭತ್ತನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಮಲಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಐದು ಮಂದಿ ವಿಧ್ಯಾಧರರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ಅವರ ಐದು ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡನು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಣಿಯು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕೋಟಿ ಪಾಲು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯದು ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ವಸ್ತ್ರ, ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮೂರನೆಯದು ಅಮೃತವನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ನವಯೌವ್ವನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಸಭಾಭವನವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಷಡ್ರಸೋಪೇತವಾದ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಐದನೆಯದು ಆಕಾಶ ಗಮನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಐದೂ ಮಣಿಗಳನ್ನೂ, ಧರ್ಮಾಂಗದನು ತಂದೆಯಾದ ರುಕ್ಮಾಂಗದ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಲತಾಯಿಯಾದ ಮೋಹಿನಿಯರ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಹೇಳಿದನು ''ಅಪ್ಪಾ, ನಾನು ಮಲಯ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದ ಐದು ಮಂದಿ ವಿಧ್ಯಾಧರರನ್ನು ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸೋಲಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಪತ್ನೀ ಸಮೇತರಾದ ಅವರನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಪಾದಸೇವಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ, ಈ ಐದು ರತ್ನಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಮೋಹಿನೀದೇವಿಗೆ ಕೊಡಿರಿ.'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ರತ್ನಗಳ ಗುಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದನು. ಅವನು ನಾಗರಾಜಧಾನಿ ಭೋಗಪುರಿ, ದಾನವಪುರಿ ಮತ್ತು ವರುಣಲೋಕ ಇವುಗಳ ವಿಜಯವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಜಯಿಸಿ ತಂದಿದ್ದ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ರತ್ನಗಳು ಸಾವಿರಾರು ಕಿವಿಕಪ್ಪಾದ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಬಿಳುಪಾದ ಕುದುರೆಗಳು, ಸಾವಿರಾರು ಕುಮಾರಿಯರನ್ನು ತೋರಿಸಿ ''ಅಪ್ಪಾ ಇವೆಲ್ಲವೂ! ಈ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಮೋಹಿನಿಯೊಂದಿಗೆ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೋಡಿ ತುಂಬಾ ಆನಂದಪಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲಿ ವರುಣಕನ್ಯೆಯರು. ನಾಗಕನ್ಯೆಯರೂ ಇದ್ದರು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದನು, ಇವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೋ ಎಂದು ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು, ಅನೇಕ ರತ್ನಗಳು ಮತ್ತು ದಾನವನಾರಿಯರನ್ನು ಮೋಹಿನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅನಂತರ ಒಂದು ಬಾರಿ ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕರೆಸಿ ಹೇಳಿದನು. ''ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೆ! ನನ್ನ ಮಗನು ನನ್ನ ಅಜ್ಞಾಪಾಲಕನಾಗಿ ಅಸಾಧಾರಣ ಪರಾಕ್ರಮ ತೋರಿಸಿ ವಿಜಯಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಇನ್ನೂ ಕುಮಾರನಾಗಿರುವ ಇವನಿಗೆ ಅವನು ಜಯಿಸಿ ತಂದಿರುವ ಕನ್ಯೆಯರ ಜತೆಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಸಬೇಕು, ತರುಣನಾದ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವದು ತಂದೆಯ ಕರ್ತವ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ವಿವಾಹದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.'' ಯುವಕನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಬುವರೆಗೂ ಸ್ತ್ರೀ ಸುಖ

ಪರಾಙ್ಮುಖನಾಗಿದ್ದ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಅನುಪಮ ಲಾವಣ್ಯವತಿಯರಾದ ವರುಣಕನ್ಯೆಯರ ಜೊತೆಗೆ ವಿವಾಹವಾದನು. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಧಿಯಿಂದ ವಿವಾಹವು ನಡೆದು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣಾ ದಾನ, ವಸ್ತ್ರದಾನ, ಗೋದಾನಗಳು ನಡೆದವು. ವಿವಾಹದ ನಂತರ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಸಂಧ್ಯಾವಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ನಮಿಸಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದನು - ''ಅಮ್ಮಾ, ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ನಾನೀಗ ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸೇವೆ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ನನಗೆ ಈ ವಿವಾಹ ಬಂಧನವು ಯಾವ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡದಿರಲೆಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿರಿ.

**ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ಹೇಳಿದಳು:-** ''ಮಗೂ, ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಮಂತನಾಗು, ಯೋಗ್ಯ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸು. ನಿನ್ನಂತಹ ಮಗನಿಂದಾಗಿ ನಾನು ಧನ್ಯಳು ಎಲ್ಲರ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳೂ ಆಗಿದ್ದೇನೆ'' ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ಮಗನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಇತರ ತಾಯಿಂದಿರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ರಾಜಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

## ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದ ಮಹಿಮೆ

**ವಸಿಷ್ಠರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:-** ಈ ರೀತಿ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಏಕಾದಶೀವ್ರತ ಪರಿಪಾಲನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪರಿಪಾಲನ ಮಾಡದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದುಃಖಿತ, ಸಂತಾನ ಹೀನ, ಕುಷ್ಠಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪೃಥಿವಿಯು ನಿಧಿಯನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹಸುಗಳು ಕರುಗಳಿಗೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿ ಒಂದು ಕೊಡ ಹಾಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಮರದ ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಜೇನುಗೂಡು ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಧಾನ್ಯಗಳೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೃತಯುಗವನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ತ್ರೇತಾಯುಗದ ಕೊನೆಯ ಸಮಯವು ಆಗ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮಳೆಗಾಲವು ಕಳೆದು ಶರದ್ ಋತುವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ, ಭೂಮಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾಯಿತು. ರುಕ್ಮಾಂಗದ ಮಹಾರಾಜನು ಮೋಹಿನಿಯ ಪ್ರೇಮಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರೂ ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ದಶಮೀ, ಏಕಾದಶೀ ಮತ್ತು ದ್ವಾದಶೀ ಈ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಮೋಹಿನೀ ವಿಲಾಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ನಿಯಮದಿಂದ ವ್ರತಪರಿಪಾಲನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಬೋಧಕಾಲವಾದ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸವು ಬಂದಿತು.

ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಮಿತ್ರನಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಕೀರ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣು ಸಮಾನವಾದ ದೇವತೆಯಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ವ್ರತವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸವು ಸಮೀಪಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅತಿಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ರಾಜನು ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದನು - ''ದೇವಿ, ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬಹುವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ವಿಹರಿಸಿದೆನು. ಸುಂದರಿ! ನಾನೀಗ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಲಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾದ ನನಗೆ ಅನೇಕ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸಗಳ ಸ್ಮರಣೆಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಕಾರ್ತಿಕಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಏಕಾದಶಿಯನ್ನು

ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತಾವ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಬಾರಿ ನಾನು ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಭಗವಂತನ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು. ಕಾರ್ತಿಕವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಲು ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡು.''

**ಮೋಹಿನಿಯು:-** ''ನೃಪೇಂದ್ರ, ನೀವು ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ನನ್ನ ಇಷ್ಟಬಂದಂತೆ ಮಾಡುವೆನು.'' ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಹೇಳಿದನು. ''ಸುಂದರಿ! ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕೃಚ್ಛ್ರ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯವ್ರತಗಳು ದಿನಾಂತರಿತಭೋಜನ (ಒಂದು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಭೋಜನ) ಮೂರು ರಾತ್ರಿ ಉಪವಾಸ. ಹತ್ತು ದಿನಗಳು. ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳು, ಅಥವಾ ಒಂದು ತಿಂಗಳೂ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದವನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ಏಕಭುಕ್ತ (ಹಗಲು ಮಾತ್ರ ಊಟ) ನಕ್ತವ್ರತ (ರಾತ್ರಿಮಾತ್ರ ಊಟ) ಅಯಾಚಿತ ವ್ರತ (ಯಾರನ್ನು ಬೇಡದೆ ತಾನಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಜೀವನ) ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಸಪ್ತದ್ವೀಪಯುಕ್ತವಾದ ವಸುಂಧರೆಯ ವಲ್ಲಭನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪುಷ್ಕರ, ದ್ವಾರಕಾ, ಸೂಕರಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನವು, ದಾನ ಪೂಜೆಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಪ್ರದವಾಗಿವೆ. ಕಾರ್ತಿಕದ ಏಕಾದಶಿ ಮತ್ತು ಭೀಷ್ಮಪಂಚಕವು ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾಗಿವೆ. ಕಾರ್ತಿಕದ ಪ್ರಬೋಧಿನೀ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಜಾಗರಣಮಾಡಿದವನು ಎಷ್ಟೇ ಪಾಪಿಯಾಗಿರಲಿ, ತಿರುಗಿ ಮಾತೃಗರ್ಭವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಆ ದಿನ ವಾರಾಹ ಮಂಡಲ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದವನು ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗಗಳಿಲ್ಲದೆ ಪರಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಕಾರ್ತಿಕದಲ್ಲಿ ಸೂಕರಮಂಡಲ ಅಥವಾ ಕೋಲವಾರಾಹ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದವನು ಪುನಃ ಯಾರಿಗೂ ಮಗನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ತಾಪತ್ರಯಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ತಿಕದಲ್ಲಿ ತೈಲ. ಮಧು-ಇವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ವರ್ಷದ ವ್ರತಗಳ. ಪೂರ್ತಿಯು ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ, ಮೋಹಿನಿ ನಾನೂ ಕಾರ್ತಿಕವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ.''

**ಮೋಹಿನಿ:-** ರಾಜೇಂದ್ರ! ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತದ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಉದ್ಯಾಪನ ವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ಉದ್ಯಾಪನದಿಂದ ನ್ಯೂನತೆಯ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

**ರಾಜನು:-** ಪ್ರಿಯಳೇ, ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ನಕ್ತವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಷಡ್ರಸೋಪೇತ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅಯಾಚಿತ ವ್ರತ ಮಾಡಿದವನು ಸುವರ್ಣ ಸಹಿತ ವೃಷಭದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ನೆಲ್ಲಿಯ ಚೂರ್ಣದಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ನಿಯಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವನು ಮೊಸರು ಮತ್ತು ಖೀರನ್ನು ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಫಲ (ಹಣ್ಣು) ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದವನು ಫಲದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಣ್ಣೆ ಬಿಟ್ಟವನು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಲನ್ನೂ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವುದಾದರೂ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಹೊಸಧಾನ್ಯ ಆದನ, ಭೂಮಿಶಯನ ವ್ರತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರೆ, ದಿಂಬಿನಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಶಯ್ಯಾದಾನ, ಪತ್ರಭೋಜನ ನಿಯಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವನು ಘೃತಪಾತ್ರದಾನ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮೌನವ್ರತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದವನು ಘಂಟೆ, ಎಳ್ಳು ಮತ್ತು ಸುವರ್ಣಗಳ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ವ್ರತ ಪೂರ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಂಪತಿಗಳ ಭೋಜನ, ಉಪಭೋಗ

ಸಾಮಗ್ರಿಸಹಿತವಾದ ಶಯ್ಯಾದಾನವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಾಸಹಿತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನದ ನಿಯಮವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವರು ಅಶ್ವದಾನವನ್ನು, ತಿಲವರ್ಜನ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡವರು ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಹಿಟ್ಟಿನ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ನಖಕೇಶಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡವರು ಕನ್ನಡಿದಾನವನ್ನೂ, ಪಾದತ್ರಾಣ(ಚಪ್ಪಲಿ) ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರು ಪಾದುಕೆಯ ದಾನವನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕು. ಉಪ್ಪನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು ಗೋದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ದೀಪವಿಡುವ ವ್ರತ ಕೈಗೊಂಡವನು, ಸುವರ್ಣ ಅಥವಾ ತಾಮ್ರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪದ ದೀಪವನ್ನು ದಾನಮಾಡಿ ವ್ರತಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಛತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ದಿನಬಿಟ್ಟು ದಿನ ಉಪವಾಸಮಾಡುವವನು ರೇಶ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು, ತ್ರಿರಾತ್ರವ್ರತನಾಡುವವನು ಸುವರ್ಣ ಮತ್ತು ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾಲಂಕೃತವಾದ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಆರುರಾತ್ರಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವವನು ಛತ್ರಿ ಸಹಿತವಾದ ಪಾಲಕಿಯನ್ನೂ, ಜತೆಗೆ ಗಾಡಿ ನಡೆಸುವ ಸೇವಕನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಾಡಿ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ಎತ್ತು ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಏಕಭುಕ್ತಿನಿಯಮವುಳ್ಳವನು ಆಡು ಮತ್ತು ಕುರಿಯನ್ನೂ, ಫಲಹಾರ ನಿಯಮದವನು ಸುವರ್ಣವನ್ನೂ, ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು, ಶಾಕಾಹಾರ ನಿಯಮದವನು ಹಣ್ಣು, ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಸುವರ್ಣವನ್ನು ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ವ್ರತಗಳನ್ನೂ ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳದಿರುವ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದವನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಗಳ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು, ದಾನಮಾಡಲು ಅಶಕ್ತನಾದವನು ಹರಿಸ್ಮರಣಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿ.

## ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯ ಕೃಚ್ಛ್ರವ್ರತ

**ಮೋಹಿನಿ:-** ರಾಜೇಂದ್ರ! ನೀವು ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದ ಉಪವಾಸದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಜರಿಗೆ, ದಾನಕೊಡುವುದು, ಪರಿಪಾಲನೆ, ಯುದ್ಧ ಇವು ಮೂರೇ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು. ನೀವು ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಎರಡು ಘಳಿಗೆಯೂ ಇರಲಾರೆ. ಮೂವತ್ತು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಂತೂ ಸರ್ವಥಾ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮಾತು. ನೀವು ಉಪವಾಸಮಾಡುವ ಬದಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಿಸಿರಿ. ಉಪವಾಸವೇ ಆವಶ್ಯಕವಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಉಪವಾಸ ವ್ರತ ಮಾಡಲಿ.'' ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಸಂಧ್ಯಾವಳಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಸಂಧ್ಯಾವಳಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕೈಮುಗಿದು ಹೇಳಿದಳು - ''ಪ್ರಾಣನಾಥ! ಈ ದಾಸಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿದ ಉದ್ದೇಶವೇನು! ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದೇನೆ.''

**ರುಕ್ಮಾಂಗದ:-** ಭಾಮಿನಿ! ನಿನ್ನ ಶೀಲಸ್ವಭಾವ ಕುಲಗಳನ್ನು ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದಲೇ ಇಷ್ಟೊಂದು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಮೋಹಿನಿಯ ಜೊತೆಗೆ ವಾಸಮಾಡಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕಾದಶಿ ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಅನೇಕ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾದವು. ಈ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಾನು ವ್ರತೋಪವಾಸ ಮಾಡುವುದು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಕುಮಾರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಬದಲಾಗಿ ನೀನೇ ಕೃಚ್ಛ್ರವ್ರತವನ್ನು

ಮಾಡು.'' ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ಪತಿದೇವನ ಈ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೇಳಿದಳು - ''ಪ್ರಭೋ ನಾನು ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಈ ವ್ರತನ ಪಾಲನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ತಮಗೋಸ್ಕರ ನಾನು ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಲೂ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ! ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯು ನನಗೆ ಶಿರೋಧಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.'' ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ಇಷ್ಟನ್ನು ಹೇಳಿ ರಾಜನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೃಚ್ಛ್ರ ವ್ರತದ ಆರಂಭವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ರಾಜನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವನು ಮೋಹಿನಿಯೊಡನೆ ಹೇಳಿದನು - ''ಮೋಹಿನಿ, ನೋಡು, ವಿವಾಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟೆನು. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳಿವೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಫಲಮಾಡಿಕೋ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಬೇರಾವ ನಾರಿಯೂ ನನಗೆ ಸುಖಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.''

ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಈ ಮಾತು ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಮೋಹಿನಿಯ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವಿಲ್ಲ. ಅವಳು ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದಳು - ''ದೇವತೆಗಳು, ಅಸುರರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಯಕ್ಷರು, ನಾಗರು ಹಾಗೆಯೇ ರಾಕ್ಷಸರು ಎಲ್ಲರನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆನು. ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದೆನು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀವೇ ನನ್ನ ಮನೋರಥವಲ್ಲಭರೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮಂದರಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಖಂಡ ಸಂಗೀತಾರಾಧನೆಯ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪಡೆದನು. ಪ್ರಿಯೆಯೂ ಪ್ರಿಯತಮನೂ ಏಕಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಒಬ್ಬರಮನೋರಥವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಮವೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥದ ಸಫಲತೆಯಿದೆ.

## ಏಕಾದಶಿಯ ಡಿಂಡಿಮ ಘೋಷಣೆ

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜ ರುಕ್ಮಾಂಗದನ ಕಿವಿಗೆ ನಗಾರಿಯ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಮತ್ತು ಗಜದ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ನಗಾರಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ದೂತನೊಬ್ಬನು ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಅದನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಈ ಘೋಷಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ''ಪ್ರಜಾ ಜನರೇ, ನಾಳೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಿಂದ ನಾಡಿದ್ದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಹರಿದಿನ ಅಂದರೆ ಏಕಾದಶಿಯಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ದಿನ ಕ್ಷಾರಲವಣವನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹವಿಷ್ಯಾನ್ನವನ್ನುಂಡು ಏಕಭುಕ್ತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಭೂಮಿ ಶಯನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀರತಿಯನ್ನುಬಿಟ್ಟು ಪುರಾಣ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಅಖಂಡ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಾಳೆಯ ದಿನ ಅಖಂಡ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕಾದಶಿ ದಿನ ಶ್ರಾದ್ಧಲೋಪವಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಎಂದೂ ದುರ್ಗತಿಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕಾದಶಿಯ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ದಿವ್ಯ ಸನ್ನಿಧಾನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಾನವರಿಗೆ ಪ್ರಬೋಧವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಭಕ್ತ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಭಕ್ತರ ಪ್ರಬೋಧೆ (ಎಚ್ಚರ)ವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರಿಂದಲೂ ಇದು 'ಪ್ರಬೋಧಿನೀ' ಏಕಾದಶಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ವೈಭವಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಚಕ್ರ, ಗದಾಧಾರಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು,

ವಸ್ತ್ರಗಂಧ, ಚಂದನ, ಶ್ರೀಚೂರ್ಣ, ಫಲ, ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪದೀಪಗಳಿಂದ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡದೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವವರಿಗೆ ಕಠೋರವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದು.

## ಏಕಾದಶಿ ದಿನ ಊಟ ಮಾಡಲಾರೆ

ಮೇಘ ಗಂಭೀರವಾದ ನಗಾರಿಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜಾ ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಮೋಹಿನಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದನು. ಮೋಹಿನಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಧುರವಾದ ಸಾಂತ್ವನ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು - ''ದೇವಿ, ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪಾಪನಾಶಕವಾದ ಏಕಾದಶಿ ತಿಥಿಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದಿನಿಂದ ಮೂರು ದಿನ ನಾನು ನಿಯಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಕೃಚ್ಛ್ರವ್ರತವನ್ನು ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತವನ್ನು ನಾನೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾಳೆಯ ದಿನ ನನ್ನೊಡನೆ ನೀನೂ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗು.

**ಮೋಹಿನಿ:-** ರಾಜೇಂದ್ರ, ವಿಷ್ಣು ಪೂಜೆಯು ಅವಶ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಜ. ಆದರೆ, ಮಂದರಾಚಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಬಲಗೈಯನ್ನಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಇದುವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

**ರುಕ್ಮಾಂಗದ:-** ಪ್ರಿಯಳೇ, ಬಾ, ನಿನ್ನ ಮನದಾಸೆಯನ್ನು ನಾನು ಪೂರೈಸುವೆನು. ನನ್ನನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. ಅಂದಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮ, ಧನ, ಈ ಪೃಥ್ವೀ ರಾಜ್ಯ ನಿನ್ನದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ!

**ಮೋಹಿನಿಯು:-** ರಾಜವರ್ಯ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಳಾಗಿದ್ದರೆ ನೀವು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡದೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವ ವರವು ಇದೇ ಆಗಿದೆ. ನೀವು ವರಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಅಸತ್ಯ ಹೇಳಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಕಲ್ಪದವರೆಗೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತೀರಿ.

**ರಾಜ:-** ಕಲ್ಯಾಣಿ! ಹೀಗೆನ್ನಬೇಡ. ಬ್ರಹ್ಮಕುಮಾರಿಯಾದ ನೀನು ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನಮಾಡಬಾರದು. ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಏಕಾದಶಿ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಈ ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ತಲೆಕೂದಲು ಬೆಳ್ಳಗಾದಾಗ ಈ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಲೇ? ವಾರ್ಧಕದಲ್ಲಿ ಹರಿಪೂಜೆ, ಗಂಗಾಸೇವನೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆವಶ್ಯಕ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗು. ನನ್ನ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಂಗ ತರಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿದೆಯೋ ಹೇಳು, ಅದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಏಕಾದಶೀ ಭೋಜನವು ಅಮಾವಾಸ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಸಂಗ, ಚತುರ್ದಶೀ ಪಾರಣೆ, ಷಷ್ಠೀ ಅಭ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಮಹಾಪಾಪಬರುತ್ತದೆ. ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಗೋಚಾರ ಹಾಳುಗೆಡವಿದವನು. ಸುಳ್ಳು ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಿದವನು, ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದವನು. ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನ ಮಾಡಿದವನು, ನಂಬಿಕೆಯ ದ್ರೋಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿ ಕೊಡದೆ ಇದ್ದವನು, ರತ್ನ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಮೋಸ ಮಾಡಿದವನು, ಸುಳ್ಳು ತೂಕ ಅಳತೆ ಮಾಡುವವನು, ಒಬ್ಬಳು ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಕನ್ಯೆಯನ್ನು

ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವವನು, ಒಂದು ಹಸುವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ನೀಡುವವನು ಇವರಿಗೆ ಬರುವ ಪಾಪವೆಲ್ಲವೂ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡಲಾರೆ.

**ಮೋಹಿನಿ:-** ರಾಜೇಂದ್ರ, ನಾನು ಮಂದರ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಗೌತಮರು ನನಗೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರು. 'ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀ, ಗೃಹಸ್ಥಪುರುಷ, ರೋಗಿ ಮಕ್ಕಳು, ಬಹು ಮುದುಕ, ಯಜ್ಞ ದೀಕ್ಷಿತ, ಯೋಧ, ಪತಿವ್ರತೆ ಇವರು ನಿರಾಹಾರರಾಗಿ ಇರಕೂಡದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥರಾದ ನೀವೂ ಭೋಜನ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಸಂತೋಷ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರೂ ನನಗದು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲಾರೆ. ಸತ್ಯದ ಬೆಲೆ ತಮಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೆ! ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಸತ್ಯವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ನೀವು ಸತ್ಯವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟರೆ ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವು ನಿಮಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.

## ಮೋಹಿನಿಯ ಆಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

**ರಾಜ:-** ಸುಂದರಿ! ಮಂದರಾಚಲದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳು ಅಂದ ಮಾತು ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ. ಏಕಾದಶಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳ ನಿರ್ಣಯವು ಹೀಗಿದೆ 'ಯಾವನೂ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡಕೂಡದು.' ಎಂಬುದೇ ಆ ನಿರ್ಣಯ, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಹೇಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಲಿ! ಅಶಕ್ತರು ಆ ದಿನ ಫಲ, ಗಡ್ಡೆ, ಹಾಲು, ನೀರುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಬಹುದು. ಜ್ವರಾದಿಪೀಡಿತರಿಗಂತೂ ಉಪವಾಸವೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಔಷಧವೇ ಆಗಿದೆ. ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಅನ್ನ ಭೋಜನವು ಸುತರಾಂ ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಹೇಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಲಿ! ಆದ್ದರಿಂದ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಅನ್ನ ಭೋಜನವು ಸುತರಾಂ ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಅನ್ನ ಭೋಜನ ಮಾಡುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಬೇಡ. ಅದೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೇನನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

**ಮೋಹಿನಿ:-** ರಾಜನ್, ನೀವು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಇದೊಂದು ಬಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಮತ್ತೇನೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕಾದಶಿ ಉಪವಾಸ ವಿಧಾನವು ವೇದದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ.'' ಮೋಹಿನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು ಒಳಗಿಂದೊಳಗೇ ಕುಪಿತನಾದರೂ ಹೊರಗೆ ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು - ''ಮೋಹಿನಿ! ವೇದವು ಅನೇಕ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಯಜ್ಞಾಬೋಧಕ ಭಾಗಗಳು ಕರ್ಮಕಾಂಡವು. ಸ್ಮೃತಿಯೂ ವೇದವೇ! ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ವೇದಾರ್ಥ ವಿಸ್ತಾರವೇ ಪುರಾಣವಾದ್ದರಿಂದ ನಾನು ವೇದಾರ್ಥಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾನ್ಯತೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಪಜ್ಞನಾದ ಮನುಷ್ಯನು ವೇದಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರನೆಂದೇ ಪುರಾಣಗಳ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗದಿರುವ ವಿಷಯವು ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಲ್ಲದ ವಿಷಯವು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಪಾಪಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳು, ರೋಗ ಪರಿಹಾರಕ ಔಷಧಗಳೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲದೆ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ವೇದ, ವೇದಾಂಗ, ಉಪಾಂಗ, ಪುರಾಣ, ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಪುರಾಣಗಳು ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ಏಕಾದಶಿ ಭೋಜನ

ಮಾಡಬಾರದು' ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿವೆ. ತಂದೆಯನ್ನು ಯಾರು ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ? ತಾಯಿಯನ್ನು ಯಾರು ಪೂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ? ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ? ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಯಾವನು ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ? ವಿಚಾರ ಮಾಡು.

ಮೋಹಿನಿಯೂ ಘೂರ್ಣಿಕಾ ಎಂಬ ದಾಸಿಯನ್ನುಕರೆದು ಕೂಡಲೇ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆತರುವಂತೆ ಹೇಳಿದಳು. ಕೂಡಲೇ ಗೌತಮಾದಿ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ರಾಜನು ಮೋಹಿನೀ ಸಹಿತನಾಗಿ ಅವರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿ ಸುವರ್ಣಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಸಿದ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಮೋಹಿನಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

**ಮೋಹಿನಿ:-** ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೇ! ನನ್ನದೊಂದು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಸಂದೇಹವಿದೆ. ಅದನ್ನು ನೀವು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಪಂಚದ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನವೇ ಆಧಾರ. ಮೃತರಾದ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಅನ್ನದ ಪಿಂಡ ಪ್ರದಾನ ಮೂಲಕ ಶ್ರಾದ್ಧವು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಬೋರೆ ಹಣ್ಣಿನ ಗಾತ್ರದ ಪುರೋಡಾಶವು ತೃಪ್ತಿಜನಕ. ಅನ್ನವೇ ಅಮೃತ. ಬಡ ಇರುವೆಯೂ ಹಸಿದಾಗ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಒಂದೊಂದು ಕಣವನ್ನು ತನ್ನ ಗೂಡಿಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರಾದರೋ ಏಕಾದಶೀ ದಿನ ಸರ್ವವಿಧವಾದ ಆಹಾರ ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶುದ್ಧ ಉಪವಾಸ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡತ್ತಾರೆ. ಆ ರೀತಿಯ ವ್ರತವು ವಿಧವಾ ಮತ್ತು ಯತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಜಾರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ರಾಜನು ಇಂತಹ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರೆ ಅವನು ಹೇಗೆ ಶಕ್ತನಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ? ಆಹಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದೇಹದ ಚೇಷ್ಟೆಗಳೇ ನಡೆಯಲಾರವು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದು ನೀವು ಭೋಜನ ಮಾಡುವಂತೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು.

## 'ಏಕಾದಶೀ ಭೋಜನವ್ರತದ ನಿಷಿದ್ಧ' - ರುಕ್ಮಾಂಗದನ ವಾದ

**ವಸಿಷ್ಠರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:-** ಮೋಹಿನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮೋಹಿನಿದೇವಿ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸರಿಯಾಗಿದೆ. '' ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. 'ರಾಜನ್ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳ ಏಕಾದಶಿಯದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬ ನಿನ್ನ ನಿಯಮವು ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಅಂತಃ ಕರಣಸಮ್ಮತ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಿಯು ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾಜನು ಎರಡು ಬಾರಿ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ಸಾರುತ್ತಿವೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರೂ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಹೋಮಾವಶಿಷ್ಟ ಅನ್ನವನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸಾರುತ್ತಿವೆ. ಅಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ ನೀನು ಈ ರೀತಿ ನಿಯಮವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಾರದು. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಲಿ, ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಲಿ ನೀನು ವ್ರತದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ಧಿ, ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಾವು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಜತೆಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ವ್ರತಭಂಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಆದರೂ ಅವನು ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ತಾಳಿದನು, ಮಧುರವಾಣಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದನು. ''ವಿಪ್ರಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಸಮಸ್ತಮಾನವರಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದ ತಾವು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಾರದು. ಏಕಾದಶೀವ್ರತವು

ವಿಧವಾ ಮತ್ತು ಯತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ವೈಷ್ಣವರೆಲ್ಲರೂ ಏಕಾದಶೀ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ''ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡಬಾರದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಾರದು, ಜೂಜಾಡಬಾರದು. ಏಕಾದಶಿ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡಬಾರದು.'' ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯನಿಯಮ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವಿಲ್ಲ. ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಯಾವನು ನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಬದುಕುವ ಧೈರ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ? ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮಪರಾಯಣರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಏಕಾದಶೀದಿನ ಪಶುಗಳಿಗೆ ತೃಣಗ್ರಾಸ (ಹುಲ್ಲಿನ ಆಹಾರವನ್ನು) ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಪ್ರರೇ ನಾನು ಅಶಕ್ತನಲ್ಲ, ರೋಗಿಯಲ್ಲ, ನನ್ನ ಸುಪುತ್ರನ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಚಿತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಶತ್ರುವಿಲ್ಲ. ಯಾವ ದೇವತೆ, ದಾನವ, ಗಂಧರ್ವ, ರಾಕ್ಷಸ, ಸಿದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನನ್ನ ತಂದೆ, ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣ, ಭಗವಾನ್ ಶಿವ ಅಥವಾ ಮೋಹಿನಿಯ ತಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು. ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯ ಅಥವಾ ಮತ್ತಾವಲೋಕಪಾಲಕರೇ ಬಂದು ಹೇಳಿದರೂ ನಾನು ಏಕಾದಶೀಯದಿನ ಭೋಜನಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ! ಇಂದ್ರನ ತೇಜಸ್ಸು ಕ್ಷೀಣವಾಗಬಹುದು. ಹಿಮಾಲಯವು ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಬಹುದು. ಸಮುದ್ರವು ಒಣಗಬಹುದು. ಅಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ಉಷ್ಣಗುಣವನ್ನು ಬಿಡಬಹುದು. ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ರುಕ್ಮಾಂಗದನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಗಾರಿ ಬಾರಿಸಿ ಘೋಷಣೆಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ದೂಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನೇ ಈ ವ್ರತಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿಯಾಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದೇವತೆಗಳು ಋಷಿಗಳು ನಿರಾಶರಾದಾರು. ವೇದಪುರಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸುವವನು ಯಮಯಾತನೆ ಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬಿಡುವವನು ವಾಂತಿ ಮಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಪುನಃ ತಿನ್ನುವವನಿಗೆ ಸಮಾನನು. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡಬಹುದೆಂದೂ, ಭೋಜನ ಮಾಡದಿರಬಾರದೆಂದೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಏಕಾದಶೀ ಭೋಜನ ಮಾಡಬಾರದೆಂದೇ ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆ ದಿನ ಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧವಿದ್ದರೂ ಅನ್ನ ಭೋಜನ ಮಾಡಬಾರದು. ಭೋಜನಮಾಡಿಸಬಾರದು.'' ರಾಜರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೋಹಿನಿಯ ಅಂತಃಕರಣ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿತು. ಅವಳು ಸಿಟ್ಟಾದಳು. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಯಿತು. ರಾಜನ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿದಳು - ರಾಜನ್, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ನೀನು ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟನಾದೆ. ಅಸತ್ಯವಾದಿಯಾದೆ. ಇಂದಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೋಲ್ಲಂಘನಮಾಡಿದ ನಿನಗೆ ನಾನು ಪತ್ನಿಯಲ್ಲ. ನನಗೆ ನೀನು ಪತಿಯಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ ಇಗೋ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೋಹಿನಿಯು ಬಹಳ ಅವಸರವಾಗಿ ಸತೀದೇವಿಯು ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಳು. ಅವಳು ''ಅಪ್ಪಾ ಜಗನ್ನಾಥ, ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಕನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರ ! ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು,'' ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಗೋಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕರೆತಂದನು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಕಿವಿಗೆ

ಮೋಹಿನಿಯ ಆರ್ತನಾದವು ಕೇಳಿಸಿತು. ಅವನ ಕೂಡಲೇ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಇಳಿದು, ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು, ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಮೋಹಿನಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ. ಕೈ ಮುಗಿದು ಹೇಳಿದನು, 'ಅಮ್ಮಾ ನಿನಗೆ ಯಾರು ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ? ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರಳಾದ ನಿನಗೇಕೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಜತೆಗೆ ನೀನೀಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿ? ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೋಹಿನಿಯು ಹೇಳಿದಳು ''ಮಗೂ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಸುಳ್ಳಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಕೈಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಶಪಥಮಾಡಿ, ಈಗ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿರಲು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲ.

**ಧರ್ಮಾಂಗದ:-** ದೇವಿ! ನೀನು ಏನನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೀಯೋ ಅದನ್ನು ಕೂಡಲೇ ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅಮ್ಮಾ ನೀನು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಬೇಡ. ನೀನು ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭಳು. ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗು.

**ಮೋಹಿನಿ:-** ವತ್ಸ! ನಾನು ಕೇಳಿದ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಆಣೆಯಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಮಂದರಾಚಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮಂದರಾಚಲ ನಿವಾಸಿಯಾದ ಶಿವನೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಈಗ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ರಾಜಕುಮಾರನೇ, ನಾನೀಗ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದ ಚಿನ್ನ ಧ್ಯಾನರಾಶಿ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಗ್ರಾಮಭೂಮಿ, ವಸ್ತ್ರ, ಆಭರಣ ಯಾವುದರನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ದೇಹಕ್ಕೆ ಹಾನಿಕರವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡಿರಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕೇಳಿದ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ ಅವರು ಅವರಿಗೆ ಹಿತಕರವಾದ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ಆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಸತ್ಯವು ಮದ್ಯಪಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಅವರ ಜತೆಗೆ ಇರಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

**ಧರ್ಮಾಂಗದ:-** ಅಮ್ಮಾ, ನಾನು ಬದುಕಿರುವವರೆಗೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಅಸತ್ಯವಾದಿಯಾಗಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮಾ ನೀನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಾ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವೆನು. ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಸುಳ್ಳಾಡದಿದ್ದ ನನ್ನ ತಂದೆ ನನ್ನಂತಹ ಮಗನಿರುವಾಗ ಏಕೆ ಸುಳ್ಳಾಡಬೇಕು! ಯಾರ ಸತ್ಯದಿಂದ ದೇವಾಸುರ ಮಾನವ ಸಹಿತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಲೋಕವು ನಿಂತಿದೆಯೋ, ಯಾರು ಯಮನ ನರಕ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಾಪಿಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೋ, ಯಾರ ಕೀರ್ತಿ ಅಖಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮಂಡಲ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದೆಯೋ ಆ ಭೂಪಾಲ ಶಿರೋಮಣಿಯು ಹೇಗೆ ಅಸತ್ಯವಾದಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ? ಮಹಾರಾಜರು ಏನು ಹೇಳಿದರೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಪರೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ನಂಬಲಿ? ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯೆಯಿಟ್ಟು ನೀನೀಗ ಹಿಂದಿರುಗು. ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೋಹಿನಿಯು ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು.

## ಅಪ್ಪಾ! ಮೋಹಿನಿಯು ಕೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೊಡಿರಿ

ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮೃತಶರೀರದಂತೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಆದೇ ಸುವರ್ಣ ವಿಭೂಷಿತವಾದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಕೈ ಮುಗಿದು ಮಧುರ ವಾಣಿಯಿಂದ

ತಂದೆಯನ್ನು ಕುರಿತು - ''ಅಪ್ಪಾ, ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಮೋಹಿನಿಯು ತಮ್ಮನ್ನು ಈ ದಿನ ಅಸತ್ಯವಾದಿಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಸಪ್ತದ್ವೀಪವತಿಯಾದ ವಸುಂಧರೆಯ ಪಾಲಕರಾದ ನೀವು ಹೇಗೆ ಅಸತ್ಯವಾದಿಗಳಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ? ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ರತ್ನರಾಶಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಖಜಾನೆಯಿದೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಬೇಕಾದರೆ ಮೋಹಿನಿಗೆ ಕೊಡಿ. ಬೇರೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅದನೆಲ್ಲ ಕೊಡಿರಿ. ಧನುರ್ಬಾಣಧಾರಿಯಾದ ನಾನಿರುವಾಗ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಬರುವವನು ಯಾರು? ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಇವರಿಗೆ ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ಅಥವಾ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೇ ಬೇಕಾದರೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ಪೂರೈಸಿದರೆ ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಯು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

## ನಾನೆಂದೂ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡಲಾರೆ

**ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಹೇಳಿದನು:-** ಪುತ್ರ, ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ಹಾಳಾಗಲಿ, ನಾನು ಅಸತ್ಯವಾದಿಯೇ ಬೇಕಾದರೆ ಆಗುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಭ್ರಂಶದ ಪಾಪದಿಂದ ಘೋರ ನರಕಕ್ಕೆ ಉರುಳಿಬೀಳುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಗನೇ, ಇವಳು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಲಿ. ಇವಳಿಗೆ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದು ಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ರಾಜ್ಯ, ಭೂಮಂಡಲ, ಧನ ಯಾವುದೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಗಾರಿಯ ಬಾರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ನಾನೇ ಮೀರಲೇ? ಅಭಕ್ಷ್ಯಭಕ್ಷಣಮಾಡಿ, ಅಪೇಯಪಾನ ಮಾಡಿ, ಅಗಮ್ಯಗಮನ ಮಾಡಿ ನೂರು ವರ್ಷ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ನನಗಿಲ್ಲ. ಇವಳ ವಿಯೋಗದಿಂದ ನನಗೆ ಮರಣವಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ನಾನು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಊಟ ಮಾಡಿ ರಿಕ್ತವಾದ ನರಕವನ್ನು ಪುನಃ ಭರ್ತಿಮಾಡಲಾರೆ. ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ಹಾಳಾಗಬಾರದು. ನನ್ನ ಪುತ್ರ ಕಳತ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾದರೂ ನಾನು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಅನ್ನ ಭೋಜನ ಮಾಡಲಾರೆ.

## ಸಂಧ್ಯಾವಲೀ - ಮೋಹಿನೀ ಸಂವಾದ

**ವಸಿಷ್ಠರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:-** ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ದಿಙ್ಮೂಢನಾದರೂ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಸಂಧ್ಯಾವಳಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿ - ''ಅಮ್ಮಾ, ನನ್ನತಂದೆಯು ಸತ್ಯಭ್ರಷ್ಟನೂ ಆಗಬಾರದು, ಹರಿದಿನದಲ್ಲಿ ಭೋಜನವನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದು. ಅಂತಹ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕು, ಈ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸು'' ಎಂದನು. ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ಮಧುರವಾದ ವಾಣಿಯಿಂದ ಹೀಗೆಂದಳು - ''ಮೋಹಿನಿ! ಹಠವನ್ನು ಬಿಡು. ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳೂ ಅನ್ನದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಏಕಾದಶಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿರುವ ಮಹಾರಾಜರು ಈ ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಏಕಾದಶಿ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ? ಇವರು ನಮ್ಮ ಪತಿಯಲ್ಲವೇ? ಪತ್ನಿಗೆ ಪತಿಯೇ ಸನಾತನ ಗುರುವು. ಪತಿಯ ಆಜ್ಞಾಪಾಲನೆ ಮಾಡುವ ಸತಿಯು ಸಾವಿತ್ರಿಯಂತೆ ಅಕ್ಷಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾಳೆ. ಮಂದರಾಚಲದಲ್ಲಿ ಇವರು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆಗ ಇವರು ಕಾಮಪೀಡಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಶಪಥವನ್ನೇ

ಮಾಡಿದ್ದರೂ ನೀನು ಕೂಡ ಕೇಳಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದನ್ನೇ ಕೇಳಬೇಕು. ನೀನು ಬೇರೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕೇಳು. ಅವರಿಂದ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುವ ಹಠವನ್ನು ಬಿಡು. ನಾನು ಧರ್ಮಾಂಗದನ ತಾಯಿ. ನೀನು ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುತ್ತೀಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. 'ನೀನು ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ಕೇಳು. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಕೇಳು, ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹಿರಿಯವಳು. ಆದರೂ ನನ್ನ ಪತಿಗೋಸ್ಕರ ನಿನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಪತಿಯನ್ನು ತೊಂದರೆಗ ಸಿಲುಕಿಸಿದ ನಾರಿಯು ನರಕದಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಅನಂತರ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಂದಿಯಾಗಿ, ಚಂಡಾಲಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾಳೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಖಿಯಂತೆ, ಗೆಳತಿಯಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಪಾಪದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಆಲೋಚಿಸು. ಧರ್ಮಬೀರುಗಳು ಶತ್ರುವಿಗೂ ಮಂಗಳವಾಗಲೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಸಖಿಯಾಗಿರುವ ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ''

ಮೋಹಮಯಿ, ಮೋಹಕಾರಿಣಿ, ಮೋಹಿನಿಯು ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಹಿರಿಯ ಸತಿಯ ಬಳಿ ಹೀಗೆಂದಳು - ''ಸುಭ್ರು! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಗೌರವವಿದೆ. ರಾಜನು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಊಟ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ ಬೇರೊಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿ. ಆ ಕೃತ್ಯವು ನಿನಗೆ ಮರಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಷ್ಟದಾಯಕವಾಗಬಹುದು. ಅದು ನನಗೂ ದುಃಖಕರವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೂ ದುರ್ದೈವವಶಾತ್ ನಾನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣ, ನಮ್ಮ ಪತಿದೇವನ ಪ್ರಾಣ, ಪ್ರಜಾವರ್ಗದ ಪ್ರಾಣ, ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಯರ ಪ್ರಾಣ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ಅಪಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಧರ್ಮವು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಕಲಂಕವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವ ವಿಷಯವಿರಲಿ, ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸುವುದು ಭಯಂಕರಾತಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಆ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ಹರಡುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಪತಿಗೂ ಕೀರ್ತಿ ಬರುತ್ತದೆ, ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನ ಪ್ರಶಂಸೆಯು ತ್ರಿಲೋಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ 'ಧಿಕ್ಕಾರ' 'ವಷಟ್‌ಕಾರ' ಘಟಕಾರಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

## ಮೋಹಿನಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯ ಎದೆ ಝಲ್ಲೆಂದಿತು

ಅವಳ ಧೈರ್ಯವು ಒಂದು ಬಾರಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅವಳು ಪುನಃ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು ಮೋಹಿನಿಯೊಡನೆ ಹೇಳಿದಳು. ''ಹೇಳು, ಹೇಳು ಅದೇನು ವಿಷಯ! ನನ್ನ ಪತಿದೇವನ ಸತ್ಯದ ರಕ್ಷಣೆ ಆಗುವುದಾದರೆ ನನಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ದುಃಖವಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯ ಹಿತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ಶರೀರವೇ ಬಲಿಯಾಗಲಿ, ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವುಂಟಾಗಲಿ, ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಜ್ಯವೇ ನಾಶಹೊಂದಲಿ, ನನಗೆ ದುಃಖವಿಲ್ಲ. ನೀನು ವರ ಕೇಳು, ಪತಿಹಿತಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ನಾನು ಆ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ, ಧನ ಶರೀರ, ಮಗ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನಾದರೂ ಕೇಳು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಸತಿಗೆ ಪತಿಯ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇವತೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

## ತನ್ನ ಮಗನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ರಾಜನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಡಲಿ

**ವಸಿಷ್ಠರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:-** ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಮೋಹಿನಿಯು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನ ತತ್ಪರಳಾದಳು. ಅವಳೆಂದಳು - ''ಮಂಗಲ ಸ್ವರೂಪಣಿಯೇ! ಧರ್ಮ ಅಧರ್ಮದ ರಹಸ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದು ಸ್ವಾಮಿಗೋಸ್ಕರ ಧನ, ಜೀವನ, ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಲು ನೀನು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದಾದರೆ ನಾನೀಗ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಜೀವನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ಒಂದು ಧನವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಪತಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದ ಮಹಾರಾಜನು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಚಂದ್ರ ಮಂಡಲ ಸಮಾನವಾದ, ಮನೋಹರ ಕುಂಡಲ ವಿಭೂಷಿತವಾದ, ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಶ್ಮಶ್ರುಗಳು (ಮೀಸೆ) ಮೊಳೆಯದಿರುವ ತನ್ನ ಮಗ ಧರ್ಮಾಂಗದನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ನನ್ನ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಲಿ.

## ಸಂಧ್ಯಾವಲಿ ಒಪ್ಪಿದಳು

ಮೋಹಿನಿಯ ಅತಿಕಟು ವರ್ಣ ವಿರಸಭರಿತವಾದ ಹರಿತವಾದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ಶೀತವಾತ ಪೀಡಿತವಾದ ಕದಳಿಯಂತೆ (ಬಾಳೆಯ ಗಿಡದಂತೆ) ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಥರಥರನೆ ನಡುಗಿದಳು. ಅನಂತರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದಳು. ''ಮೋಹಿನಿ! ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಾದಶಿ ದ್ವಾದಶಿ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗಾದೆಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿವೆ. ಧನವನ್ನು ಬಿಡಿ, ಹೆಂಡತಿ, ಜೀವನ, ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಡಿ, ದೇಶ, ರಾಜ್ಯ, ಮಿತ್ರ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಬಿಡಿ, ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿರಿ. ಆದರೆ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳ ಏಕಾದಶಿ ದ್ವಾದಶಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಡಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಸಹೋದರರು, ಸ್ನೇಹಿತರು, ಪ್ರಿಯಜನರು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವರು. ಜೊತೆಗಿರುವರು. ಆದರೆ ಈ ಏಕಾದಶಿಯು ಇಹಪರಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನವನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಏಕಾದಶಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ಮಂಗಲಮಯ ವಾಗುತ್ತದೆ, ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಡು. ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಧರ್ಮಾಂಗದನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇಳಿದ ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳು.

## ವಿರೋಚನನ ಕಥೆ

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮಗನಾದ ವಿರೋಚನನೆಂಬ ದೈತ್ಯನಿದ್ದನು. ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯು ಪ್ರತಿ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಒಬ್ಬ ಋಷಿಯನ್ನು ಕರೆದು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅವನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಆ ಚರಣೋದಕವನ್ನು ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುನಿಂದ ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳು ಅವನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ವಿರೋಚನನಿಂದಲೂ ತಮಗೆ ತೊಂದರೆಗಳು ಬರಬಹುದೆಂದು ಶಂಕಿಸಿ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದರು - ''ದೇವತೆಗಳಿರಾ! ನಿಮ್ಮ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಉಚಿತ. ಅವನೇ ಕಷ್ಟ ಪರಿಹಾರಕನು''

ದೇವತೆಗಳು ಹೇಗಾದರೂ ವಿರೋಚನನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮಂಗಲ ಹಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು.

**ದೇವತೆಗಳು:-** ದೇವಾಧಿದೇವ! ಶ್ರೀ ಹರೇ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನರಸಿಂಹ ವಾಮನ, ವರಾಹ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ಪರಶುರಾಮ, ಶ್ರೀರಾಮ, ಶ್ರೀಹರಿ, ದತ್ತಾತ್ರೇಯ, ಕಪಿಲ ಇತ್ಯಾದಿ ನಾನಾ ರೂಪಧಾರಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಜಗದಾದಾರ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ, ದೈತ್ಯ ಪೀಡಿತರಾದ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇವೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಲತ್ರ ಪುತ್ರಮಿತ್ರಾದಿ ಸಹಿತರಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿರುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ದೈತ್ಯ ಪೀಡಿತರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಿದನು. ದೇವತೆಗಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ನಮಿಸಿ ವಿರೋಚನನ್ನು ಬೇಗನೆ ಸಂಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಪರಮಾತ್ಮನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ದೇವತೆಗಳು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಭಗವಂತನು ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ, ವಿರೋಚನನ ಪತ್ನಿ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು.

ಅದುವರೆಗೆ ಬಾರದೇ ಇರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಆಸನಕೊಟ್ಟಳು. ಆದರೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಆಸನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ''ದೇವಿ! ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.'' ಎಂದನು, ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಳು. ಅವಳು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಭಿಲಾಷೆ ಏನೆಂದು ಕೇಳದೆ ಅದನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಪೂರೈಸುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದಳು. ಅವಳ ಹೃದಯವು ವಿಷ್ಣು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತವಾಗಿತ್ತು. ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ಎಂದಳು - ''ಭಗವಾನ್ ನಿಮ್ಮ ಮನೋರಥವನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಪೂರೈಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಮ್ಮ ಪಾದ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನೋದಕದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪವಿತ್ರಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರಿ.

**ಬ್ರಾಹ್ಮಣ:-** ನಾನು ಹೆಂಗಸಿನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಲಿ? ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಈ ಮಾತು ಬಂದರೆ ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.'' ಕೂಡಲೇ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕರೆಸಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ಪತ್ನಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುಗ್ಧನಾದ ವಿರೋಚನನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ನಿಯಮವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಕೂಡಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು - ''ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಆಯುಸ್ಸನ್ನೂ ನನಗೆ ದಾನ ಕೊಡಿರಿ'' ಆಗ ಪತಿ ಪತ್ನಿಯರೀರ್ವರೂ ತಾವೇ ತಂದು ಕೊಂಡ ಈ ದುಃಖ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮೌನವಾಗಿದ್ದು, ಅನಂತರ ಕೈ ಮುಗಿದು ಹೇಳಿದರು. ''ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ. ನಿನ್ನ ಪಾದಜಲವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು'' ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಣೆ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. ದಂಪತಿಗಳು ಅವನ ಪಾದವನ್ನು ತೊಳೆದು ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಇಬ್ಬರೂ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಾಯವಾದನು. ದೇವಿ ಮೋಹಿನಿ! ನಾನೂ ಇದೇ ರೀತಿ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು

ಸತ್ಯ ಭ್ರಷ್ಟನಾಗ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.'' ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಅವನ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು - ''ಮಹಾರಾಜರೇ! ನಾನು ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಬಹಳ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದೆನು. ಆದರೆ ಅವಳ ಹಟ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ - ಮಹಾರಾಜರು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಮಗನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಕೊಡಬೇಕು. ಮಹಾರಾಜೇಂದ್ರ! ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪುತ್ರವಧವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಪ್ರಸವಿಸಿ, ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದ ತಾಯಿಗೆ ತಂದೆಗಿಂತಲೂ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ 'ಮಾತೃದೇವೋ ಭವ' ಎಂದು ತಾಯಿಗೆ ಮೊದಲನೇ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ತಾಯಿಯಾದ ನಾನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮಗನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಮೋಹಿನಿಗೆ ಕೊಡಿರಿ. ನಾನೇ ಪುತ್ರ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ತಿಲಾಂಜಲ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಸತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಯಾವುದೂ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ಸತ್ಯಪಾಲನ. ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತಪಾಲನಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಸನ್ನಿಧಾನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ವ್ರತನಿಷ್ಠೆಗಳೆಂಬ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿರಬೇಕು. ಸತ್ಯ ವ್ರತಗಳ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿ ತಾವು ಅಜರಾಮರಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿರಿ. '' ಪತ್ನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾರಾಜ ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಮೋಹಿನಿಯೂ ಕೇಳುವಂತೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು - ''ಸಂಧ್ಯಾವಲಿ, ಅಯ್ಯೋ ಪುತ್ರಹತ್ಯೆಯು, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗಿಂತಲೂ ಭಯಂಕರ ಪಾಪವಲ್ಲವೇ? ನಾನೇಕೆ ಮಂದರಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋದೆನೋ? ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಇವಳು ದೊರಕಿದಳೋ ಒಂದು ತಿಳಿಯದು. ಇವಳು ನಾರಿಯಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನುಂಗಲು ಬಂದ ಮಾರಿ. ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಧರ್ಮಜ್ಞನು, ವಿನಯ ಶೀಲ, ಪ್ರಜಾಪರಿಪಾಲಕ, ಅವನಿಗಿನ್ನೂ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಮಗನನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಕೊಲ್ಲಲಿ? ದುಷ್ಟಮಗನನ್ನು ಯಾರೂ ಕೊಲ್ಲಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಶೀಲ, ಮಾತೃಪಿತೃ ಗುರುಪೂಜಕ ಈ ಧರ್ಮಾಂಗದ, ಅವನ ಮರಣದ ಆಲೋಚನೆಯೇ ನನಗೆಷ್ಟು ದುಃಖದಾಯಕವೆಂದು ಬಲ್ಲೆಯಾ? ಅವನ ಪ್ರತಾಪ ದಿಂದಲೇ ನಾನು ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾಧಿಪತಿ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವನು ಭೂಮಂಡಲದ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು, ನಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರನು. ಮೋಹಿನಿಯು ಮೋಹ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ನನಗೆ ದುಃಖ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳು.''

ಈ ರೀತಿ ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅನಂತರ ರಾಜನು ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿಯೇ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು - ''ಮೋಹಿನಿ, ನಾನು ಏಕಾದಶಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಲಾರೆ. ಮಗನ ಹತ್ಯೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರೆ, ನನ್ನನ್ನಾಗಲೀ, ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಗರಗಸದಿಂದ ಸೀಳಬಲ್ಲೆ. ಅಥವಾ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಇನ್ನಾವ ಭಯಂಕರ ಕಾರ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ. ಧರ್ಮಾಂಗದನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾರೆ. ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಸತ್ತರೆ ನಿನಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನ! ಏಕಾದಶಿ ದಿನ ನನ್ನಿಂದ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ನಿನಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನ ! ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾಸ, ಸೇವಕ, ಅಧೀನ ಎಂದು ತಿಳಿ, ನಿನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸು. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಮರೆಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇನೆ. ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ವರಕೇಳು. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯೆ ತೋರಿಸು. ಪುತ್ರ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡು. ಗುಣವಂತನಾದ ಪುತ್ರನೂ ದುರ್ಲಭ, ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತವು

ದುರ್ಲಭ, ಗಂಗಾಜಲ, ವಿಷ್ಣು ಪೂಜಾ, ಸ್ಮೃತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಗ್ರಹ, ವಿಷ್ಣು ಸ್ಮರಣ. ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ದುರ್ಲಭಗಳು. ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಯಂತೂ ಪರಮ ದುರ್ಲಭ. ನನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉಳಿಸು. ನಾನು ನಿಷ್ಕಂಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪರಿಪಾಲನ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆನು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಗನು ಸಂಸಾರದ ಸುಖಗಳನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಯ್ಯೋ! ತಂದೆಯ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಮಗನ ಹತ್ಯೆ! ಎಂತಹ ಭಯಂಕರ ಕಾರ್ಯ! ಎಷ್ಟು ಪಾಪಕರ ಕಾರ್ಯ!

**ಮೋಹಿನಿ:-** ರಾಜೇಂದ್ರ! ಏಕಾದಶಿ ಭೋಜನ ಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಅಂತಕಾಲಪರ್ಯಂತ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸು. ನಾನು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಏಕಾದಶಿ ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು, ನಿನ್ನ ಮಗನು ಸಾಯಬೇಕೆಂಬ ಹಠವೇನು ನನಗಿಲ್ಲ. ರಾಜಾ ನಿನಗೆ ಮಗನು ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತವನ್ನು ಬಿಡು. ಬೇರೆ ಮಾತನ್ನಾಡಿ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೋ.

## ಅಪ್ಪಾ! ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿರಿ

ಮೋಹಿನಿಯು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಧರ್ಮಾಂಗದನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮೋಹಿನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು - ''ಅಮ್ಮ ನೀನು ಕೇಳಿದ ವರದಂತೆ ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೋ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಕೋಚ ಪಡಬೇಡ.'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಂದೆಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿನಿಂತು ತನ್ನ ಒರೆಯಿಂದ ಫಳಫಳನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಎದುರು ಇಟ್ಟು ಹೇಳಿದನು. ''ಅಪ್ಪಾ! ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಡಮಾಡಬೇಡಿ. ನನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಈ ಮೋಹಿನೀ ದೇವಿಯ ಎದುರು ನೀವು ಏನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರೋ ಅದನ್ನು ಸತ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿರಿ. ನಿಮಗೋಸ್ಕರ ಸತ್ತ ನನಗೆ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಲೋಕಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿದ ನಿಮಗಾವ ಪಾಪವೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಪುತ್ರ ಮರಣದ ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಡಿರಿ. ನನ್ನ ಶೋಕ ರೋಗಮಯವಾದ ದೇಹವು ಹೋಗಿ ನನಗೆ ಅಮರ ದೇಹವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗಾಗಿ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಡುವ ಪುತ್ರರು, ಗೋವು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಹೆಂಗಸು, ಭೂಮಿ, ರಾಜ, ದೇವತೆ, ಬಾಲಕ, ಹಾಗೂ ಆರ್ತರು ಇವರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವವರಿಗೆ ತೇಜೋಮಯವಾದ ಅಕ್ಷಯ ಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಶೋಕ ಸಂತಾಪಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಖಡ್ಗದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿರಿ, ಏಕಾದಶಿ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಮೋಹಿನಿ ದೇವಿಗೆ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಶಪಥ ಮಾಡಿ ನೀವು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಸತ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರಿ. ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಭಂಗ ಮಾಡಿ, ಅಸತ್ಯವನ್ನಾಡಿ, ಅಪಕೀರ್ತಿ ಮತ್ತು ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿರಿ.''

## ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಪುತ್ರವಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಭಗವಂತನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು

**ವಸಿಷ್ಠರು:-** ಮಗನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಕಮಲದಂತೆ ಅರಳಿದ ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಮೋಹಿನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿದನು. 'ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಭೋಜನ ಮಾಡು.

ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಡ. ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲು, ಪುನಃ ಪುನಃ ಆ ದುರಾಗ್ರಹವನ್ನೇ ಅವಳು ಮುಂದಿಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ರಾಜನು ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಾರ್ಯತತ್ಪರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೇಘಶ್ಯಾಮಲ ಗರುಡಾರೂಢ, ನಿರ್ಮಲ, ನಿರ್ದೋಷ, ನಿರಂಜನ, ನಿತ್ಯ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನು ಅದೃಶ್ಯರೂಪದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತನು. ರಾಜನು ಗರುಡಧ್ವಜಗೋವಿಂದನಿಗೆ ಮನಸಾ, ಶಿರಸಾ, ದೇಹದಿಂದಲೂ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದನು. ಧರ್ಮಾಂಗದನು, ಮೋಹಿನಿ, ತಾಯಿ, ತಂದೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಿಸಿ, ನೆಲದಲ್ಲಿ ಕತ್ತು ಬಗ್ಗಿಸಿ ಕುಳಿತು. ಒಂದು ಬಾರಿ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಸಂಧ್ಯಾವಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೈಮುಗಿದು ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದನು. ಅವನ ಕತ್ತಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಇನ್ನೇನು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ದೇಹದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಧರ್ಮಾಂಗದನ ಮುಖವು ಆಗಲೂ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷಪರ್ವತ ಸಹಿತವಾದ ಸಮಸ್ತಭೂಮಂಡಲವೂ ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲೆಗಳ ಕೋಲಾಹಲವುಂಟಾಯಿತು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚು ಮತ್ತು ಗುಡುಗಿನ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಉಲ್ಕಾಪಾತವಾಯಿತು. ಮೋಹಿನಿಯ ಮುಖವು ಕೆಳಗುಂದಿತು. ಅಯ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮನು ನನಗೀರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ನನ್ನ ಇಂತಹ ಮೋಹಕ ವಿಲಾಸಮಯ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ರಾಜನು ಏಕಾದಶಿಯನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನೇನೂ ತಿನ್ನಲಿಲ್ಲ. ನಾನಿನ್ನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇರಲಿ ಎಲ್ಲೇ ಇರಲಿ. ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿಗಿಂತಲೂ ಕೀಳಾದೆ. ರಾಜನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ನಾನು ನರಕಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದೆನು.'' ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಮೋಹಿನಿಯು - ರಾಜನು ಖಡ್ಗಪ್ರಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ 'ಹಾ' ಎಂದು ಚೀರಿ ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ರಾಜನ ಕೈಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ - ''ರಾಜನೇ, ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿಲ್ಲಿಸು - ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಡ. ನೀನು ಪುತ್ರಕಳತ್ರಸಹಿತನಾಗಿ, ನನ್ನನ್ನು ಸೇರಿ, ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ನಡೆ. ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರಲಿ. ಯಮನ ಶಾಸನವನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿದ ಧೀರ, ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ದಿಗ್ ದಿಗಂತಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಲಿ.'' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಭಗವಂತನು ರುಕ್ಮಾಂಗದನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಮೋಹಿನಿಯಲ್ಲಿಯ ಆಸಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅವನ ರಜೋಗುಣವು ಮಾಯವಾಯಿತು. ಪತ್ನೀಪುತ್ರಸಹಿತನಾದ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಸೇರಿಹೋದನು. ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ, ದಿವ್ಯ ದುಂದುಭಿಗಳ ನಾದದ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಯಮನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ರಾಜನು ವೈಕುಂಠವನ್ನೇರಿದನು. ರಾಜನ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ವೈಕುಂಠವನ್ನೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ಕಾಲಿಂದೀ ಸಹೋದರನಾದ ಯಮನ ಮುಖವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಪ್ಪಾಯಿತು. ಅವನು ಕೂಡಲೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿ-''ಸುರ ಲೋಕನಾಥ, ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ, ನನ್ನ ಈ ಪದವಿಯಿಂದ ನಾನು ನಿವೃತ್ತನಾಗುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿರಿ. ಈ ಪಾಪಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಕೊಡುವ ಈ ಅಧಿಕಾರವು ಬೇಡ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅಂಗಲಾಚಿದನು.

## ಮೋಹಿನಿ ಭಸ್ಮವಾದಳು

**ಯಮರಾಜನು:-** ಸತ್ಯಲೋಕನಾಥ, ತಮ್ಮ ಪುತ್ರಿ ಮೋಹಿನಿಯು ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾಳೆ. ಪುನಃ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬರಲಾರಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವಳಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ! ಧಿಕ್ಕಾರ! ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವಳು ಭೋಜನಾದಿ ಸಮಸ್ತ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ನನ್ನ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲವೂ ನಿಂತು ಹೋಗಿದೆ? ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕು.

**ಬ್ರಹ್ಮ:-** ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮೋಹಿನಿಗೆ ಪುನಃ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡೋಣ. ''ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಮೋಹಿನಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ವಿಮಾನಾರೂಢರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವು ನಿಂತಿತು. ಮದಮೋಹಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನ, ದಂಭಯುಕ್ತ ಧರ್ಮದಂತೆ ಅವಳು ಶೋಚನೀಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ದೇವತೆಗಳು ಬಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವಳಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ''ಸುಂದರಿ, ನೀನು ದುಃಖಿಸಬೇಡ, ನೀನು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರ ಮಾನವೆಂದೂ ಖಂಡಿತವಾಗಲಾರದು. ವೈಶಾಖ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ಮೋಹಿನೀ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಮೊದಲು ಉಪವಾಸ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಸಮಸ್ತ ವಿಘ್ನನಾಶಕವಾದ ಆ ಉಪವಾಸದ ಜೊತೆಗೆ ಪಾದಕೃಚ್ಛ್ರವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ರುಕ್ಮಾಂಗದನ ಮನಸ್ಸು ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತದಿಂದ ವಿಚಲಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ವ್ರತಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಸತ್ಯಪರಿಪಾಲನೆಗೋಸ್ಕರ, ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದ ರಾಜನಿಗೆ ಮಧುಸೂದನನ ಮಹಾನುಗ್ರಹ ಉಂಟಾದುದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಮೋಹಿನಿ, ನೀನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಫಲ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗದಿದ್ದರೂ ಶೋಕಿಸಬೇಡ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನದೇನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಕಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗದಿದ್ದರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಸೇವಕನಿಗೆ ವೇತನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲವೆ ?'' ದೇವತೆಗಳ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆನಂದ ಹೀನಳಾದ ಮೋಹಿನಿಯು ದುಃಖದಿಂದ ಬಿಸಿಯುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು - ''ದೇವೇಶ್ವರರೇ! ನಾನು ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೆನೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ರಾಜನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹೋದನು. ನಾನು ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಮುದಿಕುದುರೆಯಂತೆ, ಪಶುವಿನಂತೆ ತಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಪತಿ ಪುತ್ರ ನಾಶಕಳಾದ, ಯಾವ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ನನಗೇಕೆ ವರ ಕೊಡುವಿರಿ?

**ದೇವತೆಗಳು:-** ಮೋಹಿನಿ! ನಿನಗೆ ಏನು ಬೇಕೋ ಅದನ್ನೇ ಕೇಳು. ನಾವು ನಿನ್ನ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವೆವು.'' ಈ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿ ಮಾತುಕತೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ರುಕ್ಮಾಂಗದ ಮಹಾರಾಜನ ಪುರೋಹಿತನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಮಹಾಮುನಿಯಾದ ಅವನು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹನ್ನೆರಡನೇ ವರ್ಷವು ಮುಗಿದು ಅವನು ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಕೂಡಲೇ ಮೋಹಿನಿಯ ಭಯಂಕರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಕೋಪದಿಂದ

ಜ್ವಲಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮೋಹಿನಿಗೆ ವರಕೊಡಲು ಸನ್ನದ್ಧರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು - ''ಈ ಮೋಹಿನಿಗೆ ವರಕೊಡಲು ಬಂದ ನಿಮಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ, ಈ ಮೋಹಿನಿಗೂ ಧಿಕ್ಕಾರ; ನಾರಿಯರಿಗೆ ಉಚಿತವಲ್ಲದ ನೈಷ್ಠುರ್ಯ, ದುರಾಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಗೃಹೀತಳಾದ, ಹತ್ಯೆಯ ಪಾಪವನ್ನು ಹೊತ್ತ ಈ ಪಾಪಿನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಕೊಡಕೂಡದು. ಇವಳು ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಸುಟ್ಟು ಹೋದರೂ ಇವಳಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲ. ನರಕದಲ್ಲಿಯೂ ಇವಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಪತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಮೀರದೆ ನಡೆಸಿಕೊಡುವುದೇ ಸತಿಯ ಧರ್ಮ. ಅಂತಹ ಸತೀತ್ವವು ಇವಳಲ್ಲಿ ಲವಲೇಶವೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಪಾಪವು ಇವಳೊಬ್ಬಳಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ದೇವತೆಗಳೇ! ಮೋಹಿನಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಬಂದವರು ಯಾರೇ ಆಗಲಿ, ದೇವತೆಗಳು. ದಾನವರು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾನು ಭಸ್ಮಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಬಂದವನಿಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪವೆಲ್ಲ ತಗಲುತ್ತದೆ.''

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಆ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠನು ತನ್ನ ಕಮಂಡಲುವಿನಿಂದ ತಪಃಶಕ್ತಿ ಭರಿತವಾದ ಜಲವನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಕ್ರೋಧ ಪೂರ್ಣವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಅವಳ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಆ ನೀರನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಆ ನೀರಿನಿಂದ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಏಳಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಮೋಹಿನಿಯ ದೇಹದ ಸುತ್ತಲೂ ಆ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಒಣಹುಲ್ಲನ್ನು ಸುಡುವಂತೆ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟವು. 'ಪ್ರಭೂ! ಮುನೀಂದ್ರ, ಸಿಟ್ಟನ್ನು ತಡೆಯಿರಿ' ರಕ್ಷಿಸಿ ಎಂದು ದೇವತೆಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಶಾಪಾಗ್ನಿ, ಶಾಪವಚನ, ಶಾಪ, ಜಲಗಳಿಂದ ಸುಂದರಾತಿಸುಂದರಿಯಾದ ಮೋಹಿನಿಯು ಸುಟ್ಟು ಒಂದು ಹಿಡಿ ಭಸ್ಮವಾದಳು.

## ಮೋಹಿನಿಯ ಯಾಚನೆ

**ವಸಿಷ್ಠರು:-** ರಾಜನ್! ಮೋಹಿನಿಯು ಮೋಹಮಯ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಅಲ್ಲಿ ದೇವದೂತ ವಾಯು ದೇವನು 'ಪಾಪ ಸ್ವಭಾವದವಳೇ, ನೀಚ ಬುದ್ಧಿಯವಳೇ, ಏಕಾದಶೀ ಕಂಟಕಳೇ, ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ', ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ದಂಡದಿಂದ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಓಡಿಸಿ ಯಾತನಮಯ ನರಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಯಮದೂತರು ಅಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಹೊಡೆದು ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ನರಕದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದರು. ಆಗ ದಿಙ್ಮೂಢಳಾದ ಮೋಹಿನಿಯು ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದಳು. ಆಗ ಲೋಕ ಪಿತಾಮಹರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ಶಿವ, ಇಂದ್ರ, ಧರ್ಮ, ಸೂರ್ಯ ಅಗ್ನಿ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಗಳು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರುಕ್ಮಾಂಗದನ ಪುರೋಹಿತರ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪೂಜ್ಯರಾದರೂ. ಮೋಹಿನಿಗೋಸ್ಕರ ತಾವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ವಂದಿಸಿದರು. ಮಹತ್ತ್ವದ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗೋಸ್ಕರ ದೊಡ್ಡವರೂ ಚಿಕ್ಕವರನ್ನು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಪಾಪವೂ ಇಲ್ಲ. ವೇದ ವೇದಾಂಗ ಪಾರದರ್ಶಿಯಾದ ಆ ವಿದ್ವಾಂಸನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು

ನೋಡಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ನಾನಾ ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ಪ್ರಸನ್ನರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿ ಕೇಳಿದರು - ''ಸದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನೀನು ಸದಾಚಾರಿ, ಲೋಕ ಪರಲೋಕೋಪಕಾರಿ, ಕೃಪಾಸಿಂಧುವಾಗಿದ್ದೀ. ಈ ಮೋಹಿನಿಯು ನನ್ನ ಮಗಳು. ಇವಳಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ಯಮಲೋಕವು ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತದಿಂದ ಶೂನ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ರುಕ್ಮಾಂಗದನಿಗೆ ಮೋಹವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ನಾನೇ ಇವಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆನು.''

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿ ಮೋಹಿನಿಯೊಡನೆ ಹೇಳಿದರು - 'ಮೋಹಿನಿ ನಿನಗೆಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ' ಮೋಹಿನಿಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದಳು - ದೇವ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಲೋಕ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು. ಈ ಪುರೋಹಿತರಿಂದ ಸಹಿತರಾದ ನಿಮಗೆ ನೂರು ನೂರು ಬಾರಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಯಾವುದಾದರೊಂದು ದೋಷದಿಂದ ಕಳಂಕಿತವಾದ ಏಕಾದಶಿಯು ನನ್ನದಾಗಲಿ, ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ನೀವು ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿರಿ.

## ಮೋಹಿನಿಗೆ ದಶಮಿಯ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮತ್ತು ಪುನಃ ಶರೀರಪ್ರಾಪ್ತಿ

**ದೇವತೆಗಳು:-** ಮೋಹಿನಿ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಏಕಾದಶಿಗೆ ದಶಮಿಯ ವೇಧವಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ದೇವೋಪಕಾರಕ. ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ ದಶಮೀ ವೇಧವುಳ್ಳ ಏಕಾದಶಿಯು ಅಸುರರಿಗೆ ಲಾಭದಾಯಕ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನೇ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ದಶಮೀ ವಿದ್ಧ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡದೆ ದ್ವಾದಶಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ತ್ರಯೋದಶೀ ದಿನ ಪಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ವೈಷ್ಣವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಎಂಟು ಮಹಾ ದ್ವಾದಶಿಗಳು ಉಪೋಷ್ಯಗಳು. ಅವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಏಕಾದಶಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. 'ಉನ್ಮೀಲನೀ', 'ವಂಜುಲೀ', 'ತ್ರಿಸ್ಪೃಶಾ' 'ಪಕ್ಷವರ್ಧಿನೀ', 'ಜಯಾ', 'ವಿಜಯಾ', 'ಜಯಂತೀ', 'ಪಾಪನಾಶಿನೀ' ಇವೇ ಎಂಟು ಮಹಾ ದ್ವಾದಶೀಗಳು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ನಾಲ್ಕು ದ್ವಾದಶಿಗಳು ತಿಥಿಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ವಿಶೇಷವಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಕೊನೆಯ ನಾಲ್ಕು ದ್ವಾದಶಿಗಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿವೆ. ದಶಮೀ ವೇಧ ರಹಿತವಾದ ಏಕಾದಶಿಯು ಒಂದು ದಿನ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು ಮರು ದಿನವೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಇದ್ದರೆ, ದ್ವಾದಶಿಯು ವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ. 'ಉನ್ಮೀಲನೀ' ದ್ವಾದಶೀ. ಏಕಾದಶಿ ಒಂದೇ ದಿನವಿದ್ದು, ದ್ವಾದಶಿಯು ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿ ಮರುದಿನವೂ ಇದ್ದರೆ ಅದು 'ವಂಜುಲೀ' ದ್ವಾದಶೀ - ಈ ಎರಡು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಾದಶಿ ಉಪವಾಸ ಮರುದಿನ ದ್ವಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅರುಣೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏಕಾದಶೀ ದಿನ ಪೂರ್ತಿ ದ್ವಾದಶೀ ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತ್ರಯೋದಶೀ ಬಂದರೆ 'ತ್ರಿಸ್ಪೃಶಾ', ಯಾವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಅಥವಾ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯು ಅರಘಳಿಗೆ ಇದ್ದು ಮರುದಿನವೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಇದ್ದರೆ ಆ ಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿಗೆ 'ಪಕ್ಷವರ್ಧಿನೀ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ದ್ವಾದಶೀ

ಪುನರ್ವಸುಯೋಗವಿದ್ದಾಗ 'ಜಯಾ', ದ್ವಾದಶೀ. ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರ ಯೋಗವಿದ್ದಾಗ, 'ಜಯಂತೀ' ಎಂಬ ದ್ವಾದಶಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ವೈಷ್ಣವರು ಈ ದ್ವಾದಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವೈಷ್ಣವರ ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತವೇ ಬೇರೆ ತರಹದ್ದು. ಅದು ನಿತ್ಯವ್ರತವು, ದಶಮೀ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಊಟವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದು ಏಕಾದಶಿ ಉಪವಾಸವಾಗಿದ್ದು ದ್ವಾದಶಿಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಊಟವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ಈ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ದಶಮೀವಿದ್ಧವಾದ ಏಕಾದಶಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮರುದಿನ ದ್ವಾದಶಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಸರ್ವಥಾ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಲು ಅಶಕ್ತರು, ಜಲ, ಶಾಕ, ಫಲ, ಹಾಲು ಅಥವಾ ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ (ಅನ್ನದ ಹೊರತು) ಯಾವುದಾದರೊಂದು ನೈವೇದ್ಯ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ನಿತ್ಯದ ಆಹಾರಕ್ಕಿಂತ ನಾಲ್ಕನೇಯ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇರಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಶಮೀವಿದ್ಧವಾದ ಏಕಾದಶಿಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಇನ್ನು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ನಿಷ್ಕಾಮರಾದ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರು ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಶಮೀ ವಿದ್ದವಾದ ಏಕಾದಶಿಯನ್ನೂ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಯಮನ ತಿಥಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದಶಮೀ ತಿಥಿಯ ಕೊನೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಮೋಹಿನಿಯು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಲಿರಲಿ, ಮೋಹಿನಿ! ಚಂದ್ರಕಿರಣ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳ ಮೂಲಕ ನಿನಗೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಲಿ. ಪಾಪನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ತೀರ್ಥ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರು. ರಾತ್ರಿ ಹದಿನೈದು, ಹಗಲು ಹದಿನೈದು ಒಟ್ಟು ಮೂವತ್ತು ಮುಹೂರ್ತಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ೧೩ನೆಯ ಮುಹೂರ್ತದ ಅನಂತರ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಬರುವ ಏಕಾದಶಿಯು ದಶಮೀ ವಿದ್ಧವಾದಾಗ ದಶಮಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀನು, ಅಂತಹ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವವರ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸು. ಇದೇ ನಿನಗೆ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಫಲ.'' ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಮೋಹಿನಿಗೆ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಅವಳು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪುರೋಹಿತರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ದಶಮಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಳು. ಆಗ ಸೂರ್ಯ ಪುತ್ರ ಯಮಧರ್ಮರಾಜನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಹೇಳಿದನು - ''ಚಾರುಲೋಚನೇ ಮೋಹಿನಿ! ನೀನು ಪುನಃ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ರುಕ್ಮಾಂಗದನು ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ನಗಾರಿ ಬಾರಿಸಿ ಏಕಾದಶಿಯ ಡಂಗುರ ಹೊಡೆಸಿದ್ದನ್ನು ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಿದೆ. ದಶಮೀ ತಿಥಿಯ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿದ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವವರು ನನ್ನ ಅತಿಥಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ನರಕಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಶಮೀ ವೇಧವೂ ಜನರನ್ನು ಮೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗು ಮಾಡುತ್ತದೆ.'' ಹೀಗೆ ಯಮಧರ್ಮರಾಜನೂ ಇತರ ದೇವತೆಗಳೂ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಆಗ ಮೋಹಿನಿಯು ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದಳು ''ಅಪ್ಪಾ! ಈ ಪುರೋಹಿತರು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಸುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಪುನಃ ಆ ಶರೀರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಂತೆ ನೀವು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.'' ಮೋಹಿನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಲೋಕಪಿತಾಮಹರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ 'ವಸು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಆ ಪುರೋಹಿತನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದರು - ''ಅಪ್ಪಾ ವಸುವೇ! ನನ್ನ ಲೋಕ ಹಿತಕರವಾದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು. ನೀನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಭಸ್ಮಾವಶೇಷಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದೀ. ಇವಳು ಪುನಃ ತನಗೆ ಶರೀರಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನನ್ನ ಮಗಳಾಗಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಗೃಹಸ್ಥ (ಯಜಮಾನನ) ಪತ್ನಿಯಾಗಿದ್ದು ಇವಳು ಇಂಥ ದುರ್ಗತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಶುದ್ಧಭಾವದಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾನು ಇವಳಿಗೆ ಹೊಸ ಶರೀರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇವಳು ಏಕಾದಶಿಯನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಪಾಪವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲೆಯೂ ಇವಳ ಸದ್ಗತಿಯ ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ, ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ನೀನೇ ಅವಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು.'' ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜ ಪುರೋಹಿತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಯಜಮಾನ ಪತ್ನಿಯ ಶರೀರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತನ್ನ ಕಮಂಡಲುವಿನ ಜಲದಿಂದ ಮೋಹಿನಿಯ ಭಸ್ಮರಾಶಿಯನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಮೋಹಿನಿಗೆ ಹೊಸ ದೇಹವು ದೊರಕಿತು. ಅವಳು ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ತಲೆಬಗ್ಗಿಸಿ ಪುರೋಹಿತ ವಸುವಿನ ಎರಡೂ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ನೆಲದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಳು. ಆಗ ಪುರೋಹಿತ ವಸುವು ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು. ಪತಿಪುತ್ರರ ಅಗಲುವಿಕೆಯಿಂದ ಸಂಕಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಧವೆಯಾದ ಯಜಮಾನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು - 'ದೇವಿ' ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾನು ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಮಂದೆ ನಿನಗೆ ತೀರ್ಥ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.'' ಮೋಹಿನಿಯೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ವಸುವು ಅವಳ ತಂದೆಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾದ ತಮ್ಮ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ರುಕ್ಮಾಂಗದನ ಪುರೋಹಿತನಾದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ವಸುವು ಮೋಹಿನಿಯು ಕೃಪಾಪಾತ್ರಳೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯಾಗುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದನು.

## ಮೋಹಿನೀ ವಸು ಸಂವಾದ - ಗಂಗಾಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

**ವಸುವು:-** ಮೋಹಿನಿ ಕೇಳು, ನಿನಗೆ ತೀರ್ಥ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಾಪಿಗಳಿಗೂ ಉತ್ತಮ ಗತಿಪ್ರದವಾದ ತೀರ್ಥ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ''ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಪಾಪನಾಶಕ ತೀರ್ಥವು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ.'' ಪುರೋಹಿತರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೋಹಿನಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಸ್ನಾನದ ಆಸೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅವಳೂ ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದಳು. ''ಭಗವನ್! ಎಲ್ಲಾ ಪುರಾಣಗಳ ಸಾರಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ಗಂಗೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಾವು ಹೇಳಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಗಾಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳುವೆನು'' ವಸುವು ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಅವನು ಮೋಹಿನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಾಪನಾಶಕವಾದ ಗಂಗಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದನು. ವಸು - ''ದೇವಿ

**ತೇ ದೇಶಾಸ್ತೇ ಜನಪದಾಸ್ತೇ ಶೈಲಾಸ್ತೇಽ ಪಿ ಚಾಶ್ರಮಾಃ ।**
**ಯೇಷಾಂ ಭಾಗೀರಥೀ ಪುಣ್ಯಾ ಸಮೀಪೇ ವರ್ತತೇ ಸದಾ ॥**
**ನಾ. ಉತ್ತರ ೩೮-೮**

ಎಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪಾವನ ಸಲಿಲೆಯಾದ ಭಗವತೀ ಭಾಗೀರಥಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಾಳೋ ಆ ದೇಶಗಳು, ಆ ಜನಪದಗಳು, ಆ ಪರ್ವತಗಳು, ಆ ಆಶ್ರಮಗಳು ಧನ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಜೀವರು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಪಡೆಯುವ ಗತಿಯನ್ನು ತಪಸ್ಸು, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಯಜ್ಞ ಅಥವಾ ತ್ಯಾಗ, ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಪಡೆಯಲಾರರು. ಬಾಲ್ಯಯೌವನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸುವವರು ಪರಮಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ದುಃಖ ವ್ಯಾಕುಲರಾದ ಜೀವರಿಗೆ ಗಂಗೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಗತಿಯು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಭಯಂಕರ ಪಾತಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನರಕಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ಗಂಗೆಯು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಂಧ, ಜಡ, ದರಿದ್ರರನ್ನೂ ಗಂಗೆಯು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಪವಿತ್ರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದ ಷಷ್ಠಿಯಿಂದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯವರೆಗೆ ಗಂಗೆಯು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಧಾನವನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾಳೆ. ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ಪಾಡ್ಯದಿಂದ ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಪಾತಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಏಕಾದಶಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿಯವರೆಗೆ ಗಂಗೆಯು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಗಂಗೆಯನ್ನು 'ತ್ರಿಪಥಗಾ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

**ಕೃತೇ ತು ಸರ್ವತೀರ್ಥಾನಿ ತ್ರೇತಾಯಾಂ ಪುಷ್ಕರಂ ಪರಂ ।**
**ದ್ವಾಪರೇ ತು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ಕಲೌ ಗಂಗಾ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ ॥**

**ಕಲೌ ತು ಸರ್ವತೀರ್ಥಾನಿ ಸ್ವಂ ಸ್ವಂ ವೀರ್ಯಂ ಸ್ವಭಾವತಃ ।**
**ಗಂಗಾಯಾಂ ಪ್ರತಿಮುಂಚಂತಿ ಸಾತು ದೇವೀ ನ ಕುತ್ರಚಿತ್ ॥**

**ಗಂಗಾಂಭಃ ಕಣದಿಗ್ಧಸ್ಯ ವಾಯೋಃ ಸಂಸ್ಪರ್ಶನಾದಪಿ ।**
**ಪಾಪಶೀಲಾ ಅಪಿ ನರಾಃ ಪರಾಂ ಗತಿಮವಾಪ್ನುಯುಃ ॥**

**ಯೋಽಸೌ ಸರ್ವಗತೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪೀ ಜನಾರ್ದನಃ ।**
**ಸ ಏವ ದ್ರವರೂಪೇಣ ಗಂಗಾಂಭೋ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥**

**ಬ್ರಹ್ಮಹಾ ಗುರುಹಾ ಗೋಘ್ನಃ ಸ್ತೇಯೀ ಚ ಗುರುತಲ್ಪಗಃ ।**
**ಗಂಗಾಂಭಸಾ ಚ ಪೂಯಂತೇ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ॥**

**ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಥಮುದ್ಧೃತಂ ವಾಪಿ ಶೀತಮುಷ್ಣಮಥಾಪಿ ವಾ ।**
**ಗಾಂಗೇಯಂ ತು ಹರೇತ್ ತೋಯಂ ಪಾಪಮಾಮರಣಾಂತಿಕಂ ॥**

**ವರ್ಜ್ಯಂ ಪರ್ಯುಷಿತಂ ತೋಯಂ ವರ್ಜ್ಯಂ ಪರ್ಯುಷಿತಂ ಫಲಂ ।**
**ನ ವರ್ಜ್ಯಂ ಜಾಹ್ನವೀತೋಯಂ ನ ವರ್ಜ್ಯಂ ತುಲಸೀದಲಂ ॥**

**ಮೇರೋಃ ಸುವರ್ಣಸ್ಯ ಚ ಸರ್ವರತ್ನಾಽಸಂಖ್ಯೋಪಲಾನಾಮುದಕಸ್ಯ ವಾಪಿ।**
**ಗಂಗಾಜಲಾನಾಂ ನ ತು ಶಕ್ತಿರಸ್ತಿ ವಕ್ತುಂ ಗುಣಾಖ್ಯಂ ಪರಿಮಾಣಮತ್ರ ॥**
**ನಾ. ಉತ್ತರ - ೩೮-೨೦-೨೭**

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ತೀರ್ಥಗಳೂ ಉತ್ತಮ. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ 'ಪುಷ್ಕರ' ತೀರ್ಥವು ಸರ್ವೋತ್ತಮವು. ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಮಹಿಮೆಯು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯೇ ಎಲ್ಲಾ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಳು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳೂ ಸ್ವಭಾವತಃ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಗಂಗೆಯು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೇರೆಯೆಲ್ಲಿಯೂ ಇಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಗೆಯ ಜಲಕಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾಯುವಿನ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪಾಪಿ ಜಾರನಾದ ಪುರುಷನೂ ಪರಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ, ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ದ್ರವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ ಗಂಗಾಜಲದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಧಾನವನ್ನಿಟ್ಟು ತಾನೇ ಗಂಗಾಜಲವೆಂಬಂತೆ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಪಡುವ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಗಂಗೆಯ ಜಲವು ಗಂಗೆಯ ಪಾತ್ರ (ಪ್ರವಾಹ)ದಲ್ಲಿರಲಿ, ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ತಂದಿರುವುದೇ ಆಗಿರಲಿ. ತಂಪಾಗಿರಲಿ, ಅದನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ಅದುವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯ ನೀರು, ಹಳೆಯ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಪುಷ್ಪದಳಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಪುನಃ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಆದರೆ ಗಂಗಾಜಲ ಮತ್ತು ತುಲಸೀದಲವು ಹಳೆಯದು, ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಎಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಪುನಃ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ.

**ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಜೈರ್ಗ್ರಸ್ತಃ ಪಾಪೈರ್ಬಹುವಿಧೈರಪಿ ।**
**ವೀಕ್ಷ್ಯ ಗಂಗಾಂ ಭವೇತ್ ಪೂತಃ ಪುರುಷೋ ನಾಽತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥**

**ಗಂಗಾತೋಯಾಭಿಷಿಕ್ತಾಂ ತು ಭಿಕ್ಷಾಮಶ್ನಾತಿ ಯಃ ಸದಾ ।**
**ಸರ್ಪವತ್ ಕಂಚುಕಂ ಮುಕ್ತ್ವಾ ಪಾಪಹೀನೋ ಭವೇತ್ ಸ ವೈ ॥**

**ಹಿಮವದ್ವಿಂಧ್ಯಸದೃಶಾಃ ರಾಶಯಃ ಪಾಪಕರ್ಮಣಾಂ ।**
**ಗಂಗಾಂಭಸಾ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತ್ಯಾ ಯಥಾಽಪದಃ ॥**

**ಪ್ರವೇಶಮಾತ್ರೇ ಗಂಗಾಯಾಂ ಸ್ನಾನಾರ್ಥೇ ಭಕ್ತಿತೋ ನೃಣಾಂ ।**
**ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಪಾಪಾನಿ ಹಾಹೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಯಾಂತ್ಯಲಂ ॥**

**ಗಂಗಾತೀರೇ ವಸೇನ್ನಿತ್ಯಂ ಗಂಗಾತೋಯಂ ಪಿಬೇತ್ ಸದಾ।**
**ಯಃ ಪುಮಾನ್ ಸ ವಿಮುಚ್ಯೇತ ಪಾತಕೈಃ ಪೂರ್ವಸಂಚಿತೈಃ ॥**

**ಯೋ ವೈ ಗಂಗಾಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ನಿತ್ಯಂ ತಿಷ್ಠತಿ ನಿರ್ಭಯಃ ।**
**ಸ ಏವ ದೇವೈರ್ಮರ್ತ್ಯೈಶ್ಚ ಪೂಜನೀಯೋ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ ॥**

ನಾ. ಉತ್ತರ ೩೮-೩೨-೩೭

ಮನಸ್ಸು, ಮಾತು, ಮತ್ತು ಶರೀರಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವನೂ ಗಂಗೆಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಪವಿತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಗಂಗಾಜಲ ಸಿಕ್ತವಾದ ಪವಿತ್ರ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನವನ್ನು ಭುಂಜಿಸುವವನು ಸರ್ಪವು ಪೊರೆಯನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪಾಪವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹಿಮಾಲಯ ಮತ್ತು ವಿಂಧ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಪಾಪರಾಶಿಗಳೂ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಆಪತ್ತುಗಳೂ ನಾಶವಾಗುವಂತೆ ಗಂಗಾಜಲದಿಂದ

ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಂಗಾಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಪಾಪಗಳು 'ಆಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ' ಎಂದು ಕಿರಿಚುತ್ತಾ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ಗಂಗೆಯ ತಟದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಸ ಮತ್ತು ಗಂಗಾಜಲ ಪಾನಗಳಿಂದ ಮಾನವನ ಪೂರ್ವಸಂಚಿತ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಗಂಗೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನಿತ್ಯ ನಿರ್ಭಯನಾಗಿರುವವನು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ.''

**ಸಂತೋಷಃ ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಂ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಂ ಸುಖಾತ್ಮತಾ ।**
**ವಿನಯಾಚಾರಸಂಪತ್ತಿಃ ಗಂಗಾಭಕ್ತಸ್ಯ ಜಾಯತೇ ॥**

**ನಾ. ಉತ್ತರ ೩೮-೪೯-೫೦**

ಗಂಗಾ ಭಕ್ತನಿಗೆ, ಸಂತೋಷ, ಉತ್ತಮ ಐಶ್ವರ್ಯ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ, ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪತೆ, ವಿನಯ ಮತ್ತು ಸದಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ಇವುಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ.

**ಭಕ್ತ್ಯಾ ತಜ್ಜಲಸಂಸ್ಪರ್ಶೀ ತಜ್ಜಲಂ ಪಿಬತೇ ಚ ಯಃ ।**
**ಅನಾಯಾಸೇನ ಹಿ ನರೋ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಂ ಸ ವಿಂದತಿ ॥**

**ನಾ. ಉತ್ತರ ೩೮-೫೧-೫೨**

ಯಾವನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಂಗೆಯ ಜಲವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತಾನೋ ಗಂಗೆಯ ಜಲವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಾನೋ, ಅವನಿಗೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

**ಸರ್ವಾಣಿ ಯೇಷಾಂ ಗಂಗಾಯಾಃ ತೋಯೈಃ ಕೃತ್ಯಾನಿ ಸರ್ವದಾ ।**
**ದೇಹಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ನರಾಸ್ತೇ ತು ಮೋದಂತೆ ಶಿವಸನ್ನಿಧೌ ॥**

**ನಾ. ಉತ್ತರ - ೩೮-೫೩**

ಯಾರ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಗಂಗಾಜಲದಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತವೆಯೋ, ಅವರು ಶರೀರತ್ಯಾಗಾನಂತರ ಶಿವಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.

## ಗಂಗಾದರ್ಶನ, ಸ್ಮರಣ ಮತ್ತು ಸ್ನಾನದ ಮಹಿಮೆಗಳು

**ಪುರೋಹಿತ ವಸು:-** ಮೋಹಿನಿ, ಕೇಳು. ಈಗ ನಾನು ಗಂಗೆಯ ದರ್ಶನದ ಫಲವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಜ್ಞಾನ, ಅನುಪಮ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಆಯುಸ್ಸು, ಕೀರ್ತಿ ಇವುಗಳು ಗಂಗಾದರ್ಶನದ ಫಲಗಳು. ಗಂಗಾಸ್ನಾನ, ಗಂಗಾಪಾನಗಳಿಂದ ಏಳು ತಲೆಯವರೆಗಿನ ಪಿತೃಗಳೂ ಉದ್ಧಾರ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಗಂಗಾ ಎಂದವನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತಾನೆ.

## ಕಾಲ ವಿಶೇಷ ಮತ್ತು ಸ್ಥಲ ವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಸ್ನಾನದ ಮಹಿಮೆ

**ಪುರೋಹಿತ ವಸು:-** ಈಗ ನಾನು ಕಾಲ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಗಂಗಾಸ್ನಾನದ ಫಲವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮಾಘ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡುವವನು ತನ್ನ ಕುಲದವರ ಜೊತೆಗೆ ಬಹುಕಾಲ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡುವವನು ಸೂರ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾನೆ. ಮೇಷ, ತುಲಾ ಸಂಕ್ರಮಣ (ವಿಷುವ)

ದಕ್ಷಿಣಾಯನ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಾಯಣ ಸಂಕ್ರಮಣಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಫಲವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು. ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಗಂಗಾಸ್ನಾನವು ಮಹಾ ಫಲಪ್ರದವಾಗಿದೆ. ಸೂರ್ಯನು ಮೇಷರಾಶಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವಾಗ ಮತ್ತು ಕಾರ್ತಿಕ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಗಂಗಾಸ್ನಾನವು ಮಾಘಮಾಸದ ಸ್ನಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯಪ್ರದ. ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸ ಅಥವಾ ವೈಶಾಖ ಮಾಸದ 'ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿನ' ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಷ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆ. ಮನ್ವಾದಿ ಯುಗಾದಿ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಸ್ನಾನವು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನ. ದ್ವಾದಶೀ ಶ್ರವಣ, ಅಷ್ಟಮೀ, ಪುಷ್ಯ, ಚತುರ್ದಶೀ, ಆರ್ದ್ರಾಯೋಗವಿರುವಾಗ ಗಂಗಾಸ್ನಾನವು ದುರ್ಲಭ. ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮೀ ದಿನ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ದಿಂದ ಸಾಧಾರಣ ಸ್ನಾನಕ್ಕಿಂತ ಸಾವಿರ ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುಕ್ಲದಶಮೀ ಮಂಗಳವಾರ ಭಾಗೀರಥೀ ಜನ್ಮದಿನ. ಆ ದಿನ ಮೊದಲನೆಯ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಹತ್ತು ಪಟ್ಟು ಫಲವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಮಾಘ ಪೂರ್ಣಿಮಾ, ಮಾಘ ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗ, ಗುರುವಾರ ಗಂಗಾಸ್ನಾನವು ನೂರು ಗ್ರಹಣಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನ. ದೇಶ ವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗಂಗಾಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಪುಣ್ಯವಿದೆ. ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲಿ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆಗಿಂತ ಹತ್ತು ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯವಿದೆ. ಗಂಗೆಯು ವಿಂಧ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ನೂರುಪಾಲು ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯವಿದೆ. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ನೂರುಪಾಲು ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯವಿದೆ. ಗಂಗಾದ್ವಾರ, ಪ್ರಯಾಗ ಮತ್ತು ಗಂಗಾಸಾಗರ ಸಂಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯ ಮಹತ್ವವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಹರಿದ್ವಾರಕ್ಷೇತ್ರದ ಕಾಪಿಲ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಎಂಭತ್ತು ಸಾವಿರ ಕಪಿಲಾಗೋದಾನ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ. ಗಂಗಾದ್ವಾರ, ಕುಶಾವರ್ತ ಬಿಲ್ವಕ, ನೀಲಪರ್ವತ ಕನಖಲ, ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವವನು ಪಾಪರಹಿತನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ಪವಿತ್ರವೆಂಬ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಎರಡು ವಿಶ್ವಜಿತ್‌ಯಾಗಗಳ ಪುಣ್ಯವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ವೇಣಿರಾಜ್ಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಎರಡು ವಿಶ್ವಜಿತ್ ಯಾಗಗಳ ಪುಣ್ಯವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ವೇಣಿರಾಜ್ಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸರಯೂ ಮತ್ತು ಗಂಗೆಯರು ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರಿಯರಂತೆ ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಾರಾಯಣನ ಬಲಪಾದವನ್ನು ತೊಳೆದ ನೀರು ಗಂಗೆಯಾದರೆ, ಎಡಗಾಲಿನಿಂದ ಮಾನಸನಂದಿನಿಯಾದ ಸರಯೂ ದೇವಿಯು ಉದ್ಭವಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಶಿವ ವಿಷ್ಣುಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿರುವ ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಐದು ಅಶ್ವಮೇಧಯಜ್ಞಗಳ ಫಲವು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಗಂಡಕೀನದಿಯ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗಾಂಡವ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಗೋದಾನ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಸಿಗುತ್ತದೆ.

## ಗಂಗೆಯ ತಟದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸ್ನಾನ, ತರ್ಪಣ, ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ದಾನಗಳ ಮಹಿಮೆ

**ಪುರೋಹಿತ ವಸು:-** ಮೋಹಿನಿ! ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಲಕ್ಷಪಾಲು ಹೆಚ್ಚು ಫಲವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು

ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಷಯ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ತರ್ಪಣ ಮಾಡುವಾಗ ಎಷ್ಟು ಎಳ್ಳು ಕಾಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ಅಷ್ಟು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಅವನ ಪಿತೃಗಳು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ತರ್ಪಣ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಪಿತೃಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ, ತರ್ಪಣ ಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ಸಂತತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಇವು ಆಗುತ್ತವೆ. ದುರ್ಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪಿತೃಗಳು ತರ್ಪಣದಿಂದ, ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ದಾರಿ, ತಾಮ್ರ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಜಲವನ್ನೇ ಸ್ನಾನ, ಅರ್ಘ್ಯ, ನೈವೇದ್ಯ, ಬಲಿ, ಪೂಜಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

ಗಂಗಾದೇವಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳು, ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳು. ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಕಲಶ. ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಿಳೀತಾವರೆ. ಮೂರನೆಯದು ವರಪ್ರದ. ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಶ್ವೇತ ವಸ್ತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ಮುಕ್ತಾಹಾರ ವಿಭೂಷಿತಳಾದ, ಸುಂದರ ಸುಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖದ ಗಂಗೆಯು ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆ ಕರುಣಾಸುಧಾ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ವಸುಧೆಯಲ್ಲಿ ವಸು (ಐಶ್ವರ್ಯ) ಧಾರೆಯನ್ನು ಸುಧಾ ಧಾರೆಯನ್ನು ಹರಿಸುವ ಆ ದೇವಿಯ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಾದ ದಿವ್ಯ ಜೀವರು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಹದಿನೈದು ದಿವಸ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವನು ಸಮಸ್ತ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದೆ ರಾಜರ್ಷಿಯಾದ ಜಹ್ನುವು ಕೋಪದಿಂದ ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ಸಪ್ತಮಿಯ ದಿನ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಕುಡಿದಿದ್ದನು. ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ಮೇಖಲೆಯಂತಿರುವ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ವೈಶಾಖಶುಕ್ಲತೃತೀಯಾ (ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾ) ಮತ್ತು ಕಾರ್ತಿಕ ಪೂರ್ಣಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಿ ಎಳ್ಳಿನಿಂದ ವಿಷ್ಣು, ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ಶಿವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಕುಂಕುಮ, ಅಗರು, ಚಂದನ, ತುಲಸೀದಲ, ಬಿಲ್ವ ಪತ್ರ, ನಾನಾ ಫಲಗಳಿಂದ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಅಕ್ಷಯ ಫಲವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಗೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞದಾನಾದಿಗಳು ಕೋಟಿ ಕೋಟಿಗುಣಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

## ಒಂದು ವರ್ಷದ ವರೆಗೆ ಗಂಗಾ ಪೂಜೆಯ ಮಹಿಮೆ

**ಪುರೋಹಿತವಸು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ:-** ಮೋಹಿನಿ! ಮನಸ್ಸುಕೊಟ್ಟು ಕೇಳು! ದಿವ್ಯ ಸ್ವರೂಪಳಾದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ಸೇರು ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಮಾಸದ ಭತ್ತದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಎರಡು ಸೇರು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿ ಖೀರು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ತೊಲೆ ಜೇನು ಮತ್ತು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಆ ನಂತರ ಖೀರು ಹೋಳಿಗೆ, ಲಡ್ಡು, ಮಂಡಲ ಭಕ್ಷ (ಪೂರಿ) ಅರ್ಧ ಗುಂಜಿ ಚಿನ್ನ, ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳ್ಳಿ, ಚಂದನ, ಬಿಳಿ ಚಂದನ, ನೀಲಕಮಲ, ಮತ್ತಿತರ ಸುಗಂಧಿ ಹೂವುಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗಂಗೆಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಓಂ ಗಂಗಾಯೈನಮಃ, ಓಂ ನಾರಾಯಣ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಶಿವಾಯೈ ನಮಃ ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಬಿಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿತಿಂಗಳು ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಮತ್ತು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಇದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ವರ್ಷ ಹವಿಷ್ಯಾನ್ನಭೋಜನ

ಮಿತಾಹಾರ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಅಥವಾ ರಾತ್ರಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅಂತಹವನಿಗೆ ವರ್ಷದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ದಿವ್ಯಮಾಲಾ, ದಿವ್ಯ ವಸ್ತ್ರ, ದಿವ್ಯರತ್ನಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿ ದಿವ್ಯ ಶರೀರಧಾರಿಣಿಯಾಗಿ ಬಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇಂತಹ ದೇವಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಂಡು ಮಾನವನು ಧನ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದೇವಿಯು ಪೂರೈಸುತ್ತಾಳೆ. ನಿಷ್ಕಾಮಭಾವದಿಂದ ಗಂಗೆಯ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವೇ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಗಂಗಾಪೂಜನವೆಂಬ ಈ ಸಾಂವತ್ಸರವ್ರತದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಸುಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

## ಗಂಗಾದಶಹರಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ದಶಮೀ ದಿನ ಹಸ್ತ ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗವಿದ್ದಾಗ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಲಿ ಪುರುಷನಾಗಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಜಾಗರಣಮಾಡಬೇಕು. ಹತ್ತು ಬಗೆಯ ಹೂವು. ಹತ್ತು ಬಗೆಯ ಗಂಧ, ಹತ್ತು ಬಗೆಯ ನೈವೇದ್ಯ, ಹತ್ತು ತಾಂಬೂಲ. ಹತ್ತು ದೀಪ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ವಿಧಿಯಿಂದ ಹತ್ತು ಬಾರಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಬೊಗಸೆ ಎಳ್ಳು ಮತ್ತು ತುಪ್ಪವನ್ನು ತೇಲಿಬಿಡಬೇಕು. ಚಿನ್ನ, ಅಥವಾ ಬೆಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನ ಗಂಗಾಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ನೆಲದಮೇಲೆ ಕಮಲ ಅಥವಾ ಸ್ವಸ್ತಿಕ ಚಿಹ್ನವನ್ನು ಬರೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಕಲಶವನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪದ್ಮ ಅಥವಾ ಸ್ವಸ್ತಿಕ ಚಿಹ್ನಾಂಕಿತವಾದ ವಸ್ತ್ರ ಪುಷ್ಪಹಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಕಲಶವನ್ನು ಗಂಗಾಜಲದಿಂದ ತುಂಬಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಪಂಚಪಲ್ಲವ ಸುವರ್ಣ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರವನ್ನಿಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಹಿಟ್ಟಿನ ಗಂಗಾ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಗಂಗೆಯ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಚತುರ್ಭುಜಧಾರಿಣೀ, ದಶಸಹಸ್ರಚಂದ್ರಚಂದ್ರಿಕಾ ಪೂರ್ಣಾನನೆ, ಅವಳ ದಾಸಿಯರು ಚಾಮರ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಶ್ವೇತಚ್ಛತ್ರದಿಂದ ಆ ದೇವಿಯ ಶೋಭೆಯು ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸನ್ನವದನೆ, ಕರುಣಾ ಪೂರ್ಣಹೃದಯೆ, ದೇವತಾಸ್ತುತಿಪಾತ್ರಳು, ದಿವ್ಯಾಭರಣಹಾರಾನು ಲೇಪನ ಭೂಷಿತಳು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಜಲದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿಮೆಯ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ, ಶಿವ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಸೂರ್ಯ, ಭಗೀರಥ. ಹಿಮಾಲಯರನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತಲಾ ಒಂದು. ಸೇರಿನಂತೆ ಹತ್ತು ಸೇರು ಎಳ್ಳು ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಹತ್ತು ಸೇರು ಗೋಧಿ. ಹತ್ತು ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮೊದಲೇ ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಮೀನು. ಆಮೆ, ಕಪ್ಪೆ, ಮೊಸಳೆಗಳ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು. ವೈಭವವಿದ್ದರೆ ಉತ್ತರ ಮುಖವಾಗಿ ಗಂಗೆಯ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ರಥೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬಹುದು. ರಥಸ್ಥಿತಳಾದ ದೇವಿಯ ದರ್ಶನವು ಸಕಲ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕವು. ಈ ವಿಧವಾದ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಹತ್ತು ವಿಧ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ೧) ಕೊಡದಿರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ೨) ಹಿಂಸೆಮಾಡುವುದು ೩) ಪರಸ್ತ್ರೀ

ಸಂಬಂಧ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಶಾರೀರಿಕ ಪಾಪಗಳು ೪) ಕಠೋರವಚನ ೫) ಸುಳ್ಳು ೬) ಚಾಡಿ ೭) ತಲೆಹರಟೆ (ವ್ಯರ್ಥಾಲಾಪ) ಈ ನಾಲ್ಕು ವಾಚಿಕಪಾಪಗಳು ೮) ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹಣವನ್ನು ನುಂಗಿ ಹಾಕುವ ಆಲೋಚನೆ ೯) ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ೧೦) ಮಿಥ್ಯಾಗ್ರಹವೆಂಬ ಮೂರು ವಿಧ ಮಾನಸಿಕ ಪಾಪಗಳು. ಒಟ್ಟು ಹತ್ತು ವಿಧ ಪಾಪಗಳು ಇದೆ. ಒಟ್ಟು ಈ ಹತ್ತು ವಿಧ ಪಾಪಗಳು ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹೀತವಾಗಿದ್ದರೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ''ಓಂ ನಮೋ ದಶಹರಾಯೈ ನಾರಾಯಣ್ಯೈ ನಮಃ'' ಎಂಬುದೇ ಪೂಜಾಮಂತ್ರ. ಮಾನವನು ಆ ದಿನ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಸೇರಿ ಈ ಮಂತ್ರದ ಐದುಸಾವಿರ ಮತ್ತೂ ಐದು ಸಾವಿರ, ಒಟ್ಟು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಬಾರಿ ಜಪಮಾಡಿದರೆ ಮನುವು ಹೇಳಿದ ಹತ್ತು ಧರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

**ಧೃತಿಃ ಕ್ಷಮಾ ದಮೋಽಸ್ತೇಯಂ ಶೌಚಮಿಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹಃ ।**
**ಧೀರ್ವಿದ್ಯಾ ಸತ್ಯಮಕ್ರೋಧೋ ದಶಕಂ ಧರ್ಮಲಕ್ಷಣಂ ॥**

ಧೈರ್ಯ, ಕ್ಷಮಾ, ಮನೋನಿಗ್ರಹ, ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡದಿರುವುದು. ಪವಿತ್ರತೆ, ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಸಾತ್ವಿಕಬುದ್ಧಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಿದ್ಯೆ, ಸತ್ಯ, ಅಕ್ರೋಧ ಇವು ಹತ್ತು ಧರ್ಮಲಕ್ಷಣಗಳು. ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಆ ದಿವಸ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಗಂಗಾಪಿತನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

## ಗಂಗಾಸ್ತೋತ್ರ

**''ನಮಃ ಶಿವಾಯೈ ಗಂಗಾಯೈ ಶಿವದಾಯೈ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।**
**ನಮೋಽಸ್ತು ವಿಷ್ಣುರೂಪಿಣ್ಯೈ ಗಂಗಾಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ ॥**

**ಸರ್ವದೇವ ಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ನಮೋ ಭೇಷಜಮೂರ್ತಯೇ ।**
**ಸರ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಧೀನಾಂ ಭಿಷಕ್ ಶ್ರೇಷ್ಠೇ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥**

**ಸ್ಥಾಣು ಜಂಗಮ ಸಂಭೂತ ವಿಷ ಹಂತ್ರಿ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।**
**ಸಂಸಾರ ವಿಷನಾಶಿನ್ಯೈ ಜೀವನಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ॥**

**ತಾಪತ್ರಿತಯ ಹಂತ್ರ್ಯೈಚ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ।**
**ತುಷ್ಟ್ಯೈ ಸಂತಾಪಹಾರಿಣ್ಯೈ ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ವಮೂರ್ತಯೇ ॥**

**ಸರ್ವ ಸಂಶುದ್ಧಿ ಕಾರಿಣ್ಯೈ ನಮಃ ಪಾಪವಿಮುಕ್ತಯೇ ।**
**ಭುಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಿನ್ಯೈ ಭೋಗವತ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ॥**

**ಮಂದಾಕಿನ್ಯೈ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಸ್ವರ್ಗದಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ।**
**ನಮಸ್ತೇ ಲೋಕಪೂಜ್ಯಾಯೈ ತ್ರಿದಶಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ॥**

**ನಮಸ್ತೇ ಶುಕ್ಲಸಂಸ್ಥಾಯೈ ಕ್ಷೇಮವತ್ಯೈ ನಮೋನಮಃ ।**
**ತ್ರಿದಶಾಸನ ಸಂಸ್ಥಾಯೈ ತೇಜೋವತ್ಯೈ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥**

ಮಂದಾಯೈ ಲಿಂಗಧಾರಿಣ್ಯೈ ನಾರಾಯಣ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ।
ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವಮಿತ್ರಾಯೈ ರೇವತ್ಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಬೃಹತ್ಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಿತ್ಯಂ ಲೋಕಧಾತ್ರ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ।
ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವಮಿತ್ರಾಯೈ ರೇವತ್ಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಬೃಹತ್ಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಿತ್ಯಂ ಲೋಕಧಾತ್ರ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ।
ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವಮುಖ್ಯಾಯೈ ನಂದಿನ್ಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಪೃಥ್ವ್ಯೈ ಶಿವಾಮೃತಾಯೈ ಚ ವಿರಜಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಪರಾವರಗತಾದ್ಯಾಯೈ ತಾರಾಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ನಮಸ್ತೇ ಸ್ವರ್ಗಸಂಸ್ಥಾಯೈ ಅಭಿನ್ನಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಶಾಂತಾಯೈ ತೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯೈ ವರದಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಉಗ್ರಾಯೈ ಮುಖಜಲ್ಪಾಯೈ ಸಂಜೀವಿನ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮಜಾಯೈ ಬ್ರಹ್ಮದಾಯೈ ದುರಿತಘ್ನ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಪ್ರಭಂಜಿನ್ಯೈ ಜಗನ್ಮಾತ್ರೇ ನಮೋ ನಮಃ ।
ವಿಷ್ಣುಜಾಯೈ ದುರ್ಗಹಂತ್ರ್ಯೈ ದಕ್ಷಾಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಸರ್ವಾಪತ್ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಾಯೈ ಮಂಗಲಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಪರಾಪರ ಪರೇ ತುಭ್ಯಂ ನಮೋ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದೇ ಸದಾ ॥

ಗಂಗಾ ಮಮಾಗ್ರತೋ ಭೂಯಾತ್ ಗಂಗಾ ಮೇ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಸ್ತಥಾ ।
ಗಂಗಾ ಮೇ ಸರ್ವತೋ ಭೂಯಾತ್ ತ್ವಯಿ ಗಂಗೇಽಸ್ತು ಮೇ ಸ್ಥಿತಿಃ ॥

ಆದೌ ತ್ವಮಂತೇ ಮಧ್ಯೇ ಚ ಸರ್ವಾ ತ್ವಂ ಗಾಂ ಗತೇ ಶಿವೇ ।
ತ್ವಮೇವ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಸ್ತ್ವಂಹಿ ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರಭುಃ ।
ಗಂಗೇ ತ್ವಂ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಚ ಶಿವಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ನಾ. ಉತ್ತರ ೪೩.೯೯-೮೪

ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದ ಪಠನ ಶ್ರವಣಮಾಡುವವರ ಮಾನಸ, ವಾಚಿಕ, ಕಾಯಿಕ ಪಾಪಗಳು (ಹತ್ತು ವಿಧ) ನಾಶವಾಗುತ್ತವ. ರೋಗ ಪರಿಹಾರ ಆಪತ್ ಪರಿಹಾರಗಳೂ ಶತ್ರುಭೀತಿ - ಕಾರಾಗಾರಬಂಧನ. ಪರಿಹಾರಗಳೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸ್ತೋತ್ರಗ್ರಂಥದ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಭಯ ಮತ್ತು ಚೋರಭಯಗಳ ಪರಿಹಾರ ವಾಗುತ್ತವೆ. ಜ್ಯೇಷ್ಠಶುಕ್ಲದಶಮಿಯದಿನ ಹತ್ತು ಬಾರಿ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದ ಜಪ ಅಥವಾ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವವನು ದರಿದ್ರನಾಗಲಾರ. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಪೂಜಾ ವಿಧಾನದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಗೌರಿಯಂತೆಯೇ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

## ಗಯಾ ತೀರ್ಥ ಮಹಿಮಾ

ಗಂಗಾಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೋಹಿನಿಯು ಗಯಾತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಪುರೋಹಿತ ವಸುವು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ''ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಿ! ದೇವದೇವೇಶ್ವರನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ನಿತ್ಯನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಗಂಗೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು ಹೇಳಿದ ಈ ಗಾಥೆಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

**ಏಷ್ಟವ್ಯಾ ಬಹವಃ ಪುತ್ರಾ ಯದೇಕೋಽಪಿ ಗಯಾಂ ವ್ರಜೇತ್ ।**
**ಯಜೇತ ವಾಶ್ವಮೇಧೇನ ನೀಲಂ ವಾ ವೃಷಮುತ್ಸೃಜೇತ್ ॥**

ಬಹಳ ಮಕ್ಕಳು ಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಬೇಕು, ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬನು ಗಯೆಗೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಬಹುದು. ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು. ನೀಲವೃಷೋತ್ಸರ್ಗವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು.'' ಹಿಂದೆ ಗಯಾಸುರನೆಂಬ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ರಾಕ್ಷಸನಿದ್ದನು. ಅವನ ಅತ್ಯುಗ್ರತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಮಸ್ತಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಸಂತಾಪವುಂಟಾದಾಗ ದೇವತೆಗಳು ಭಗವಂತನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕರು. ನಾರಾಯಣನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಭಯಕೊಟ್ಟು ಗದಾಧಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಗದೆಯಿಂದಲೇ ಹೊಡೆದು ಗಯಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿದಾತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆ ನಿಂತನು. ಗಯಾತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸರಸ್ವತೀನದಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಹೇಳಿದರು - ''ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ! ಗಯಾ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದರೆ ಅವರ ಪಿತೃಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸುವವರು ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ, ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧ, ಗೋಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯು, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸ ನಾಲ್ಕೂ ಮುಕ್ತಿಸಾಧನಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ, ಮದ್ಯಪಾನ, ಚೌರ್ಯ, ಗುರುಪತ್ನೀಗಮನ, ಈ ಪಾಪವುಳ್ಳವರ ಸಂಸರ್ಗ, ಇಂತಹ ಪಂಚಮಹಾಪಾಪಗಳು ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧದಿಂದ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಮರಣಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಯಾರ ದೇಹಕ್ಕೆ ದಾಹಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಯಾರು ಕ್ರೂರಮೃಗಗಳಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೋ, ಯಾರು ಸರ್ಪದಂಶನದಿಂದ ಮೃತರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ, ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧದಿಂದ ಸದ್ಗತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.''

ದೇವಿ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಒಂದು ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲಾ ಎಂಬ ನಗರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲನೆಂಬ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಮಹಾಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಸದ್ಗುಣನಿಧಿಯಾದ ವಿಶಾಲನು ಒಂದು ಬಾರಿ ಗಯಾಶಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಿಳಿ, ಕೆಂಪು, ಕಪ್ಪಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳ ಮೂರು ಪುರುಷರನ್ನು ನೋಡಿದನು. ರಾಜನು ನೀವು ಯಾರೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಶ್ವೇತನು (ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದವನು) ಹೇಳಿದನು - ''ರಾಜನೇ, ನಾನು ನಿನ್ನ ತಂದೆ. ಈಗ ನನಗೆ ಸಿತ ಎಂದೂ ಹೆಸರು. ಶರೀರದ ವರ್ಣವೂ ಬಿಳಿಯಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಶಿತ (ಉಜ್ವಲ)ವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದುವು. ಈ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಪುರುಷನು ನನ್ನ ತಂದೆ. ಇವನು ನಿಷ್ಠುರವಾದ ನಡತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ

ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು. ಈಗ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಮೂರನೆಯವನು ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಾತನು. ಇವನ ಹೆಸರೂ ಕೃಷ್ಣ. ಬಣ್ಣವೂ ಕಪ್ಪು. ಇವನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳನ್ನು ವಧಿಸಿದ್ದನು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಅವೀಚಿಯೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರು. ನಾನು ಇಂಥ ಪಾಪ ಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದೆನು, ಈಗ ನಾವು ಮೂವರು ನೀನು ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿದ್ದೇವೆ.''

ಒಂದು ಬಾರಿ ಒಂದು ಪ್ರೇತರಾಜವು ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಮಾರ್ಗವಶದಿಂದ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ಒಬ್ಬ ವೈಶ್ಯನ ಹತ್ತಿರ ತಮ್ಮ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಹೀಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡಿತು. ''ಅಯ್ಯಾ, ನೀನು ಗಯೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ. ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಪಿಂಡ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡು'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಇತರ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನೂ, ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಿತು. ವೈಶ್ಯನು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಹಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಗಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರೇತಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಿಂಡ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರೇತಗಳಿಗೂ ಪ್ರೇತಭಾವದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ, ಅವುಗಳು ದ್ವಿಜತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅನಂತರ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದುವು. ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪೃಷ್ಠ, ಬ್ರಹ್ಮಸಭಾ, ಗಯಾಶೇಷ, ಅಕ್ಷಯವಟ, ಧರ್ಮಪೃಷ್ಠ ಮತ್ತು ಧೇನುಕಾರಣ್ಯಗಳ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಪಿತೃಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಇಪ್ಪತ್ತು ಪೀಳಿಗೆಗಳ ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಗೋತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಗೃಧ್ರಪಟ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧವು ಮಹಾಫಲಪ್ರದವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಮತಂಗಾಶ್ರಮವನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಜನರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಅನಂತರ ನಿರಂತರ ದಿವ್ಯ ಸಂಗೀತಧ್ವನಿಯ ಗುಂಜನದಿಂದ ಮಂಜುಳಕರವಾದ ಉದಯಗಿರಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರೀ ದೇವಿಯ ಪರಮ ಪುಣ್ಯದಾಯಕವಾದ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಅದೂ ವರೆಗೂ ನಿಯಮಿತವಾದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ ವ್ರತದ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು, ಇದರಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ, ವಿಧಿನಂದಿನಿ, ಅದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಯೋನಿದ್ವಾರ ಎಂಬ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಅದರ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದವನು ಪುನಃ ಯೋನಿ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನವನು ಒಂದು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಒಂದು ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಬೇಕು, ಇದರಿಂದ ಅವನ ಏಳು ಪೀಳಿಗೆಯವರು ಪವಿತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ, ಸುಭಗೇ! ಅನಂತರ ಮಹಾಫಲ ದಾಯಕವಾದ ಧರ್ಮಪೃಷ್ಠತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಪಿತೃಲೋಕಪಾಲಕನಾದ ಧರ್ಮರಾಜನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮಾನವನಿಗೆ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗದ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಮಾನವನು ಪರಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ಮಾನವನಿಗೆ ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞದ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಫಲ್ಗುತೀರ್ಥವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಆ ತೀರ್ಥವು ಬಹಳವಾದ ಫಲ ಮತ್ತು ಮೂಲ, (ಗಡ್ಡೆ)ಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ.

ಅಲ್ಲಿರುವ ಕೌಶಿಕೀ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧವು ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂಬುದಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸಾರುತ್ತಿವೆ. ಹಿಂದೆ ಪರಮ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾದ, ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಗಯನೆಂಬವನಿದ್ದನು, ಅವನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿದ್ದ ಪರ್ವತವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅದರ ದರ್ಶನವೇ ಪರಮ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರದವು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗಯಾಶಿರ ಎಂಬ ಸರೋವರವೂ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಪವಿತ್ರ ಜಲವುಳ್ಳ ಮಹಾ ನದಿಯೂ ಇದೆ. ಋಷಿಗಳು ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸಿದ್ದ ಪುಣ್ಯಮಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸರೋವರವೆಂಬ ತೀರ್ಥವೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸನಾತನನಾದ ಯಮಧರ್ಮರಾಜನು ನಿರಂತರ ಸನ್ನಿಧಾನವನ್ನಿಟ್ಟದ್ದಾನೆ.

ಅಂತಹ ವೈವಸ್ವತ ಯಮನನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸಿದ ಸ್ಥಳವೂ ಅದೇ ಆಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ನದಿಗಳ ಉದ್ಗಮ ಸ್ಥಾನವೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಪಿನಾಕಪಾಣಿಯಾದ ಮಹಾದೇವನು ಅಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಲೋಕ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಅಕ್ಷಯವಟವೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಗಯನು ಯಜಮಾನನಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ ಗಂಗೆಯು ಪ್ರಕಟಳಾಗಿ, ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸನ್ನಿಧಾನ ವನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಮುಂಡ ಪೃಷ್ಠ, ಗಯಾ, ದೈವತಗಿರಿ, ದೇವಗಿರಿ, ತೃತೀಯ, ಕ್ರೌಂಚಾಪದ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಾಪವೂ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿವನದೀ ಎಂಬ ಶಿವಕರ(ಹಸ್ತ)ವನ್ನೂ ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಗಧಾಧರನನ್ನೂ ಮತ್ತು ತಾನು ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ದರ್ಶನಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪರಾಶಿಗಳೂ ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧಳು. ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಲಲಿತಾ ದೇವಿಯು ವಿಖ್ಯಾತಳು. ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಲಾದೇವಿಯು ಸರ್ವ ವಿದಿತಳು. ಕೃತ ಶೌಚವೆಂಬ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪೈಂಕಿಂಕಾ ದೇವಿಯಿದ್ದಾಳೆ. ಇವರೆಲ್ಲರ ದರ್ಶನವೂ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕವೆಂದು ತಿಳಿ. ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾನವನು ಕೊಡುವ ದಾನವೆಲ್ಲವೂ ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಮಾಡುವ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪುತ್ರನು ಗಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಪಿತೃಗಳು ನಾವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪುತ್ರವಂತರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮತ್ತು ಎರಡನೇ ದಿನ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಪುರೋಹಿತ ವಸುಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ''ಮೋಹಿನಿ ಕೇಳು. ಈಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ಪ್ರೇತ ಶಿಲೆಯ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪಿಂಡ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಭಾಸೇಶಪ್ರಿಯ ಶಿಲೆಯ ಕಾಲಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಮುನಿಗಳ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಪ್ರಭಾಸೇಶನು ಶಿಲೆಯ ಅಂಗುಷ್ಠ ಭಾಗದಿಂದ ಪ್ರಕಟನಾದನು. ಪ್ರಭಾಸ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಂಗುಷ್ಠ ಭಾಗದಿಂದ ಪ್ರಕಟನಾದುದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಭಾಸೇಶನೆಂದು ಹೆಸರು. ಶಿಲೆಯ ಅಂಗುಷ್ಠದ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾಸೇಶನ ಸನ್ನಿಧಾನವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರೇತ ಶಿಲೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪಿಂಡದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪ್ರೇತ ಯೋನಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ

ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇತಶಿಲೆಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಮಹಾನದೀ, ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾಸಾಶ್ಮಗಳ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವನು ವಾಸುದೇವನ ಪರಮ ಕೃಪಾಭಾಜನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ರಾಮ ತೀರ್ಥವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಬಾರಿ ''ಶ್ರೀರಾಮ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಈ ತೀರ್ಥದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು'' ಎಂದು ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಾಗ ಅವನು ಮಹಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮಾನವರನ್ನು ಪವಿತ್ರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ''ರಾಮ ತೀರ್ಥ''ವು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಮಾನವನು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸಾವಿರಾರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಪಾಪ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿರಲಿ, ಅದೆಲ್ಲವೂ ರಾಮ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

**ರಾಮ ರಾಮ ಮಹಾಬಾಹೋ ದೇವಾನಾಮಭಯಂಕರ ।**
**ತ್ವಾಂ ನಮಸ್ಯೇ ತು ದೇವೇಶ ಮಮ ನಶ್ಯತು ಪಾತಕಂ ॥**
**ನಾ.ಪು. ಉತ್ತರ ೪೫ - ೮೬**

ಮಹಾಬಾಹುವಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಭಯ ಪ್ರದನಾದ ಶ್ರೀರಾಮ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ದೇವೇಶ, ನನ್ನ ಪಾಪವೆಲ್ಲಾ ನಾಶವಾಗಲಿ.'' ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುತ್ತ, ರಾಮತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶ್ರಾದ್ಧ, ಪಿಂಡಪ್ರದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂತಹವನ ಪಿತೃಗಳೂ, ಅವನೂ ಕೂಡ ವಿಷ್ಣುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಿಯಮವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಅನಂತರ ಪ್ರಭಾಸೇಶ್ವರನಿಗೆ ಉದ್ದಂಡ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ಭಾಸಮಾನ ಶಿವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಶಿವನಿಗೂ ದಂಡ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಬೇಕು. ನಂತರ ಪ್ರೇತಶಿಲಾ ಮುಂತಾದ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಘೃತಪಕ್ವವಾದ, ಘೃತಯುಕ್ತವಾದ ಚರುವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಆದರಿಂದ ಪಿಂಡವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಅನಂತರ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರೇತಶಿಲೆಯ ಬಳಿ ಪವಿತ್ರ ಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಅಪಸವ್ಯ (ಎಡಕ್ಕೆ) ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಿತೃಗಳ ಸ್ಮರಣ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಇರಬೇಕು.

ಕವ್ಯವಾಹಕ, ಅನಲ, ಸೋಮ, ಯಮ, ಅರ್ಯಮಾ, ಅಗ್ನಿಷ್ವಾತ್ತ, ಬರ್ಹಿಷದ, ಮತ್ತು ಸೋಮಪ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪಿತೃ ದೇವತೆಗಳು. ''ಎಲೈ ಮಹಾಭಾಗರಾದ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೇ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿರಿ. ನೀವು ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತೀರಿ. ನಿಮ್ಮಿಂದ ರಕ್ಷಿತರಾದ ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳು ಮತ್ತು ನನ್ನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ಈಗ ಮೃತರಾಗಿರುವ ಯಾವ ಸಹೋದರ, ಜ್ಞಾತಿ, ಬಂಧುಗಳಿದ್ದಾರೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ. ನಾನು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಗಯಾ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ದಿನ ನಾನು ಮಾಡುವ ಈ ಶ್ರಾದ್ಧ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನದಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸುಪ್ರೀತರಾಗಲಿ.'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಪಂಚಾಂಗ ನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ದೇಶ ಕಾಲಾದಿಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ''ಅಸ್ಮತ್ ಪಿತೃಣಾಂ ಪುನರಾವೃತ್ತಿ ರಹಿತ

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಪ್ತಿಹೇತವೇ ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧಮಹಂಕರಿಷ್ಯೇ'' - ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪುನರಾವೃತ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ನಾನು ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಕ್ರಮದಿಂದ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲು ಶ್ರಾದ್ಧಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪಂಚಗವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪಿತೃಗಳ ಆವಾಹನ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಮಂತ್ರ ಪುರಸ್ಸರವಾಗಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲು ಸಪಿಂಡ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿ ಅವರ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ಅವರಿಗೆ ತಿಲಸಹಿತ ಜಲಾಂಜಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಪಿತೃತೀರ್ಥದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಂಜಲಿಜಲ ದಾನಮಾಡಿ, ನಂತರ ಒಂದು ಹಿಡಿ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅಕ್ಷಯ ಪಿಂಡವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಪಿಂಡ ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳು ತುಪ್ಪ, ಮೊಸರು, ಜೇನು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನು ಎಳ್ಳು ಮುತಾದವುಗಳಿಂದ ದರ್ಭೆಯ ಮೇಲೆ ಆವಾಹಿಸಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ, ತಂದೆಯ ತಾಯಿ, ತಂದೆಯ ಅಜ್ಜಿ (ಮಾತೃ, ಪಿತಾ ಮಹಿ) ಇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು, ತನ್ನ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ. ಅಥವಾ ಪರಗೋತ್ರದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಪತಿಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅದು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಿಂಡ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅದನ್ನು ಶುದ್ಧ ಜಲದಿಂದ ತುಂಬಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಆ ನೀರಿನಿಂದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಕ್ರಮದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಪಿಂಡಗಳನ್ನು ಮೂರು ಬಾರಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ನಮಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕ್ಷಮಾಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು, ಪಿತೃವಿಸರ್ಜನೆ, ಆಚಮನ, ಸಾಕ್ಷಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ತನ್ನ ಕಾರ್ಯನಿವೇದನ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮೋಹಿನಿ! ಇದೇ ರೀತಿ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಯ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮಲಮಾಸವಾಗಿರಲಿ, ಜನ್ಮದಿನವಾಗಿರಲಿ, ಗುರುಶುಕ್ರ ಅಸ್ತವಾಗಿರಲಿ, ಗುರು ಸಿಂಹರಾಶಿಯಲ್ಲಿರಲಿ, ಗಯಾ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಬಿಡಬಾರದು. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಗಯೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಬಾರದು! ತನ್ನ ದಂಡವನ್ನು ಗಯಾಗದಾಧರನ ಎದುರು ಹಿಡಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಒಂದು ನಿಮಿಷ ತನ್ನ ದಂಡವನ್ನು ವಿಷ್ಣುಪಾದದ ಮೇಲಿಡಬೇಕು, ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಅವನು ಪಿತೃಸಹಿತವಾಗಿ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಖೀರು, ಹಿಟ್ಟು, ತಂಬಿಟ್ಟು ಅಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನ ಯಾವುದರಿಂದಲಾದರೂ ಪಿಂಡದಾನ ಮಾಡಬಹುದು. ಗಯಾಕ್ಷೇತ್ರದರ್ಶನಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಮಹಾಪಾಪಿಯೂ ಕೂಡ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಭಾಗಿಯೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಫಲ್ಗುತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದಾಗ ಬರುವ ಫಲವು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ಮಾಡಿದರೂ ದೊರಕಲಾರದು. ಮನುಷ್ಯನು ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಂಡದಾನಮಾಡುವುದು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಕರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬಮಾಡಬಾರದು. ವಿಘ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದು. ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ತನು ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ''ಯಾರ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಸತ್ತಿದ್ದಾರೋ. ಯಾರು ಗುರು, ಶ್ವಶುರ (ಹೆಂಡತಿಯ ತಂದೆ) ಬಂಧುಬಾಂಧವರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಸತ್ತಿದ್ದಾರೋ.

ಇವರ ಹೊರತು ಇನ್ನೂ ಸಹೋದರ ಬಂಧುಗಳು ಸತ್ತಿದ್ದಾರೋ, ನನ್ನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಕರ್ಮವು ನಡೆದಿಲ್ಲವೋ, ಯಾರು ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರೋ, ಯಾರಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ಮಲೋಪವಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾರು ಹುಟ್ಟುಕುರುಡರು ಮತ್ತು ಹೇಳುವರೋ, ಯಾರು ವಿಕಾರರೂಪವುಳ್ಳವರೋ, ಯಾರು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಮೃತರಾಗಿದ್ದಾರೋ, ನನ್ನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ಪರಿಚಯವಿರುವ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪಿಂಡವು ಅಕ್ಷಯರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಶಿವ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರಲಿ, ನಾನು ಗಯೆಗೆ ಬಂದು ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ದೇವ ಗದಾಧರ! ನಾನು ಪಿತೃಕಾರ್ಯಕೋಸ್ಕರ ಗೆಯೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಭಗವಂತನೇ! ನೀನೇ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ನಾನು ಮೂರು ಋಣಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತವಾಗಿದ್ದೇನೆ.''

**ಸಾಕ್ಷಿಣಃ ಸಂತು ಮೇ ದೇವಾ ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾನಾದಯಸ್ತಥಾ ।**
**ಮಯಾ ಗಯಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪಿತೃಣಾಂ ನಿಷ್ಕೃತಿಃ ಕೃತಾ ॥**
**ಆಗತೋಽಸ್ಮಿ ಗಯಾಂ ದೇವ ಪಿತೃಕಾರ್ಯೇ ಗದಾಧರ ।**
**ತ್ವಮೇವ ಸಾಕ್ಷೀ ಭಗವನ್ ಅನೃಣೋಽಹಂ ಋಣ ತ್ರಯಾತ್ ॥**
ನಾ. ಉತ್ತರ ೪೫-೫೮-೫೯

ಎಂದು ಉಚ್ಚಕಂಠದಿಂದ ಘೋಷಿಸಬೇಕು. ಮರುದಿನ ಪವಿತ್ರನಾಗಿ ಪ್ರೇತಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಮಾನವನು ದೇವ ಋಷಿಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪವಿತ್ರನಾಗಿಯೇ ಪ್ರೇತಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಆವಾಹನಮಾಡಿ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅವರ ನಾಮಮಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆ ಪ್ರೇತ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ತಿಲಮಿಶ್ರಿತವಾದ ತಂಬಿಟ್ಟನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ, ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

**ಯೇ ಕೇಚಿತ್ ಪ್ರೇತರೂಪೇಣ ವರ್ತಂತೇ ಪಿತರೋ ಮಮ ।**
**ತೇ ಸರ್ವೇ ತೃಪ್ತಿ ಮಾಯಾಂತು ಸಕ್ತುಭಿಸ್ತಿಲಮಿಶ್ರಿತೈಃ ॥**
**ಆಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂಬ ಪರ್ಯಂತಂ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ ಸಚರಾಚರಂ ।**
**ಮಯಾ ದತ್ತೇನ ಪಿಂಡೇನ ತೃಪ್ತಿಮಾಯಾಂತು ಸರ್ವಶಃ ॥**
ನಾ. ಉತ್ತರ ೪೪-೬೪-೬೬

ಯಾವ ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳು ಪ್ರೇತರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಯೋ, ಅವರೆಲ್ಲರು ತಿಲಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಈ ಸಕ್ತುದಾನದಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗಲಿ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಕೀಟಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಇರುವ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ನಾನು ನೀಡಿರುವ ಪಿಂಡದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಲಿ.'' ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಪಂಚತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಧಿಯಿದೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆಚಮನಮಾಡಿ ದರ್ಭಜಲದಿಂದ

ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ತರಮಾನಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

**ಉತ್ತರೇ ಮಾನಸೇ ಸ್ನಾನಂ ಕರೋಮ್ಯಾತ್ಮ ವಿಶುದ್ಧಯೇ ।**
**ಸೂರ್ಯ ಲೋಕಾದಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿದ್ಧಯೇ ಪಿತೃಮುಕ್ತಯೇ ॥೬೮॥**

ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ, ಸೂರ್ಯಾದಿಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಪಿತೃಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ನಾನು ಉತ್ತರ ಮಾನಸ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸ್ನಾನಾನಂತರ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದೇವತಾ ತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಬೇಕು.

**ಆ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂಬ ಪರ್ಯಂತಂ ದೇವರ್ಷಿ ಪಿತೃಮಾನವಾಃ ।**
**ತೃಪ್ಯಂತು ಪಿತರಃ ಸರ್ವೇ ಮಾತೃಮಾತಾಮಹಾದಯಃ॥೬೯ - ೭೦ ॥**

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಕೀಟ ಪರ್ಯಂತವಾದ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತು, ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಗಳು, ದಿವ್ಯಪಿತೃಗಳು, ಮಾನವರು, ಪಿತಾ, ಪಿತಾಮಹ, ಪ್ರಪಿತಾಮಹ, ಮಾತಾ ಪಿತಾಮಹೀ, ಪ್ರಪಿತಾಮಹೀ, ಮಾತಾಮಹ, ಮಾತುಃ ಪಿತಾಮಹ ಮಾತುಃ ಪ್ರಪಿತಾಮಹ, ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಪಿತೃಗಳೂ ತೃಪ್ತರಾಗಲಿ.

ಮಾನಸಸರೋವರವು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರೇತಪರ್ವತ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಉತ್ತರ ಮಾನಸವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರಮಾನಸದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಮಾನಸದ ಕಡೆಗೆ ಮೌನವಾಗಿ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಉತ್ತರಮಾನಸದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪಿತೃಮೋಕ್ಷಪ್ರದವಾದ ಉದೀಚೀ ಎಂಬ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಉದೀಚೀತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಮುಂಡಪೃಷ್ಠದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೇವಋಷಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮಗತಿ ಪ್ರದವಾದ ಕನಖಲ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಕನಕದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿ ಪವಿತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಕನಖಲವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಕನಖಲದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಮಾನಸತೀರ್ಥವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವಾದ ಫಲ್ಗುತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ತನಿಗೂ ಕೂಡ ಮುಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ಫಲ್ಗುತೀರ್ಥದ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕಟನಾಗಿದ್ದನು. ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೋಮ ಮಾಡುವಾಗ ಫಲ್ಗುತೀರ್ಥವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಫಲ್ಗುತೀರ್ಥ ಸ್ನಾನ ಗದಾಧರ ದರ್ಶನದಿಂದ ವೈಕುಂಠ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಅಲ್ಲಿ ಗದಾಧರನನ್ನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

**ಓಂ ನಮೋ ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಚ ।**
**ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯಾನಿರುದ್ಧಾಯ ಶ್ರೀಧರಾಯ ಚ ವಿಷ್ಣವೇ ॥ ೯೨ - ೯೩**

ವಾಸುದೇವ ಸಂಕರ್ಷಣ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಅನಿರುದ್ಧ ಎಂಬ ಚತುರ್ವ್ಯೂಹರೂಪಿಯಾದ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಶ್ರೀಧರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ'' ಗದಾಧರನಿಗೆ ಐದು ತೀರ್ಥ ಜಲಗಳಿಂದ

ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ. ಪುಷ್ಪ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧವು ಸಂಪೂರ್ಣಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಐದು ತೀರ್ಥಗಳ ಸ್ನಾನ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳೂ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಪ್ರದವಾಗುತ್ತವೆ. ನಾಗಕೂಟ, ವಿಷ್ಣು, ಉತ್ತರ, ಮಾನಸ, ಈ ನಾಲ್ಕರ ಮಧ್ಯಭಾಗವು ಗಯಾಶಿರ. ಇದನ್ನೇ ಫಲ್ಗುತೀರ್ಥವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಧರ್ಮನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಧರ್ಮಾರಣ್ಯತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಮತಂಗವಾಪಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ತರ್ಪಣಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಧರ್ಮೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಧರ್ಮರಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಮಹಾಬೋಧಿವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೋಹಿನಿ! ನಾನು ಈ ರೀತಿ ನಿನಗೆ ಎರಡನೆಯ ದಿನದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಸ್ನಾನ, ತರ್ಪಣ, ಪಿಂಡದಾನ, ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ನಮಸ್ಕಾರಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧವು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ತೃಪ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿ.

## ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು
## ಬ್ರಹ್ಮತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಪಾದಾದಿಗಳ ಮಹಿಮೆ

ಬ್ರಹ್ಮಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಪಿಂಡಸಹಿತವಾಗಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಮಂತ್ರವಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಫಲ್ಗುತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಾದಿ ನಿತ್ಯಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಗಯಾಶಿರದಲ್ಲಿ 'ಪದ' (ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದದಲ್ಲಿ) ಪಿಂಡದಾನಸಹಿತವಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಫಲ್ಗುತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಗಯಾಶಿರದ ಸನ್ನಿಧಾನ (ನಿವಾಸಸ್ಥಾನ)ವಿದೆ. ಕ್ರೌಂಚಪಾದದಿಂದ ಫಲ್ಗುತೀರ್ಥದವರೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಗಯಾಶಿರ. ಗಯಾಶಿರದಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷಪರ್ವತ ಮುಂತಾದವುಗಳೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಫಲ್ಗುತೀರ್ಥ ಸ್ವರೂಪವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಫಲ್ಗುತೀರ್ಥವು ಗಯಾಸುರನ ಮುಖವಾದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಆದಿದೇವನಾದ ಭಗವಂತನಾದ ಗದಾಧರನು ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತರೂಪಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವಿಷ್ಣು ಪದ ಮುಂತಾದ ರೂಪದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ದಿವ್ಯವಾದ ವಿಷ್ಣುಪಾದವು ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸ್ಪರ್ಶ ಮತ್ತು ಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣು ಪಾದದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡದಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಮಾನವನ ಹಿಂದಿನ ಸಾವಿರ ಪೀಳಿಗೆಗಳು ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತವೆ, ಪಿತೃಗಳೆಲ್ಲರೂ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾರೆ.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರು ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಪಾದದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರು ಪಿತೃಗಳ ಆವಾಹನ ಮಾಡಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಪಿಂಡದಾನಮಾಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾದಾಗ ಗಯಾಶಿರದಲ್ಲಿ ಅವರ ತಂದೆಯಾದ ಶಂತನುವಿನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಪಿಂಡವನ್ನಿಡಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಮಾಡಿದವು. ಆದರೆ ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಿಧಿಯಿಂದ

ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದರು. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನಮಾಡುವ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಧರ್ಮಜ್ಞರಾದ ಅವರು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಂಡವನ್ನು ಇಡಲಿಲ್ಲ, ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರ ಈ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ, ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಶಂತನುವು ಹೇಳಿದನು. ''ಮಗನೇ, ನೀನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಅಚಲನಾಗಿ ನಿಂತು. ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಪಿಂಡ ಪ್ರದಾನಮಾಡಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಅನೇಕ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಿಯಾಗು, ಮರಣಾನಂತರದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ವಿಷ್ಣುಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲಿ, ನೀನು ಯಾವಾಗ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೀಯೋ, ಆಗ ಮಾತ್ರ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬರುವಂತಾಗಲಿ, ನೀನು ಇಚ್ಛಾಮರಣಿಯಾಗು.'' ಈ ರೀತಿ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪುತ್ರನಾದ ಭೀಷ್ಮನು ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧದಿಂದ ಶಂತನುವು ಪಾಪಮುಕ್ತನಾಗಿ ಉತ್ತಮಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಕನಕೇಶ, ಕೇದಾರ, ನಾರಸಿಂಹ ಮತ್ತು ವಾಮನ ಈ ದೇವತೆಗಳ ರಥೋತ್ಸವದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿದವನ ಎಲ್ಲ ಪಿತೃಗಳೂ ಉದ್ಧಾರಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಗಯಾಶಿರದಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ಯಾರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನ ಆಯಾ ಪಿತೃಗಳು ನರಕದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗಯಾಶಿರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಗಡ್ಡೆ, ಗೆಣಸು, ಬೇರು ಹಣ್ಣು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಬನ್ನಿಯಮರದ ಎಲೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ (ಶಮೀಪತ್ರ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ) ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪಿತೃಗಳೂ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಿಷ್ಣು ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳ ಪಾದಗಳು ಕಾಣಿಸುವಲ್ಲಿ, ಯಾವ ದೇವತೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಆಯಾ ದೇವತೆಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅವನ ಪಿತೃಗಳು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ; ಈ ಪಾದಗಳ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂಡ ಪೃಷ್ಠ ಪರ್ವತವೇ ಸಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಪಿಂಡದಾನಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತರಾದ ಪಿತೃಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಋಷಿಯು ಕ್ರೌಂಚ (ಬಕ, ಕೊಕ್ಕರೆ) ಪಕ್ಷಿಯ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಋಷಿಯ ಕೊಕ್ಕರೆಯ ಪಾದದಂತಹ ಪಾದದ ಚಿಹ್ನವು ಎಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆಯೋ ಅದೇ ಕ್ರೌಂಚಪದವು. ಭಗವಂತನಾದ ವಿಷ್ಣು ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳ ಪಾದವು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಲಿಂಗರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೇ ಮುಂತಾದವರ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ರುದ್ರ ಪದದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಬೇಕು. ಮೋಹಿನಿ! ಇದು ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನದ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನೇ ವಿಷ್ಣು ಪಾದದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಲು ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಪಿತೃಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವನೂ ಕೂಡ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಿಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮತ್ತು ತರ್ಪಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಯಾರ ಉದ್ದೇಶ್ಯದಿಂದ, ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಕಲ್ಪ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಆನಂದದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

# ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ದಿನದ ಕರ್ತವ್ಯ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆ

**ಪುರೋಹಿತ ವಸು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ:-** ಮೋಹಿನಿಯೇ! ಐದನೆಯ ದಿನ ಮಾನವನು ಗದಾಲೋಲ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಕ್ಷಯವಟದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡದಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳಿಂದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಆಗಿಯೇ ತೀರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಅಕ್ಷಯವಟದ ಬಳಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ವಟೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಇದರಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ತನ ಪಿತೃಗಳು ಅಕ್ಷಯ ಸನಾತನ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಗದಾಲೋಲ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

**ಗದಾಲೋಲೇ! ಮಹಾತೀರ್ಥೇ ಗದಾಪ್ರಕ್ಷಾಲನೇ ವರೇ ।**
**ಸ್ನಾನಂ ಕರೋಮಿ ಶುಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಕ್ಷಯ್ಯಾಯ ಸ್ವರಾಪ್ತಯೇ ॥**

**ಏಕಾಂತರೇ ವಟಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಯಃ ಶೇತೆ ಯೋಗನಿದ್ರಯಾ ।**
**ಬಾಲರೂಪಧರಸ್ತಸ್ಮೈ ನಮಸ್ತೇ ಯೋಗಶಾಯಿನೇ ॥**

**ಸಂಸಾರ ವೃಕ್ಷ ಶಸ್ತ್ರಾಯಾಶೇಷ ಪಾಪಕ್ಷಯಾಯ ಚ ।**
**ಅಕ್ಷಯ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮದಾತ್ರೇ ಚ ನಮೋಽಕ್ಷಯ್ಯ ವಟಾಯ ವೈ ॥**

**ನಾ.ಉತ್ತರ, ೪೭-೪-೭**

ಯಾವ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಗದೆಯು ತೊಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ, ಆ ಗದಾಲೋಲವೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಹಾತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಾನು ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷಯ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಬಾಲರೂಪಧಾರಿಯಾದ ಯಾವ ಶ್ರೀಮಾನ್ನಾರಾಯಣನು ವಟವೃಕ್ಷದ ಒಂದು ಶಾಖೆಯ ತುದಿಯ ಒಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಯೋಗನಿದ್ರಾರೂಢನಾಗಿರುತ್ತಾನೋ, ಅಂತಹ ಯೋಗಶಾಯಿಯಾದ ಬಾಲಮುಕುಂದನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಸಂಸಾರವೆಂಬ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಛೇದಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರ, ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳ ನಾಶಕ, ಅಕ್ಷಯ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪ್ರದಾಯಕ ಅಕ್ಷಯವಟ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.'' ಇದರ ಅನಂತರ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಪ್ರಪಿತಾಮಹನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

**ಕಲೌ ಮಾಹೇಶ್ವರಾ ಲೋಕಾ ಯೇನ ತಸ್ಮಾತ್ ಗದಾಧರಃ ।**
**ಲಿಂಗರೂಪೋಽಭವತ್ತಂ ಚ ವಂದೇ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಂ॥ ೭-೮ ॥**

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನರು ಪ್ರಾಯಃ ಶಿವಭಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಭಗವಂತನಾದ ಗದಾಧರನು ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕಟನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಭುವೇ, ನೀನು ಲೋಕಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ತಂದೆಯಾದುದರಿಂದ ಪ್ರಪಿತಾಮಹ

ನಾಗುತ್ತೀ, ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು,'' ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಆ ಪ್ರಪಿತಾಮಹ ದೇವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತನ ಪಿತೃಗಳು ರುದ್ರಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ 'ಹೇತಿ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಲೋಕಕಂಟಕನಾದ ರಾಕ್ಷಸನಿದ್ದನು. ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಗದೆಯಿಂದ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ ಒಡೆದು ಸೀಳಿದನು. ಅನಂತರ ಗದೆಗೆ ಹತ್ತಿದ ರಕ್ತವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ತೊಳೆದನೋ ಅದೇ ಗದಾ ಲೋಲತೀರ್ಥ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಸುಲೋಚನೇ! ಮಾರ್ಕಂಡೇಯೇಶ್ವರ, ಮತ್ತು ಕೋಟೀಶ್ವರನ ನಮಸ್ಕಾರದಿಂದ ಪಿತೃಗಳ ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ''ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಪಾಂಡು ಶಿಲೆಯ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಮಾನವನ ನರಕನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಪಿತೃಗಳು ಪವಿತ್ರರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾರೆ'' ಪಾಂಡು ಶಿಲೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದವನು ಪಾಂಡು ಮಹಾರಾಜನು. ಅವನೂ ಪಾಂಡುಶಿಲೆಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಘೃತಕುಲ್ಯಾ, ಮಧುಕುಲ್ಯಾ, ದೇವಿಕಾ ಮುಂತಾದ ಮಹಾನದಿಗಳು ಈ ಶಿಲೆಯನ್ನು ಸೇರಿ 'ಮಧುಸ್ರವಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಮಾನವನಿಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಮೇಧಗಳ ಫಲವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ದಶಾಶ್ವಮೇಧ ತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಹಂಸತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮತಂಗಪದದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವ ಮಾನವನು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ನಿವಾಸಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ವಿಷ್ಣು ಮುಂತಾದವರೊಡನೆ ಬನ್ನೀಮರದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಅಗ್ನಿ ಮಂಥನ ಮಾಡಿ ಒಂದು ನೂತನ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಹೆಸರು 'ಮಂಥಕುಂಡ', ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ತರ್ಪಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಿಂಡದಾನ ಮಾಡಿದವನ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯಾಗುವುದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ತನೂ ಸ್ವಯಂ ಮೋಕ್ಷಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ರಾಮೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಕನಕೇಶ್ವರರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮಾನವನ ಪಿತೃಗಳು ಸ್ವರ್ಗ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಗಯಾ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞದ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಸ್ಮಕೂಟದಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪಿತೃಗಳ ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಃಕ್ಷಿರಾ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಪಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳೂ ತೊಳೆದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ರಾಮ ಪುಷ್ಕರಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುವನ ಪಿತೃಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ವಸಿಷ್ಠ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡುವವನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಪುಣ್ಯಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಧೇನುಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಪಾದದಲ್ಲಿ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಾಗ, ಅವನ ಪಿತೃಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ದಮೂಲ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಗಯಾನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮುಂಡ ಪೃಷ್ಠದ ಸಮೀಪ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವವನ ಪಿತೃಗಳು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಚಂಡೀ ದೇವಿಯ ನಮಸ್ಕಾರ. ಫಲ್ಗು ಚಂಡೀಶನೆಂಬ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆಯಿಂದಲೂ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಫಲವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಗಯಾಗಜ, ಗಯಾದಿತ್ಯ, ಗಾಯತ್ರೀ, ಗದಾಧರ, ಗಯಾ, ಮತ್ತು ಗಯಾಶಿರ ಎಂಬ ಆರು ಗಕಾರಯುಕ್ತ ಗಯಾ ತೀರ್ಥಗಳು ಪರಮ ಪವಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಿದಾಯಕಗಳು.

ಮುಂಡ ಪೃಷ್ಠ ತೀರ್ಥದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಹಿಂದೆ 'ಕುಂಡ' ಎಂಬುವವನು ಸೀತಾಗಿರಿಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಆ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ 'ಕುಂಡಪೃಷ್ಠ' ತೀರ್ಥವೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಮತಂಗಪಾದದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನ ಪಿತೃಗಳು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಶಿಲೆಯ ಎಡಕೈಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಂತಕ ಎಂಬ ಗಿರಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉದಯ ಪರ್ವತವನ್ನು ತಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವವನ ಪಿತೃಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿಗೋಸ್ಕರ ಅಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಂತವೆಂಬ ಕುಂಡವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸಾವಿತ್ರೀ ಮತ್ತು ಸನಕಾದಿ ಕುಮಾರರ ಜೊತೆಗೆ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಹಾ, ಹೂಹೂ ಮುಂತಾದ ಗಂಧರ್ವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯದ ಆಯೋಜನ (ತಯಾರಿ)ವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಕೋಟಿ ಜನ್ಮಗಳ ವರೆಗೆ ಧನಾಢ್ಯನಾಗಿಯೂ ವೇದ ಪಾರಂಗತನಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯಪಾದದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಪಿಂಡದಾನ ಮಾಡುವವನು ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿ' ಎಂಬ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದವನು ಯೋನಿ ಸಂಕಟದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಗಯಾಕುಮಾರ ಎಂಬ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಮನುಷ್ಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಸೋಮ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಚಂದ್ರಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಕಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಗೆಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಬಲಿಯು ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವಾಗಿದೆ. ಸ್ವರ್ಗ ದ್ವಾರೇಶನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವವನು ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಕಾಶ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಂಡದಾನ ಮಾಡುವವನು ತಾನು ನಿರ್ಮಲನಾಗಿ ಪಿತೃಗಳಿಗಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶಿಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಭಸ್ಮಕೂಟವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿರುವ ಈಶ್ವರನೂ ಅದೇ ಹೆಸರನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭಸ್ಮಕೂಟ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮನಾಮಧಾರಿಯಾದ ಶಿವನಿದ್ದಾನೆ. ವಟವೃಕ್ಷವಿರುವಲ್ಲಿ ವಟೇಶ್ವರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಮುಂದೆ ರುಕ್ಮಿಣೀಕುಂಡ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಪಿಲಾ ನದಿಯಿದೆ. ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಕಪಿಲೇಶ್ವರ ಮಹಾದೇವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಮಾ ಮತ್ತು ಸೋಮ (ಚಂದ್ರ)ರಿಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗಿದೆ. ಮಾನವನು ಕಪಿಲಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಕಪಿಲೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವವನು ಸ್ವರ್ಗ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಹಿಷೀಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಸೌಭಾಗ್ಯದಾಯಕಳಾದ ಮಂಗಳಗೌರಿ ಯಿದ್ದಾಳೆ. ಭಸ್ಮಕೂಟದಲ್ಲಿ ಜನಾರ್ದನನ ಸನ್ನಿಧಾನವಿದೆ. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ, ತನಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಇತರರಿಗಾಗಿ ಎಳ್ಳು ಇಲ್ಲದೆಯೂ , ಸವ್ಯ (ಯಜ್ಞೋ ಪವೀತ ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ)ದಿಂದ ದಧಿಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಪಿಂಡವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಯಾರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಆ ಪಿಂಡದಾನವಾಗಿದೆಯೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಗಾಮಿ ಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪಿಂಡದಾನ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

**ಏಷ ಪಿಂಡೋ ಮಯಾ ದತ್ತಸ್ತವ ಹಸ್ತೇ ಜನಾರ್ದನ ।**
**ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧೇ ತ್ವಯಾ ದೇಯೋ ಮಹ್ಯಂ ಪಿಂಡೋ ಮೃತೇ ಮಯಿ ॥**

**ತುಭ್ಯಂ ಪಿಂಡೋ ಮಯಾ ದತ್ತೋ ಯಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಜನಾರ್ದನ ।**
**ದೇಹಿ ದೇವ ಗಯಾಶೀರ್ಷೇ, ತಸ್ಮೈ ತಸ್ಮೈ ಮೃತೇ ತತಃ ॥**

**ಜನಾರ್ದನ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತೇ ಪಿತೃರೂಪಿಣೇ ।**
**ಪಿತೃಪಾತ್ರಂ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತೇ ಮುಕ್ತಿ ಹೇತವೇ ॥**

**ಗಯಾಯಾಂ ಪಿತೃರೂಪೇಣ ಸ್ವಯಮೇವ ಜನಾರ್ದನಃ ।**
**ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಮುಚ್ಯತೇ ಚ ಋಣತ್ರಯಾತ್ ॥**

**ನಮಸ್ತೇ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಋಣ ತ್ರಯವಿಮೋಚನ ।**
**ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ನಮಸ್ತೇ ಪಿತೃಮೋಕ್ಷದ ॥ (೬೩-೬೭)**

ಜನಾರ್ದನನೇ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಿಂಡವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಸತ್ತಮೇಲೆ ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನಗೆ ಪಿಂಡವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಜನಾರ್ದನನೇ! ಯಾರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಿಂಡವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೋ, ಅವನು ಸತ್ತ ನಂತರ ಗಯಾಶೀರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗಾಗಿ ನೀನೇ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಿಂಡವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಜನಾರ್ದನನೇ ನೀನು ಪಿತೃದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದೀ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ, ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕಾರ. ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರೂಪನಾದ ನಾರಾಯಣನೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನೀನು ಎಲ್ಲರ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಹೇತುವಾಗಿದ್ದೀ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಜನಾರ್ದನನೇ ಪಿತೃದೇವತೆಯಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ, ಆ ಕಮಲದಲಾಯತಾಕ್ಷನಾದ ಜನಾರ್ದನನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಮಾನವನು ಮೂರು ಋಣಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಮೂರು ಋಣಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸುವ ಮುಕುಂದನೇ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಪಿತೃ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದನಾದ ಪ್ರಭುವೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಈ ರೀತಿ ಕಮಲನಯನ ಕಮಲಾಕಾಂತನಾದ ಭಗವಂತನಾದ ಜನಾರ್ದನನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದವನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಎಡದ ಮಂಡೆಯನ್ನೂರಿ ಜನಾರ್ದನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಪಿಂಡದಾನ ಪೂರ್ವಕ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಸಹೋದರರ ಸಮೇತನಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಶಿಲೆಯ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ರಾಜನು ಧರಿಸಿರುವ ಪ್ರತೇಕೂಟಗಿರಿಯಿದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೇತಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಪಾದಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನು ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪ್ರೇತ ಭಾವದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೀಕಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ (ಅದು ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ದೇಶವಾಗಿದ್ದರೂ) ಗಯಾ, ರಾಜಗೃಹವನ, ಚ್ಯವನಾಶ್ರಮ, ಪುನಃ ಪುನಾನದೀ ವೈಕುಂಠ, ಲೋಹದಂಡ, ಶೌಣಗಗಿರಿಕೂಟ ಇವಿಷ್ಟು ಪವಿತ್ರ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಪಿಂಡದಾನ ಮುಂತಾದ್ದನ್ನು ಮಾಡುವ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಶಿಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ಪಾದದಲ್ಲಿ

ಗೃಧ್ರಕೂಟಗಿರಿಯು ಇದೆ. ಧರ್ಮರಾಜನು ಶಿಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಇಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಹಳ ಬೇಗನೆ ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸುವ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗೃಧ್ರೇಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನನಾದ ಈಶ್ವರನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನು ಶಿವಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಋಣಮೋಕ್ಷ ಮತ್ತು ಪಾಪ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಈಶ್ವರನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಮನುಷ್ಯನು ಶಿವಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನನಾಶಕನಾದ ಗಣೇಶನು ಗಜರೂಪದಿಂದ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ದರ್ಶನ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮಾನವನು ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಶಿವಲೋಕ ವಾಸವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಗಾಯತ್ರಿ ಮತ್ತು ಗಯಾದಿತ್ಯನ ದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನು ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವವನು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ವಾಸವನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮುಂಡ ಪೃಷ್ಠದ ಶೋಭೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಕಮಲವನ್ನೂ, ಮುಂಡ ಪೃಷ್ಠವನ್ನೂ ದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ, ಯಾರು ಆನೆ ಅಥವಾ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಹತರಾಗಿದ್ದಾರೋ, ಯಾರು ಪರಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ರಮಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರ ಪತಿಗಳಿಂದ ಹತರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ, ಯಾರು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಯಿಸಿದ್ದಾರೋ, ಅಥವಾ ವಿಷಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿ, ಕೊಂದಿರುತ್ತಾರೋ, ಯಾರು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಅವಿವೇಕಿಗಳಾಗಿ ವಿಷಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ, ಬೆಂಕಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಅಥವಾ ನೀರಿಗೆ ಹಾರಿ, ಕತ್ತಿಕಠಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಇರಿದುಕೊಂಡು, ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಹಗ್ಗ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು, ಸತ್ತಿರುತ್ತಾರೋ, ಅಥವಾ ಮರ ಪರ್ವತ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಧುಮುಕಿ ಸತ್ತಿರುತ್ತಾರೋ ಈ ಐದು ವಿಧದ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿರುವವರು, ಮತ್ತು ಪಂಚ ಮಹಾಪಾತಕಿಗಳು ಯಾರು ಇರುತ್ತಾರೋ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಪತಿತರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೋಸ್ಕರ ಗಯಾಕೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ, ಅಥವಾ ಆ ಪಾತಕಿಗಳು ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಗಯಾಕೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಿಸಿದರೆ ಅವರು ಪವಿತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ದೇವಿ! ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗಯಾತೀರ್ಥದ ಪರಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಸಮಸ್ತ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕವಾದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಪ್ರದವಾದ ಈ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ, ಅಥವಾ ಶ್ರಾದ್ಧದ ದಿನ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಾವನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆಯೋ, ಅಥವಾ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಭಾಗಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಪರಮ ಮಂಗಳಕರ, ಪವಿತ್ರ, ಧನ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾನವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಗತಿ ಪ್ರದವಾದುದು. ಈ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯ ಶ್ರವಣವು, ಯಶಸ್ಸು, ಆಯುಸ್ಸು, ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಾದಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

## ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರ - ಕಾಶೀ ಮಹಿಮಾ

**ಮೋಹಿನಿಯು:-** ಲೋಕೋದ್ಧಾರಪರಾಯಣರಾದ ವಸುಗಳೇ! ತಮಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ತಾವು ಬಹಳ ಕರುಣಾಶಾಲಿಗಳು. ಪರಮ ರಹಸ್ಯವಾದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸದ್ಗತಿ

ಪ್ರದವಾದ ಗಯೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಮ್ಮಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಈಗ ತಾವು ದಯವಿಟ್ಟು ಕಾಶಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

**ವಸಿಷ್ಠರು:-** ಮೋಹಿನಿಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಪುರೋಹಿತವಸು ಏನನ್ನು ಹೇಳಿದರೋ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

**ಪುರೋಹಿತ ವಸು:-** ಪರಮ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಕಾಶೀಪುರಿಯು ಧನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮುಕ್ತಿದಾಯಕವಾದ ವಿಷ್ಣು ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಕಾಶಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯಿಂದ ಬೇಡಿ ತನ್ನ ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಭಗವಂತನಾದ ಮಹೇಶ್ವರನೂ ಧನ್ಯ, ಇಲ್ಲಿ ಕಾಶಿಯ ವಿಶ್ವನಾಥನು ಭಗವಂತನಾದ ಹೃಷೀಕೇಶನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ ತಾನು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಶೀಪುರಿಯು ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಸಾರರೂಪವಾಗಿದೆ. ಕಾಶಿಯ ವಿಸ್ತಾರವು ಪೂರ್ವದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಎರಡೂವರೆ ಯೋಜನ ಉದ್ದ, ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ದುಷ್ಕರವಾದ ಅಸಿನದಿಯಿಂದ ವರಣಾ ನದಿಯವರೆಗೆ ಅರ್ಧ ಯೋಜನ ಅಗಲವಾಗಿದೆ. ಇದು ಈಶ್ವರನೇ ಹೇಳಿದ ಕಾಶಿಯ ವಿಸ್ತಾರ. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ತಿಮಿಚಂಡೇಶ್ವರನೆಂಬ ಶಿವಲಿಂಗದಿಂದ ಉತ್ತರಾಯಣವನ್ನೂ, ಓಂಕಾರ ರೂಪದಿಂದ ಇರುವ ಶಂಕುಕರ್ಣಲಿಂಗದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಾಯನವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪಿಂಗಲಾ ಎಂಬ ತೀರ್ಥವು ಆಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಒಣಗಿ ಹೋಗಿರುವ ಅಸೀ ಎಂಬ ನದಿಯನ್ನೇ ಪಿಂಗಲಾ ನದಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಧರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಲೋಲಾರ್ಕತೀರ್ಥವಿದೆ. ಕೇಶವನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ವರಣಾ ನದಿಯನ್ನೇ ಸೌಮ್ಯವಾದ ಇಡಾ ನದಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇಡಾಪಿಂಗಳಾ ನಾಡಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಷುಮ್ನಾ ನಾಡಿಯಿರುವಂತೆ ನದಿಗಳೆರಡರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯೋದರೀ (ಗಂಗೆ) ನದಿಯಿದೆ. ಈ ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಭಗವಂತನಾದ ಶಿವ ಮತ್ತು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಎಂದೂ ವಿಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. (ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ) ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅವಿಮುಕ್ತ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆಯೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯಾಗಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳು ದುರ್ಲಭವಾದರೂ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಾಶಿಯ ಮಹಿಮೆಯು ಹೆಚ್ಚು, ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರವಾಹಿನಿಯಾದ ಗಂಗೆಯೂ ಪೂರ್ವವಾಹಿನಿಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಯೂ ಪರಮಪವಿತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ. ಅಂತಹ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಕಪಾಲಮೋಚನ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಆ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರವರ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದವರಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶ ಮಾನವಾದ ದಿವ್ಯ ಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದವನೂ, ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯಿಂದ ಅವನ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾಪವು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಾದ ಮಾನವರು ಕಾಶೀ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ಅಕ್ಷಯ, ಅಜರ, ಶರೀರ ರಹಿತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು (ಮುಕ್ತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು) ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಕಾಶೀ ವಾಸಿಗಳಾದ ಮಾನವರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾದ ಸದ್ಗತಿಯು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ, ಹರಿದ್ವಾರ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಕರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗಲಾರದು.

ದೇಹಾಂತದ ವರೆಗೆ ಕಾಶೀನಿವಾಸ ಮಾಡುವವನು ಮರಣಾನಂತರ ಹಂಸಯುಕ್ತ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಆರೂಢನಾಗಿ ದಿವ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ವಿಷಯಾಸಕ್ತ ಚಿತ್ತನೂ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸದ್ಬುದ್ಧಿ ರಹಿತನೂ ಆದ ಪಾಪಿಯು ಕಾಶೀವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಪುನಃ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಗಳೆಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಾಶಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥವು, ಸ್ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವು. ಅಲ್ಲಿ ಮೃತರಾದವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವು ಇಲ್ಲ. ಸಾವಿರಾರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ ಸಾಧನ ಮಾಡಿ ಯೋಗಿಗಳು ಯಾವ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೋ ಅಂತಹ ಪರಮ ಮೋಕ್ಷ ಪದವಿಯನ್ನು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ದೇಹ ಮೋಕ್ಷ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ, ಸಂಕರ ವರ್ಣದವರು, ಮ್ಲೇಚ್ಛರು, ಹುಳಹುಪ್ಪಟೆ ಚಿಟ್ಟೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು, ಇರುವೆ, ಎರೆಹುಳು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಸು ತೀರಿದಾಗ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಪಡೆದರೂ ದೇವೇಶ್ವರನಾದ ಈಶ್ವರನ ದಯೆಯಿಂದ ಮಹಾಭಕ್ತರು ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷ ಭಾಗಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಜೀವರು ವ್ರತ ನಿಯಮ ನಿಷ್ಠರಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಸ್ಮರಣ ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭೂತನಾಥನಾದ ಶಿವನು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವತಃ ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಅವಿಮುಕ್ತ ನಿವಾಸಿಯಾದ ಈಶ್ವರನ ಹತ್ತಿರ ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತನಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ -

''ಪರಮೇಶ್ವರನೇ! ನೀನು ಯಾವ ಒಬ್ಬ ಮುಮೂರ್ಷುವಾದ (ಸಾಯುತ್ತಿರುವ) ಜೀವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ 'ರಾಮತಾರಕ' ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತೀಯೋ ಅವರು ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನಾದ ಶಿವನ ಕೃಪಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅನುಗ್ರಹೀತರಾದ ಎಲ್ಲ ಜೀವರೂ ಅಲ್ಲಿ ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಮೋಹಿನಿ! ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಸಮುದ್ರದ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯವೋ ಅದರಂತೆ ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಮಾಡುವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪರಮ ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞಾನ ನಿರತರಿಗೆ ಯಾವ ಗತಿಯು ಆಗುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಮೃತುರಾದವರಿಗೂ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವು ನಿಶ್ಚಿತವೆಂದು ತಿಳಿ.

ಮಣಿಕರ್ಣಿಕಾ ಎಂಬ ಸ್ಮಶಾನ ತೀರ್ಥವೇ ಕಾಶಿಯಯೋಗ ಪೀಠವೆಂದು ತಿಳಿ. ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜೀವರಿಗೂ ಕೂಡ ಕಾಶಿಯ ಸ್ಮಶಾನಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮಣಿಕರ್ಣಿಕೆಯು ಉತ್ತಮವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಾದ ಶಿವನು ನಿತ್ಯ ನಿವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮೋಹಿನಿ! ಹತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಫಲವು ಮಣಿಕರ್ಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವೇದಜ್ಞನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಧನ ದಾನಮಾಡುವವನು ಉತ್ತಮ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಸೌತ್ರಾಮಣೀ ಯಜ್ಞದ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಮುಂದೆ ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ವರಣಾಸಂಗಮದ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಅದು ಮಾನವನಿಗೆ ಸಾಯುಜ್ಯ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಪ್ರದಾನಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬುಧವಾರ ದ್ವಾದಶೀ ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗವಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಫಲವೇ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದರೆ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಉದ್ಧಾರ ಹೊಂದಿ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗಂಗಾ, ವರುಣಾ ಮತ್ತು ಅಸಿನದಿಗಳ ಸಂಗಮವು ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಶ್ವದಾನಮಾಡಿದವನು ಪುನಃ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡಿದವನು ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹ ಸಮರ್ಥನಾದ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಸಮಾನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ದೇವೇಶ್ವರ ಎಂಬಲ್ಲಿಂದ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೇಶವನು. ಇದ್ದಾನೆ, ಕೇಶವನಿಂದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಸಂಗಮೇಶ್ವರವಿದೆ.

## ಕಾಶಿಯ ತೀರ್ಥಗಳು, ಅಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಲಿಂಗಗಳ ದರ್ಶನ ಪೂಜನಾದಿಗಳ ಮಹಿಮೆ

**ಪುರೋಹಿತ ವಸು:-** ಸುಂದರಿ! ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಪೀಠದ ವಾಯವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಗರ ಮಹಾರಾಜನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಚತುರ್ಮುಖ ಶಿವಲಿಂಗವಿದೆ ಅದರ ವಾಯವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೋಕ್ಷೀರದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಭದ್ರದೇಹವೆಂಬ ಸರೋವರವಿದೆ. ಅದು ಸಮಸ್ತಪಾಪ ನಾಶಕವಾಗಿದೆ. ಮೋಹಿನಿ, ಸಾವಿರಾರು ಕಪಿಲಾ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಬರುವ ಫಲವು ಅಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರಾ ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗವಿದ್ದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ, ಆ ಅತಿಶಯ ಪುಣ್ಯಕಾಲವು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ಮಶಾನಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಳಾದ ಭೀಷ್ಮಚಂಡಿಕಾ ದೇವಿಯ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಎಂದೂ ದುರ್ಗತಿಯುಂಟಾಗು ವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಕೇಶ್ವರದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ. ಸರ್ವೇಶ್ವರದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮಾತಲೀಶ್ವರದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕೃತ್ತಿವಾಸೇಶ್ವರ ಶಿವಲಿಂಗವಿದೆ. ಕೃತ್ತಿವಾಸೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಒಂದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಸಮೀಪವನ್ನು ಸೇರಿ ಪರಮಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕೃತ್ತಿವಾಸೇಶ್ವರನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಶ್ವರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ತ್ರೇತಾಯುಗದ ಹೆಸರು ಕೃತ್ತಿವಾಸೇಶ್ವರ, ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನೆಂದೂ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಿವಾಲೇಶ್ವರ ಎಂದೂ ಆ ಈಶ್ವರನ ಹೆಸರುಗಳು. ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವಾದ ಸನಾತನವಾದ ತಾರಕಮಂತ್ರದ ಉಪದೇಶವು ಆಗಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದರೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕೃತ್ತಿವಾಸೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನಮಾಡಬೇಕು. ಆ ದೇವಾಧಿದೇವನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾಪವು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಈಶ್ವರನ ಸ್ಪರ್ಶ ಮತ್ತು ಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಗಳ ಫಲವೂ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ವಿಶೇಷತಃ ಫಾಲ್ಗುನ ಬಹುಳ ಚತುರ್ದಶೀ (ಶಿವರಾತ್ರಿ) ದಿನ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಪುಷ್ಪ, ಫಲ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರ ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಸಾಧಾರಣ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳು, ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ, ಜೇನು ಮತ್ತು ಜಲಗಳಿಂದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಡಮರು ಡಿಂಡಿಮಗಳ ಘೋಷ,

ನಮಸ್ಕಾರ, ನೃತ್ಯ, ಗೀತ, ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಮುಖ್ಯವಾದ, ಸ್ತೋತ್ರ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಮಮಂಗಳ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನಾದ ಶಿವನನ್ನುಯಾರು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ಮಾಡಿದ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯ ಉಪವಾಸ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿ ಭರಿತವಾದ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಮಹಾದೇವನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಪರಮಪದವನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮೋಹಿನಿ! ನಾನು ಈಗ ಕಾಶಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ದೇವಾಲಯದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಸುಂದರ ಮಂದಿರವಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ರಾಕ್ಷಸರು ಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರನ ಲಿಂಗವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಹಳ ಆತುರದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು, ಅವರು ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಅಂತರಿಕ್ಷದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಮಹಾದೇವನು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.'' ನಾನು ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ದೂರವಾಗದಂತೆ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಂತೆ ಏನು ಉಪಾಯಮಾಡಲಿ.'' ಭಗವಂತನಾದ ಶಿವನು ಈ ರೀತಿ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದ ಕೋಳಿಯೊಂದು ಕೂಗಿತು. ಆ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಯವುಂಟಾಗಿ ಕೂಡಲೇ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಗೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಅವರು ಓಡಿಹೋದರು. ಆ ಸುಂದರ ಮನೋಹರವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ಅವಿಮುಕ್ತವೆಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು ಲಿಂಗರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸಿದನು. ಈಶ್ವರನು ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಡದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅವಿಮುಕ್ತವೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ದೇವತೆಗಳು ಅಲ್ಲಿರುವ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಅವಿಮುಕ್ತ'' ಪದದಿಂದ ಜೋಡಿಸಿ ಅವಿಮುಕ್ತೇಶ್ವರ ಎಂದು ಕರೆದರು. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಬಿಡುವ ಸ್ಥಾವರ ಅಥವಾ ಜಂಗಮವಾದ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯೇ ಆಗಲಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಿಮುಕ್ತೇಶ್ವರನು ತಾರಕ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವಿಮುಕ್ತೇಶ್ವರದ ದಕ್ಷಿಣ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಇಳಿಯುವ ಬಾವಿಯಿದೆ. ಅದರ ಜಲಪಾನ ಮಾಡುವವರು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ತಾರಕ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವನು ಬಾವಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದಂಡಕೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಅವಿಮುಕ್ತೇಶ್ವರರ ದರ್ಶನಮಾಡಿದರೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕಾಶೀಪುರೀ, ಸ್ಮಶಾನಘಟ್ಟ, ಅವಿಮುಕ್ತಸ್ಥಾನ ಅವಿಮುಕ್ತೇಶ್ವರರ ಲಿಂಗ, ಇವುಗಳ ದರ್ಶನಮಾಡುವವನು ಶಿವಗಣಗಳ ಅಧಿಪತಿ ಯಾಗುತ್ತಾನೆ, ಅವಿಮುಕ್ತೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪ ಮತ್ತು ರೋಗಗಳ ಪರಿಹಾರ ವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಜೀವನ ಅಜ್ಞಾನಮಯ ಬಂಧನವೂ (ಪಶುಪಾಶ) ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅವಿಮುಕ್ತದ ಮುಂದೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖವಾದ ಒಂದು ಶಿವಲಿಂಗವಿದೆ. ಲಕ್ಷಣೇಶ್ವರ ಎಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಆ ಶಿವಲಿಂಗದ ದರ್ಶನದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಜ್ಞಾನಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥೇಶ್ವರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಚತುರ್ಮುಖ ಶಿವಲಿಂಗವಿದೆ. ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಿವಲಿಂಗವೂ ಪಾಪಭಯನಿವಾರಕವಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ವಾರಾಣಸಿಯೂ ಅಲ್ಲಿರುವ

ಜೀವಮುಕ್ತಿಪ್ರದನಾದ ಅವಿಮುಕ್ತೇಶ್ವರನೂ ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆ ವಾಸಿಸಿದರೂ ಗಣಪತಿಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಡುವವರಿಗೆ ಆತ್ಯಂತಿಕ ಮೋಕ್ಷವೇ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಕಾಶಿಕ್ಷೇತ್ರದ ಎಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾವರಣವು. ದ್ವಿತೀಯಾವರಣದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಣಿಕರ್ಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಏಳು ಕೋಟಿ ಲಿಂಗಳಿವೆ. ಸಿದ್ಧಸ್ವರೂಪಗಳಾದ ಆ ಶಿವಲಿಂಗಗಳ ದರ್ಶನದಿಂದ ಯಜ್ಞಗಳ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪವಿತ್ರವಾದ ಬಾವಿ, ಸರೋವರ, ಇಳಿಭಾವಿ, ನದಿ ಮತ್ತು ಕುಂಡಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧಪೀಠಗಳಾಗಿವೆ. ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಶಿವಲಿಂಗಗಳ ದರ್ಶನಮಾಡಿದವನು ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಜನ್ಮವೆತ್ತಲಾರನು, ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತಪಾಪನಾಶಕವಾದ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಪೃಥ್ವೀ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾಯಿತು.

## ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಯ ಕಾಲ ಯಾವುದು? ಅಲ್ಲಿಯ ಅವಶ್ಯಕರ್ತವ್ಯ ಯಾವುದು?

**ಪುರೋಹಿತ ವಸು:-** ಮೋಹಿನಿ! ನಾನೀಗ ದೇವತೆಗಳು ನಿಯತಮಾಡಿರತಕ್ಕ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಯ ಕಾಲವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಿಯತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಯಾತ್ರೆಯು ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕಾಮಕುಂಡಲದಲ್ಲಿದ್ದು ಸ್ನಾನ ಮತ್ತು ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾವಾಸ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮತ್ತು ಪೂಜಾತತ್ಪರರಾಗಿದ್ದು ಸಿದ್ಧರು ಅಲ್ಲಿಯ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಧರ್ವರು ಆಷಾಢಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಪೂಜಾತತ್ಪರ ರಾಗಿದ್ದು ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ನಾಗರು ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿತೀರ್ಥದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಸ್ನಾನಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಶಿಯ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಗುಹ್ಯಕರು ಪುಷ್ಯಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕಪಾಲಮೋಚನ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಪೂಜಾದಿ ತತ್ಪರರಾಗಿದ್ದು ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಪಿಶಾಚಗಳು ಫಾಲ್ಗುನಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲ ಚತುರ್ದಶೀದಿನ ಕಾಲೇಶ್ವರಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಪೂಜಾದಿ ತತ್ಪರರಾಗಿದ್ದು ಕಾಶೀ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ಪಿಶಾಚಚತುರ್ದಶೀ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರು ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಪಂಚಾಯತನರೂಪದಿಂದ ದೇವೇಶ್ವರನಾದ ಶಿವನಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕೆಲವು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗೋಪ್ರೇಕ್ಷೇಶ್ವರನನ್ನು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಗೋಪ್ರೇಕ್ಷೇಶ್ವರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆ ಈಶ್ವರನ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು, ಎಂದೂ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ಬಾರಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ಗೋವುಗಳು ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಸುಡುವ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಇತ್ತ ಅತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತ, ಈ ಕುಂಡದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ಶಾಂತವಾದವು. ಅವುಗಳ ಭಯವು ನಾಶವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ಕುಂಡಕ್ಕೆ ಕಪಿಲಾಹ್ರದ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಾದ ಶಿವನು

'ವೃಷಧ್ವಜ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವಂತನಾದ ಶಿವನು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ್ದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶನಕೊಡುತ್ತ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಯಾರು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತರಾಗಿ ಈ ಕಪಿಲಾಹ್ರದದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ವೃಷಧ್ವಜ ಶಿವನ ದರ್ಶನಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಯಜ್ಞಗಳ ಫಲವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ, ಅವನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನಾದ ವೃಷಧ್ವಜನ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿರುವ ಮಾನವನು ಶಿವರೂಪನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಥವಾ ಶರೀರ ನಾಶಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭವಾದ ಶಿವಗಣದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳ ಶಾಂತಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪವಿತ್ರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಹಾಲನ್ನು ಸುರಿಸಿದ್ದುವು. ಕ್ಷೀರದಾನಮಾಡಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದ ಪಾಪನಾಶಕವಾದ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಭದ್ರದೋಹತೀರ್ಥವು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಾಗೀಶ್ವರ (ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ) ಸಮಾನನುನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪರಮೇಷ್ಠೀ ಎಂಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ನಾಮವುಳ್ಳ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತಾನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಒಂದು ಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಭಗವಂತನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಮತ್ತೊಂದು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಲಿಂಗ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅನಂತರ ಪುನಃ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸ್ವರ್ಲೋಕೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಲಿಂಗವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದರು. ಆ ಶಿವನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಲೀಲೆಗಳ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವತೆಗಳ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಆ ಸ್ವರ್ಲೋಕೇಶ್ವರ ದರ್ಶನಮಾಡಿದವನು ಶಿವಲೋಕವಾಸವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪುನಃ ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸುಲಭವಾದ ಅಕ್ಷಯಗತಿಯು ಅವನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಭೂಮಂಡಲದ ಅದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕಂಟಕರೂಪನಾದ ದೈತ್ಯನೊಬ್ಬನು ಹುಲಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಹಳ ಬಲಶಾಲಿಯೂ ದುರಭಿಮಾನಿಯೂ ಆದ ಆ ದೈತ್ಯವ್ಯಾಘ್ರನನ್ನು ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ವ್ಯಾಘ್ರೇಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸಿದನು. ಅಂತಹ ವ್ಯಾಘ್ರೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಎಂದೂ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಹಿಮವಂತನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಶೈಲೇಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದವರಿಗೂ ದುರ್ಗತಿಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ಪಲ ಮತ್ತು ವಿದಲ ಇಬ್ಬರು ದೈತ್ಯರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ವರದಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಸ್ತ್ರೀಲೋಲುಪರಾದ ಅವರು ಪಾರ್ವತಿಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದರು. ಪಾರ್ವತಿಯ ನಿಮಿತ್ತಳಾದಳು. ಒಬ್ಬನು ಶಾರ್ಙ್ಗಧನುಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಭಲ್ಲಾಯುಧದಿಂದಲೂ ಹತನಾದನು. ಈ ಎರಡು ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಶಾರ್ಙ್ಗೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಭಲ್ಲೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಎರಡು ಶಿವಲಿಂಗಗಳ ದರ್ಶನಮಾಡಿದವರು ಜನ್ಮಜನ್ಮಂತಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಎಂದೂ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಎರಡು ಶಿವಲಿಂಗಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಅನೇಕ ಶಿವಲಿಂಗಗಳು

ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ದರ್ಶನಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ದೇಹತ್ಯಾಗದ ನಂತರ ಶಿವಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪರಮಪವಿತ್ರವಾದ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪನಾಶಕವಾದ ವಾರಾಣಸೀ ನದಿಯು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಶೋಭೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತ ಹರಿಯುತ್ತಾ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ವೆಂಬ ಪವಿತ್ರವಾದ ಶಿವಲಿಂಗವಿದೆ. ಈ ಈಶ್ವರನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮದ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಭೃಗುಪುತ್ರ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ ಶುಕ್ರೇಶ್ವರನೆಂಬ ಶಿವಲಿಂಗವಿದೆ. ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರಿಂದ ಪೂಜಿತನಾದ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನಮಾಡಿದ ಭಕ್ತನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡಲೇ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಪುನಃ ಅವನು ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮೋಹಿನಿ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾದೇವನು ಜಂಬುಕನೆಂಬ ದೈತ್ಯವನ್ನು ವಧಿಸಿ ಜಂಬುಕೇಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಶಿವಲಿಂಗದ ದರ್ಶನವು ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದ ಈ ಶಿವಲಿಂಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪವಿತ್ರವಾದುವುಗಳು. ಸಮಸ್ತ ಅಭೀಷ್ಟಪ್ರದಗಳು. ಮೋಹಿನಿ! ಈ ರೀತಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರದ ಶಿವಲಿಂಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದೇನೆ.

## ಗಂಗಾ ವರಣಾಸಂಗಮ, ಅಸೀಸಂಗಮ, ಪಂಚಗಂಗಾ ಇವುಗಳ ಮಹಿಮೆ

**ಪುರೋಹಿತ ವಸು:-** ಭದ್ರೇ! ನಾನು ಈಗ ನಿನಗೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಗಂಗೆಯ ಉತ್ತಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಭೋಗ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವಾದ ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮವೆಲ್ಲವೂ ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಯಾವ ಪಾಪಿಯಾದರೂ ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಪಾಪರಹಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ ನರಕಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವು ಮಾತ್ರ ಲೇಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಪುಣ್ಯದಾಯಕವಾದ ತೀರ್ಥ ದೇವತೆಗಳೂ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ವಾಹಿನಿಯಾದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಶಾಶ್ವಮೇಧ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ವಿಶ್ವನಾಥನ ದರ್ಶನಮಾಡಿದವನು ಪಾಪ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ತರವಾಹಿನಿಯಾದ ಗಂಗೆಯು ವಿಶೇಷ ಪುಣ್ಯಪ್ರದಳು. ವರಣಾ ಮತ್ತು ಗಂಗೆಗಳ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೀ ಮತ್ತು ಗಂಗೆಗಳ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ನಾನವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಾಪನಾಶಕವೆಂದು ತಿಳಿ. ಕಾಶಿಯ ಉತ್ತರ ವಾಹಿನಿಯಾದ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಘ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನಮಾಡುವ ಮಾನವನು ಮಹಾಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಧರ್ಮನದವೆಂಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಸ್ವತಃ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಧೂಲಿ. ಮತ್ತು ಧೂತಪಾಪಾ ಎಂಬ ತೀರ್ಥಗಳೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳು ಸರ್ವತೀರ್ಥ ಮಯವಾಗಿವೆ. ಮಂಗಳಕಾರಕವಾಗಿವೆ. ನದೀವೇಗವು ಮರಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವಂತೆ ಈ ತೀರ್ಥಗಳು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪರಾಶಿಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಕಿರಣಾ, ಧೂತ ಪಾಪ ಸರಸ್ವತಿ, ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ಯಮುನಾ ಎಂಬ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮ ಒಂದೆಡೆ ಇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪಂಚಗಂಗಾ ಎಂಬ ತೀರ್ಥವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿ ಮುಳುಗಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಪುನಃ ಪಾಂಚಭೌತಿಕ ಶರೀರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಮಸ್ತಪಾಪನಾಶಕವಾದ ಈ ಪಂಚನದೀ ಸಂಗಮದ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪುಣ್ಯವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮಂಡಲವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಪರಮಪದವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ತಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಿಗುವ ಫಲವು ಪಂಚಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಂಚಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮಾಧವನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂಜೆಮಾಡಿದವನು ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ 'ಧರ್ಮನದ'ವೆಂದೂ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ 'ಧೂತಪಾಪಾ' ಎಂದೂ ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಬಿಂದುತೀರ್ಥವೆಂದೂ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ 'ಪಂಚನದಃ' ಎಂದೂ ಹೆಸರು. ಪಂಚನದ ತೀರ್ಥವು ಧರ್ಮಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಸಾಧಕವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಅನಂತ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ವರ್ಣಿಸಲಾರರು, ಮಹಾಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಸುಖ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಕಾಶಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಾಪಾತಕ ಮತ್ತು ಉಪಪಾತಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಕಾಶಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶುದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಜಯವನ್ನೂ, ವೈಶ್ಯರು ಧನಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಶೂದ್ರನಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ಸಂಗವು ದೊರಕುತ್ತದೆ, ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಗಳ ಫಲ ಎಲ್ಲಾ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಫಲವು ಈ ಮಹಿಮೆಯ ಶ್ರವಣ ಮತ್ತು ಪಠನಗಳಿಂದ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯೂ, ಧನಾರ್ಥಿಗೆ ಧನವೂ, ಪತ್ನೀ ಇಲ್ಲದವನಿಗೆ ಪತ್ನಿಯೂ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಪುತ್ರರಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಈ ಮಾಹಾತ್ಮೆಯ ಶ್ರವಣ ಮತ್ತು ಪಠನಗಳಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ.

## ಉತ್ಕಲದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನ ರಾಜನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ

**ಮೋಹಿನಿಯು:-** ಈಗ ತಾವು ಪುರುಷೋತ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು.

**ಪುರೋಹಿತ ವಸು:-** ದೇವಿ! ಕೇಳು, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ನಾನು ಕೇಳಿರುವ ಉತ್ತಮವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಸಮುದ್ರದ ಉತ್ತರದಡದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಈ ಉತ್ಕಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳೂ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ದೇವಾಲಯಗಳೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಮುಕ್ತಿದಾಯಕವಾದ ಸರ್ವೋತ್ತವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕ್ಷೇತ್ರವು ರಹಸ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಹತ್ತು ಯೋಜನಗಳವರೆಗೆ ಹರಡಿದೆ. ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಂತೆಯೂ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದಂತೆಯೂ, ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ, ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನು ಒಂದು ಬಾರಿ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದವನು, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು. ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಒಂದು ಬಾರಿ ಮನನ ಮಾಡಿದವನು ಪುನಃ ತಾಯಿಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ದೇವ ದೇವೇಶ್ವರನಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ಸಮಸ್ತ ಜಗದ ವ್ಯಾಪಕನು ಮತ್ತು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯು. ಉತ್ತಮ

ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನೂ ಮತ್ತು ಜಗದೀಶ್ವರನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ದೇವತೆಗಳಿಂದ, ಋಷಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳಿಂದ ಸೇವಿತನಾದ ಸರ್ವಭೋಗ ಸಂಪನ್ನನಾದ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಪುಣ್ಯತಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದು ಯಾರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ! ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಈ ದೇಶದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯ! ಉತ್ಕಲ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಜನರು ದೇವತಾಸಮಾನರು ಮತ್ತು ಧನ್ಯರು. ತೀರ್ಥ ರಾಜನಾದ ಸಮುದ್ರಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ದರ್ಶನಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯರು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ಕಲದಲ್ಲಿರುವ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಒಳಗಡೆ ವಾಸಮಾಡುವ ಉತ್ತಮ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಜನರ ಜೀವನವೇ ಸಫಲವು. ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಆನಂದಕರವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುಖಾರವಿಂದ ದರ್ಶನವು ಅಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಸುಲಭ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಂಪಾದ ತುಟಿಗಳು, ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಮನೋಹರವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಸುಂದರವಾದ ಕೇಶಗಳೂ, ದಿವ್ಯ ಕಿರೀಟದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಅರಳಿರುವ ಮಂದಹಾಸಭರಿತವಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಮುಖವು ಯಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ! ದಂತಪಂಕ್ತಿಯು, ಅತಿ ಸುಂದರ. ಕರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಮನೋಹರ ಕುಂಡಲಗಳು ಝಗ ಝಗಿಸುತ್ತವೆ. ಮೂಗು ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಗಗಳೂ ಉತ್ತಮ ಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನವಾಗಿವೆ.

ದೇವಿ! ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪ್ರಕಾಶಶಾಲಿಯಾದ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನನೆಂಬ ಅರಸನಿದ್ದನು. ಅವನು ಸತ್ಯವಾದಿಯೂ, ಕಾರ್ಯ ಚತುರನೂ, ಪವಿತ್ರನೂ ಸಮಸ್ತ ಶಸ್ತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭಿಜ್ಞನೂ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಶಾಲಿಯೂ, ಶೂರನೂ, ದಾತೃವೂ, ಭೋಕ್ತೃವೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಕ್ತನೂ, ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞನೂ, ಚಂದ್ರನಂತೆ ಶಾಂತನೂ ಆಗಿದ್ದ ಆ ರಾಜನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ರಾಜನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರ ಉಂಟಾಯಿತು - ''ನಾನು ದೇವ ದೇವೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಆರಾಧಿಸಲಿ? ಯಾವ, ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಯಾವ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು? ಹೀಗೆ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾ ಅವನು ಇದ್ದಲ್ಲಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದನು. ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕವಾದ ಸಮಸ್ತ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡಿ, ಚಿಂತಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಪರಮ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ, ಮುಕ್ತಿದಾಯಕವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಹನಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ರಾಜನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ವಿಪುಲವಾದ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅನಂತರ ಅವನು ಬಹಳ ಎತ್ತರವಾದ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಬಹಳ ವೈಭವದಿಂದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ, ಬಲರಾಮ ಮತ್ತು ಸುಭದ್ರೆಯರ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಆ ರಾಜನು ಅಲ್ಲಿ ಪಂಚತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸ್ನಾನಮಾಗಿ, ದಾನ, ಜಪ, ಹೋಮ, ದೇವತಾದರ್ಶನ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಜಗನ್ನಾಥನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಪಡೆದನು.

## ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನ ರಾಜನು ಮಾಡಿದ ಸ್ತೋತ್ರ

**ಮೋಹಿನಿ:-** ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಮಹಾರಾಜನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಮೊದಲಾದವರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಸಿದನು? ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಅವನ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು? ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿರಿ. ಪುರೋಹಿತ ವಸುಗಳು ಹೇಳಿದರು. ''ಮೋಹಿನಿಯೇ, ವೇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಪುರಾಣದ ವಿಷಯವನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಮುಂತಾದವರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅವಿರ್ಭವಿಸಿದವು. ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನ ರಾಜನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ಅವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಹೇಗೆ ತರಿಸಲಿ ಎಂದು ಚಿಂತೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ''ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಕರ್ತನಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ದರ್ಶನವು ನನಗೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಆದರೂ ಸಾಕು. ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನು'' ಈ ರೀತಿ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಇರುವ ರಾಜನಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ದೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಸಂತೋಷವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸ್ನಾನ, ಆಹಾರ, ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೊನೆಗೆ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಲ್ಲು, ಮರ, ಅಥವಾ ಲೋಹಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದರಿಂದ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನವಾದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಈ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೂ ಪೂಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಅಗಮೋಕ್ತವಿಧಾನದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೆ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ''ವಾಸುದೇವ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ, ಮೋಕ್ಷಪ್ರದ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಸಮಸ್ತಲೋಕಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ, ನೀನು ಈ ಜನನ ಮರಣ ಪ್ರವಾಹ ರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡು. ಪುರುಷೋತ್ತಮ, ನಿರ್ಮಲಾಕಾಶ ಸ್ವರೂಪಿಯೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಎಳೆಯುವ ಸಂಕರ್ಷಣ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ, ಭಗವಂತನೇ ಮೇಘಶ್ಯಾಮಲನೇ, ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು.

ರಾಜನು ಈ ರೀತಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ದರ್ಭೆಯನ್ನು ಹರಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಾಸಿ ಭಗವಂತನ ಚಿಂತನ ಮಾಡುತ್ತ ಮಲಗಿದನು. ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ನನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡಲಿ ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾ ಮಲಗಿದನು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ರಾಜನಿಗೆ ಸುದರ್ಶನಧಾರಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮ, ಶಾರ್ಙ್ಗ, ಬಾಣ, ಖಡ್ಗ ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ದಿವ್ಯ ತೇಜೋ ಮಂಡಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಂಟು ಭುಜಗಳುಳ್ಳ ಗರುಡಾರೂಢನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು - 'ರಾಜೇಂದ್ರ, ನೀನು ಧನ್ಯ. ನೀನು ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞದಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಸಂತುಷ್ಟನಾದೆನು. ನೀನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಏಕೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ಪವಿತ್ರವಾದ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ದಿನದ

ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದು ನಾಳೆ ಪ್ರಭಾತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಾಗ ಸಮುದ್ರದಡಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ವೃಕ್ಷವು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳು ಹೊಡೆದರೂ ಆ ಮರವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಲ್ಲಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಲೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಆ ಮರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸು. ಆ ಮರದ ತಿರುಳಿನ ಭಾಗದಿಂದ ದಿವ್ಯವಾದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸು.''

ಇಷ್ಟನ್ನು ಹೇಳಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ನೋಡಿ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ರಾಜನು ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯುವುದನ್ನೇ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣು ಸ್ತೋತ್ರದ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆದನು. ಬೆಳಗಾದ ಕೂಡಲೇ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡ ಆಹ್ನಿಕವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದಾಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೇಳಿದ ಆ ಮಹಾವೃಕ್ಷವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಮಂಜಿಷ್ಠದಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಆ ವೃಕ್ಷವು ಯಾವ ಜಾತಿಯದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಆ ಮರವನ್ನು ಕಡಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಇಬ್ಬರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದರು. ಮಹಾರಾಜನು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದನು - 'ಮಹಾನುಭಾವರೇ, ನೀವು ಯಾರು ?' ಅವರು ಹೇಳಿದರು - ''ರಾಜಾ, ನಾವು ಯಾರು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿರ್ಜನವಾದ ಈ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ನೀನೇಕೆ ಕಡಿದು ಉರುಳಿಸಿದೆ?'' ರಾಜನಿಗೆ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷವೇ ಆಯಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನೆಂಬ ದೇವಶಿಲ್ಪಿಯು ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನೇ ಆಗಿದ್ದನು. ರಾಜನು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ಹೇಳಿದನು - ''ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಅನಾದಿ, ಅನಂತ, ಅಮೇಯ ಹಾಗೂ ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಪೂಜೆಗೋಸ್ಕರ ನಾನು ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ.'' ರಾಜನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಗನ್ನಾಥನು ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು - 'ರಾಜನೇ, ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಈ ಸಂಸಾರವು ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯಂತೆ ಸಾರ ಹೀನವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿ ದುಃಖವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ನೀರಿನ ಗುಳ್ಳೆಯಂತೆಯೇ ಚಂಚಲವಾದ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಭಕ್ತಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಸಮಗ್ರ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವ ನೀನು ಈ ರೀತಿ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಾಗಿರುವುದು ಪರಮ ಸಂತೋಷಕರವಾದ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ರಾಜನೇ, ಬಾ. ಇಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಾವು ತತ್ವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡೋಣ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಿನಗೆ ಪ್ರತಿಮೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಇರುವ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಈಗಲೇ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುವನು.'' ರಾಜನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಮುದ್ರದ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತನು.

ಬ್ರಹ್ಮ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಮೋಹಿನಿಯೇ! ಅನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೂಪಧಾರಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ರೂಪಧಾರಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ''ನೀನು ಈ ಮರದಿಂದ ಮೂರು ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ

ಪ್ರತಿಮೆಯು ಶಾಂತವಾಗಿರಬೇಕು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಮಲದಂತೆ ವಿಶಾಲ ವಾಗಿರಬೇಕು. ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವತ್ಸವೆಂಬ ಚಿಹ್ನವೂ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರಬೇಕು. ಎರಡನೆಯ ಪ್ರತಿಮೆಯೂ ಹಸುವಿನ ಹಾಲಿನಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರಬೇಕು. ಅದರ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕ ಚಿಹ್ನೆ ಇರಬೇಕು. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲು ಮತ್ತು ಒನಕೆಗಳಿರಬೇಕು. ಇದೇ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಶೇಷನ ಸ್ವರೂಪವು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಅವನ ಸ್ವರೂಪದ ಅಂತವನ್ನು ಕೊನೆಯನ್ನು ದೇವತೆಗಳು, ದಾನವರು, ಯಕ್ಷರು, ಗಂಧರ್ವರು, ವಿದ್ಯಾಧರರು, ನಾಗರು ಯಾರೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅನಂತನೆಂದು ಹೆಸರು. ಮೂರನೆಯ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರ ತಂಗಿಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯದು. ಅದರ ಬಣ್ಣವು ಬಂಗಾರದಂತಿರಬೇಕು. ಶೋಭಾಸಂಪನ್ನವಾದ ಆ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಇರಬೇಕು.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಉತ್ತಮ ಶಿಲ್ಪಿಯಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಆಗಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಉತ್ತಮ ಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಮೊದಲು ಬಲಭದ್ರನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಬಲರಾಮನ ಕಿವಿಗಳು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದ್ದುವು. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸಲ ಮತ್ತು ಹಲಗಳ (ನೇಗಿಲಿನ) ಗುರುತು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬಣ್ಣವು ಶರತ್ಕಾಲದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಶ್ವೇತವಾಗಿಯೂ, ಕಣ್ಣುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಂಪಾಗಿಯೂ ಇದ್ದುವು. ಶರೀರವು ವಿಶಾಲ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಫಣಾಕಾರವಿದ್ದು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನೀಲವಸ್ತ್ರ ಧಾರಿಯಾದ ಬಲರಾಮನು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಉದ್ದನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ನೇಗಿಲು ಮತ್ತು ಮುಸಲ (ಒನಕೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಬಲರಾಮನ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಇತ್ತು).

ಎರಡನೆಯ ಪ್ರತಿಮೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನಾದ ವಾಸುದೇವನದಾಗಿತ್ತು. ಆ ವಾಸುದೇವ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರಳಿದ ಕಮಲದಂತೆ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿದ್ದವು ಶರೀರಕಾಂತಿಯು ನೀಲ ಮೇಘದಂತೆ, ಅಗಸಿಯ ಹೂವಿನಂತೆ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಪೀತಾಂಬರ ಧಾರಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವತ್ಸ, ಚಿಹ್ನವೂ, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ರ ಶಂಖಗಳೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮೂರನೆಯದಾದ ಸುಭದ್ರಾ ದೇವಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಚಿನ್ನದಂತೆ ಥಳ ಥಳ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ವಿಚಿತ್ರ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕೃತವಾದ ಆ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಹಾರಕೇಯೂರಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಅದ್ಭುತವಾದ ಮೂರು ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನರಾಜನು ಈ ಅದ್ಭುತವಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಾಕ್ಕಾದನು. ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಆ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ತಯಾರಾಗಿದ್ದುವು. ಎರಡು ದಿವ್ಯ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ನಾನಾವಿಧ ಶೃಂಗಾರಾಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಆ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದುವು. ರಾಜನು ಆ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಹೀಗೆಂದನು - ''ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುಗಳೇ! ನಿಮ್ಮ ಯಥಾರ್ಥ ಸ್ವರೂಪವು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.